

GRUPA KAPITAŁOWA

POLSKI BANK KOMÓREK MACIERZYSTYCH

**SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE FINANSOWE ZA ROK OBROTOWY
ZAKOŃCZONY DNIA 31 GRUDNIA 2018**

Warszawa, 5 kwietnia 2019 roku

Spis treści

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ	7
SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT	9
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW	10
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM	11
SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	13
1. INFORMACJE OGÓLNE	15
1.1. Informacje o jednostce dominującej.....	15
1.2. Informacje o Grupie Kapitałowej	16
1.3. Szczegóły na temat jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące	19
1.4. Zmiany w strukturze Grupy i ich efekt, w tym łączenia działalności, nabycia i zbycia spółek zależnych oraz inwestycji długoterminowych.....	20
2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI	21
2.1. Kontynuacja działalności	21
2.2. Podstawa sporządzenia.....	21
2.3. Zasady konsolidacji	21
2.4. Połączenia jednostek gospodarczych.....	22
2.5. Wartość firmy	22
2.6. Przeliczenie pozycji wyrażonych w walucie obcej.....	23
2.7. Aktywa niematerialne	23
2.8. Środki trwałe.....	24
2.9. Środki trwałe w budowie	24
2.10. Utrata wartości aktywów	24
2.11. Leasing	24
2.12. Zapasy	25
2.13. Należności krótko- i długoterminowe	25
2.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych	25
2.15. Rozliczenia międzyokresowe	26
2.16. Rozliczenia międzyokresowe przychodów	26
2.17. Rezerwy.....	26
2.18. Kredyty bankowe i pożyczki oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu	26
2.19. Podatek dochodowy	27
2.20. Odroczonego podatku dochodowego	27
2.21. Aktywa finansowe.....	27
2.22. Przychody ze sprzedaży.....	29

2.22.1.	Przychody z umów z przedsiębiorcami	29
2.22.2.	Przychody z umów z klientami indywidualnymi.....	29
2.23.	Koszty finansowania zewnętrznego	31
2.24.	Odsetki	31
2.25.	Dotacje	31
2.26.	Dywidendy	31
2.27.	Płatności na bazie akcji	31
3.	ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ ZMIANY W PREZENTACJI DANYCH	32
4.	NOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI I INTERPRETACJE KIMSF	36
4.1.	Oświadczenie o zgodności	36
4.2.	Status zatwierdzenia Standardów w UE	36
5.	ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH	41
6.	SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI	42
7.	PRZYCHODY I KOSZTY.....	43
7.1.	Struktura przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności operacyjnej	43
7.2.	Pozostałe przychody i koszty operacyjne.....	46
7.3.	Przychody i koszty finansowe	47
8.	PODATEK BIEŻĄCY I ODROZCZONY	47
9.	AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY I DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA	49
10.	ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ	49
11.	DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY	50
12.	AKTYWA NIEMATERIALNE.....	51
13.	WARTOŚĆ FIRMY.....	53
	Test na utratę wartości.....	53
	Pozostałe informacje.....	53
14.	RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE	57
15.	NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE	59
16.	NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE	59
17.	AKTYWA FINANSOWE	59
18.	CZYNNE ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	60
19.	ZAPASY	61
20.	NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE	61
21.	ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY	62
22.	KAPITAŁ WŁASNY	63
22.1.	Kapitał zakładowy	63

22.2. Struktura akcjonariatu	64
22.3. Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących.....	66
22.4. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	68
22.5. Pozostałe kapitały	68
22.6. Zyski zatrzymane.....	68
22.7. Udziały niekontrolujące	68
23. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE	68
24. REZERWY.....	69
25. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE	69
25.1. KREDYTY I POŻYCZKI.....	69
26. INSTRUMENTY POCHODNE.....	70
27. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE.....	71
28. PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW	71
29. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE	72
30. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH	72
31. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE Z TYTUŁU LEASINGU	73
32. INSTRUMENTY FINANSOWE	73
33. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, W TYM RÓWNIEŻ UDZIELONE PRZEZ GRUPĘ GWARANCJE I PORĘCZENIA, TAKŻE WEKSŁOWE	74
34. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM	74
34.1. Polityka zarządzania ryzykiem.....	74
34.2. Ryzyko stopy procentowej.....	75
34.3. Ryzyko walutowe	76
34.4. Ryzyko kredytowe.....	76
34.5. Ryzyko związane z płynnością.....	76
34.6. Zarządzanie kapitałem	77
35. PŁATNOŚCI REALIZOWANE W FORMIE AKCJI.....	78
36. KURSY PRZYJĘTE DO WYCENY POZYCJI WALUTOWYCH.....	80
37. INFORMACJA O WYNAGRODZENIACH, WYPŁACONYCH LUB NALEŻNYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ	80
38. INFORMACJA O POŻYCZKACH I ŚWIADCZENIACH O PODOBNYM CHARAKTERZE UDZIELONYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH	80
39. INFORMACJA O WYNAGRODZENIU BRUTTO BIEGŁEGO REWIDENTA	80
40. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIEGŁYCH UJĘTYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO.....	81
41. INFORMACJE O TRANSAKCJACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI	81

42.	INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH, JAKIE NASTĄPIŁY PO DNIU BILANSOWYM NIEUWZGLĘDNIONYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO	82
-----	---	----

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych za rok zakończony dnia 31 grudnia 2018 roku.

Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało zatwierdzone do publikacji przez Zarząd Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. w dniu 5 kwietnia 2019 roku.

Zarząd:

Jakub Julian Baran

Prezes Zarządu

Tomasz Baran

Członek Zarządu

Marcin Radziszewski

Członek Zarządu

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ

AKTYWA		31.12.2018	31.12.2017
		badane	badane
Aktywa trwałe	Nota	282 822 626,20	152 322 960,22
Aktywa niematerialne	12	7 087 719,60	6 390 217,68
Wartość firmy	13	104 118 554,55	17 135 177,69
Rzeczowe aktywa trwałe	14	30 087 962,40	22 477 152,79
Należności długoterminowe	15	371 230,93	371 187,54
Długoterminowe aktywa finansowe	17	2 903 431,66	546 090,08
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8	4 200 134,85	4 643 366,17
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	18	132 536 355,15	99 674 556,06
Inne długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	18	1 517 237,06	1 085 212,21
Aktywa obrotowe		76 231 101,76	60 174 694,79
Zapasy	19	4 661 669,31	3 714 948,06
Należności handlowe	20	29 102 537,71	17 411 825,87
Należności z tytułu podatku dochodowego	20	194 140,04	329 586,87
Należności krótkoterminowe inne	20	3 118 724,73	854 518,45
Krótkoterminowe aktywa finansowe	17	7 890 712,49	6 059 966,00
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	21	17 174 016,86	18 932 615,29
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	18	10 177 150,91	11 109 217,94
Inne krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	18	3 912 149,71	1 762 016,31
Aktywa razem		359 053 727,96	212 497 655,01

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z SYTUACJI FINANSOWEJ (cd.)

KAPITAŁ WŁASNY I ZOBOWIĄZANIA		31.12.2018	31.12.2017
		badane	badane
Kapitał własny ogółem	Nota	124 371 957,29	80 925 688,40
Kapitał podstawowy	22.1	2 381 527,00	2 367 410,00
Pozostałe kapitały	22.5	87 834 627,91	65 854 950,00
Zyski/(straty) z lat ubiegłych	22.6	(1 689 327,43)	(17 288 764,60)
Zysk/(strata) okresu		34 686 909,33	29 334 304,91
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych		657 038,55	(317 846,51)
Kapitały własne przypadające akcjonariuszom jednostki dominującej		123 870 775,36	79 950 053,79
Kapitały przypadające udziałom niedającym kontroli		501 181,93	975 634,61
Zobowiązania długoterminowe		170 691 109,35	101 985 576,79
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	8	38 098 960,21	30 419 130,07
Długoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	26	58 238 888,33	6 826 501,23
Pozostałe zobowiązania finansowe	25	4 540 787,60	2 814 994,86
Rezerwy długoterminowe	24	974 025,72	289 192,73
Przychody przyszłych okresów	29	68 838 447,49	61 635 757,90
Zobowiązania krótkoterminowe		63 990 661,31	29 586 389,82
Krótkoterminowe pożyczki i kredyty bankowe	26	16 531 696,15	5 808 740,12
Pozostałe zobowiązania finansowe	28	1 530 867,70	1 222 894,64
Zobowiązania z tytułu dostaw i usług	28	12 378 060,69	7 016 962,63
Zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	28	462 078,85	1 145 906,09
Zobowiązania budżetowe	28	3 299 404,92	2 179 759,01
Pozostałe zobowiązania	28	7 303 201,50	441 510,19
Rezerwy krótkoterminowe	24	4 304 989,78	3 206 527,96
Przychody przyszłych okresów	29	7 655 379,59	7 824 394,16
Pozostałe rozliczenia międzyokresowe	30	10 524 982,15	739 695,02
Pasywa razem		359 053 727,95	212 497 655,01

SKONSOLIDOWANY RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Rachunek zysków i strat	Nota	01.01.2018- 31.12.2018 badane	01.01.2017- 31.12.2017* badane
Przychody netto ze sprzedaży usług, towarów i materiałów	7.1	161 642 317,05	148 867 767,85
Koszty działalności operacyjnej	7.1	(130 550 875,47)	(109 392 337,65)
Amortyzacja		(6 436 399,16)	(5 282 098,77)
Zużycie materiałów i energii		(19 330 481,80)	(14 311 339,05)
Usługi obce		(47 757 776,37)	(38 369 473,03)
Podatki i opłaty		(1 003 410,10)	(1 328 673,59)
Wynagrodzenie		(36 699 852,62)	(31 418 279,26)
Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia		(8 081 369,14)	(6 693 682,20)
Pozostałe koszty rodzajowe		(9 847 785,45)	(10 116 586,70)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów		(1 393 800,83)	(1 872 205,04)
Zysk (strata) ze sprzedaży		31 091 441,58	39 475 430,21
Pozostałe przychody operacyjne	7.2	15 281 174,63	3 992 476,03
Pozostałe koszty operacyjne	7.2	(2 573 029,14)	(2 749 626,03)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej		43 799 587,07	40 718 280,20
Przychody finansowe	7.3	535 237,76	869 525,85
Koszty finansowe	7.3	(2 493 286,19)	(3 219 014,68)
Zysk (strata) przed opodatkowaniem		41 841 538,64	38 368 791,37
Podatek dochodowy	8	(7 468 969,77)	(8 498 503,00)
Zysk (strata) za okres sprawozdawczy		34 372 568,87	29 870 288,36
EBITDA		50 235 986,23	46 000 378,97
<i>efektywna stawka podatkowa</i>		<i>17,85%</i>	<i>22,15%</i>
<i>Przypadający:</i>			
Akcjonariuszom Jednostki Dominującej		34 686 909,33	29 334 304,91
Udziałowcom niekontrolującym		(314 340,44)	535 983,45
Zysk na jedną akcję zwykłą (w zł)			
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł) ze skonsolidowanego zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej	10	7,32	6,20
Podstawowy i rozwodniony zysk na jedną akcję (w zł) ze skonsolidowanego zysku z działalności kontynuowanej za okres sprawozdawczy przypadający akcjonariuszom Jednostki Dominującej według stanu akcji po podwyższeniu kapitału opisanego w nocie 22.2	10	6,10	5,16
<i>Ilość akcji na koniec okresu</i>		<i>4 763 054,00</i>	<i>4 734 820,00</i>

*dane za rok 2018 wg. standardu MSSF 15, dane za rok 2017 wg. standardu MSR 18

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z CAŁKOWITYCH DOCHODÓW

Sprawozdanie z całkowitych dochodów	01.01.2018- 31.12.2018 badane	01.01.2017- 31.12.2017* badane
Zysk (strata) netto za okres	34 372 568,87	29 870 288,38
Składniki, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat	-	-
Zyski i straty aktuarialne z tyt. programu określonych świadczeń pracowniczych	-	-
Podatek dochodowy dotyczący składników, które nie zostaną przeniesione w późniejszych okresach	-	-
Składniki, które mogą zostać przeniesione w późniejszych okresach do rachunku zysków i strat:	2 101 608,03	1 664 306,21
Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych	2 089 878,03	(113 893,76)
Zysk/(strata) netto z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży**	11 730,00	1 778 199,97
Inne całkowite dochody/(straty) po opodatkowaniu	-	-
Razem pozostałe dochody całkowite	36 474 176,92	31 534 594,59
Suma całkowitych dochodów przypadająca	35 673 524,39	30 452 372,90
Akcjonariuszom jednostki dominującej	800 652,53	1 082 221,68
Udziałom niedającym kontroli	-	-

*dane za rok 2018 wg. standardu MSSF 15, dane za rok 2017 wg. standardu MSR 18

**w 2018 roku Zysk/(strata) netto z tytułu wyceny aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży prezentowana jest w rachunku zysków i strat.

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM

	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	Zyski (straty) z lat ubiegłych i wynik okresu bieżącego	Kapitał własny Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2018 roku	2 367 410,00	62 037 650,03	2 039 100,00	1 778 199,97	(317 846,52)	12 045 540,31	79 950 053,79	975 634,61	80 925 688,40
MSSF15/MSSF9 - korekta stanu otwarcia	-	-	-	-	(547 256,48)	10 358 788,77	9 811 532,28	-	9 811 532,28
01.01.2018 po korektach	2 367 410,00	62 037 650,03	2 039 100,00	1 778 199,97	-865 103,00	22 404 329,08	89 761 586,08	975 634,60	90 737 220,68
Zysk/(strata) za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	-	34 686 909,33	34 686 909,33	(314 340,44)	34 372 568,89
Suma pozostałych dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy	-	-	-	11 730,00	1 522 141,54	-	1 533 871,54	1 114 992,98	2 648 864,52
Podział zysku	-	21 107 423,71	-	-	-	(21 107 423,71)	-	-	-
Dywidenda	-	-	-	-	-	(4 261 338,00)	(4 261 338,00)	-	(4 261 338,00)
Umorzenie udziałów	-	(1 052 125,00)	-	-	-	-	(1 052 125,00)	-	(1 052 125,00)
Emisja nowych udziałów	14 117,00	1 236 649,20	-	-	-	-	1 250 766,20	-	1 250 766,20
Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych	-	-	676 000,00	-	-	-	676 000,00	-	676 000,00
Transakcje na udziałach niekontrolujących	-	-	-	-	-	1 275 105,22	1 275 105,22	(1 275 105,22)	-
31 grudnia 2018 roku	2 381 527,00	83 329 597,94	2 715 100,00	1 789 929,97	657 038,54	32 997 581,92	123 870 775,37	501 181,92	124 371 957,29

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE ZE ZMIAN W KAPITALE WŁASNYM (cd.)

	Kapitał podstawowy	Kapitał zapasowy	Kapitał rezerwowy	Kapitał z aktualizacji wyceny	Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zależnych	Zyski (straty) z lat ubiegłych i wynik okresu bieżącego	Kapitał własny Jednostki Dominującej	Udziały niekontrolujące	Kapitał własny ogółem
1 stycznia 2017 roku	2 367 410,00	50 408 888,12	915 100,00	-	342 285,46	1 154 563,83	55 188 247,41	1 675 537,10	56 863 784,51
Zysk za okres sprawozdawczy	-	-	-	-	-	29 334 304,91	29 334 304,91	535 983,47	29 870 288,38
Suma pozostałych dochodów całkowitych za okres sprawozdawczy	-	-	-	1 778 199,97	(660 131,98)	-	1 118 067,99	546 238,22	1 664 306,21
Podział zysku	-	11 628 761,91	-	-	-	(11 628 761,91)	-	-	-
Dywidenda za 2016 rok	-	-	-	-	-	(6 814 566,52)	(6 814 566,52)	(1 782 124,18)	(8 596 690,70)
Umorzenie udziałów	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Emisja nowych udziałów	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Transakcje z pracownikami rozliczane w formie instrumentów kapitałowych	-	-	1 124 000,00	-	-	-	1 124 000,00	-	1 124 000,00
Transakcje na udziałach niekontrolujących – nabycie dodatkowych udziałów	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31 grudnia 2017 roku	2 367 410,00	62 037 650,03	2 039 100,00	1 778 199,97	(317 846,52)	12 045 540,31	79 950 053,79	975 634,61	80 925 688,40

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLYWÓW PIENIĘŻNYCH

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
	badane	badane
<i>Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej</i>		
Zysk (strata) przed opodatkowaniem	41 841 538,64	38 368 791,37
Korekty:		
Korekty:	(12 916 366,60)	(15 322 524,55)
Amortyzacja	6 436 399,16	5 282 098,77
Odpis wartości firmy	-	(824 786,75)
Zysk (strata) z tytułu różnic kursowych	646 740,05	809 441,75
Odsetki i udziały w zyskach (dywidendy)	697 813,78	1 010 983,91
Zysk (strata) z działalności inwestycyjnej	586 274,63	1 367 601,87
Zmiana stanu rezerw	(92 837,07)	347 719,99
Zmiana stanu zapasów	(946 721,26)	(1 329 415,27)
Zmiana stanu należności	(9 771 460,77)	(2 198 252,35)
Zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem kredytów i pożyczek	4 933 437,09	(3 571 124,84)
Zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(15 410 632,16)	(18 124 363,25)
Inne korekty	4 619,95	1 907 571,62
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	28 925 172,04	23 046 266,82
Podatek dochodowy zapłacony	(2 558 818,79)	(516 586,23)
Przepływy pieniężne netto z działalności operacyjnej	26 366 353,25	22 529 680,59
<i>Działalności inwestycyjna</i>		
Przychody ze sprzedaży rzeczowych aktywów trwałych, aktywów niematerialnych oraz aktywów finansowych	585 075,05	1 415 572,01
Wydatki na rzeczowe aktywa trwałe, aktywa niematerialne oraz nieruchomości inwestycyjne	(6 740 194,56)	(7 067 973,23)
Wydatki na nabycie spółek	(75 536 397,97)	(3 912 735,90)
Udzielone pożyczki krótkoterminowe	(411 851,93)	(804 440,33)
Przepływy pieniężne netto z działalności inwestycyjnej	(82 103 369,41)	(10 369 577,45)

SKONSOLIDOWANE SPRAWOZDANIE Z PRZEPLÝWÓW PIENIĘŻNYCH (cd.)

Sprawozdanie z przepływów pieniężnych	Nota	01.01.2018-31.12.2018 badane	01.01.2017-31.12.2017 badane
<i>Działalność finansowa</i>			
Wpływy netto z wydania udziałów (akcji)		1 250 766,20	-
Wpływy z tytułu kredytów i pożyczek		74 714 024,77	13 963 714,08
Dotacje		2 015 873,73	1 627 003,78
Nabycie udziałów (akcji) własnych		(1 066 725,00)	-
Emisja dłużnych papierów wartościowych		-	-
Dywidendy i inne wypłaty na rzecz właścicieli		(4 261 338,00)	(8 594 247,57)
Inne, niż wypłaty na rzecz właścicieli, wydatki z tytułu podziału zysku		-	-
Splaty kredytów i pożyczek		(15 705 903,64)	(5 209 138,75)
Inne wydatki finansowe		(927 137,97)	-
Wykup dłużnych papierów wartościowych		-	(298 630,00)
Płatności zobowiązań z tytułu umów leasingu finansowego		(1 124 984,57)	(781 509,37)
Odsetki zapłacone		(916 157,78)	(744 601,32)
Przepływy pieniężne netto z działalności finansowej		53 978 417,74	(37 409,16)
Zmiana stanu środków pieniężnych i ich ekwiwalentów		(1 758 598,42)	12 122 693,98
Zmiana stanu środków pieniężnych z tytułu różnic kursowych		-	-
Środki pieniężne na początek okresu		18 932 615,28	6 809 921,31
Środki pieniężne na koniec okresu		17 174 016,86	18 932 615,29

1. INFORMACJE OGÓLNE

Prezentowane skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych sporządzone zostało zgodnie z Międzynarodowymi Standardami Sprawozdawczości Finansowej w kształcie zatwierdzonym przez Unię Europejską (dalej „MSSF”) i przedstawia dane finansowe w skonsolidowanym sprawozdaniu z sytuacji finansowej według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 31 grudnia 2017 roku, skonsolidowane sprawozdanie ze zmian w kapitale własnym, skonsolidowany rachunek zysków i strat, skonsolidowane sprawozdanie z całkowitych dochodów i skonsolidowane sprawozdanie z przepływów pieniężnych, obejmujące dane za 2018 rok i za 2017 rok, oraz noty objaśniające do wyżej wymienionych sprawozdań finansowych. Niniejsze skonsolidowane sprawozdanie finansowe Grupy za 2018 rok obejmuje jednostkę dominującą i jej jednostki zależne (zwane łącznie „Grupą Kapitałową Polski Bank Komórek Macierzystych”, „Grupą Kapitałową” lub „Grupą”).

1.1. Informacje o jednostce dominującej

Spółką dominującą Grupy Kapitałowej jest Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. (PBKM S.A.) z siedzibą w Warszawie przy al. Jana Pawła II 29.

Na mocy uchwały Zwyczajnego Zgromadzenia Wspólników z dnia 2 kwietnia 2003 roku dokonano przekształcenia Spółki Polski Bank Komórek Macierzystych spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w Polski Bank Komórek Macierzystych Spółka Akcyjna. Spółka zawarta została na czas nieograniczony.

W dniu 28 czerwca 2003 roku Spółka została wpisana do rejestru przedsiębiorców Krajowego Rejestru Sądowego prowadzonego przez Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy z siedzibą w Warszawie, XII Wydział Gospodarczy Krajowego Rejestru Sądowego, pod numerem KRS 0000166106.

Spółce nadano numer statystyczny REGON 017452559 oraz numer identyfikacji podatkowej NIP 525-22-39-973.

Podstawowym przedmiotem działalności Spółki jest:

- pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej, gdzie indziej niesklasyfikowana PKD 86.90.E,
- pozostała działalność w zakresie opieki zdrowotnej PKD 86.90,
- praktyka lekarska specjalistyczna PKD 86.22.Z,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie biotechnologii PKD 72.11.Z,
- badania naukowe i prace rozwojowe w dziedzinie pozostałych nauk przyrodniczych i technicznych PKD 72.19.Z,
- produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych PKD 20.10.Z,
- produkcja leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych PKD 21.20.Z,
- pozostałą działalność wydawnicza PKD 58.19.Z,
- przetwarzanie danych; zarządzanie stronami internetowymi (hosting) i podobna działalność PKD 63.11.Z,
- działalność związana z organizacją targów, wystaw, kongresów PKD 82.30.Z

W trakcie okresu sprawozdawczego głównym przedmiotem działalności Spółki było:

- pobieranie, preparatyka i przechowywanie komórek macierzystych, pobieranych z krwi pępowinowej.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego skład organów zarządczych i nadzorujących jednostki dominującej był następujący:

Organ	Funkcja	Imię i nazwisko
Zarząd	Prezes Zarządu	Jakub Julian Baran
	Członek Zarządu	Tomasz Baran
	Członek Zarządu	Marcin Radziszewski
Rada Nadzorcza	Przewodniczący Rady Nadzorczej	Michał Kowalczewski
	Członek Rady Nadzorczej	Witold Ryszard Kaszuba
	Członek Rady Nadzorczej	Tomasz Adam Modzelewski
	Członek Rady Nadzorczej	Agnieszka Masłowska
	Członek Rady Nadzorczej	Andrzej Jakubiak
	Członek Rady Nadzorczej	Konrad Milterski
	Członek Rady Nadzorczej	Nils Herzing

W dniu 23 listopada 2018 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki powołało do Rady Nadzorczej Spółki na 5 letnią kadencję Pana Nilsa Herzinga.

1.2. Informacje o Grupie Kapitałowej

Na dzień bilansowy w skład Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych wchodzi Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. jako podmiot dominujący oraz następujące spółki zależne:

- **Cryoprofil S.A. (Polska)** z siedzibą w Warszawie
- **CILMES ŠŪNU BANKA SIA (Łotwa)** z siedzibą w Rydze
- **KRIO Intezet Zrt. (Węgry)** z siedzibą w Budapeszcie
- **Biogenis S.R.L. (Rumunia)** z siedzibą w Bukareszcie
- **Stemlab Diagnostic S.R.L. (Rumunia)** z siedzibą w Galati
- **Sevibe Cells S.L. (Hiszpania)** z siedzibą w Barcelonie
- **Famicord Italia S.R.L. (Włochy)** z siedzibą w Mediolanie
- **Yaşam Bankası Sağlık Hizmetleri İç ve Dış Ticaret Anonim Şirketi (Turcja)** z siedzibą w Ankarze
- **Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o. (Polska)** z siedzibą w Krakowie
- **Instytut Terapii Komórkowych S.A. (Polska)** z siedzibą w Olsztynie
- **Famicord AG (Szwajcaria)** z siedzibą w Zurychu
- **Krionet Kft. (Węgry)** z siedzibą w Budapeszcie
- **Famicord Suisse (Szwajcaria)** z siedzibą w Lugano
- **Stemlab, S.A. (Portugalia)** z siedzibą w Cantanhede
- **Genelab (Portugalia)** z siedzibą w Cantanhede
- **Celvitae (Hiszpania)** z siedzibą w Madrycie
- **Stemlab AG (Szwajcaria)** z siedzibą w Zug

PBKM S.A. jest jednostką dominującą w Grupie Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych. W skład Grupy na dzień sporządzenia sprawozdania wchodził Emitent oraz 17 podmiotów, z których dwanaście prowadzi banki komórek i tkanek, dwie usługi diagnostyczne, jedna tzw. szpital jednego dnia i jedna działalność usługową na rzecz pozostałych spółek z Grupy. Jedna spółka nie rozpoczęła jeszcze prowadzenia działalności operacyjnej.

Grupa Kapitałowa Polski Bank Komórek Macierzystych funkcjonując pod wspólną marką FamiCord Group tworzy międzynarodową grupę banków komórek macierzystych pozyskiwanych głównie z krwi pępowinowej. Na przestrzeni ostatniego dziesięciolecia zaangażowanie kapitałowe PBKM w zakresie ekspansji zagranicznej objęło

podmioty działające na rynkach rumuńskim, łotewskim, hiszpańskim, węgierskim, włoskim, szwajcarskim, portugalskim oraz tureckim. Usługi Grupy dostępne są także m.in. w Serbii, Szwecji, Ukrainie oraz w Wielkiej Brytanii, jak i w różnych krajach bałkańskich oraz w Egipcie. W ramach współpracy zagranicznej, na podstawie umów partnerskich, Grupa współpracuje ze specjalistycznymi laboratoriami m.in. w Niemczech, Stanach Zjednoczonych oraz Szwajcarii.

Na datę sporządzenia sprawozdania w skład Grupy wchodzi Spółka, 13 podmiotów bezpośrednio zależnych oraz 6 podmiotów zależnych pośrednio.

Poniżej przedstawiono informacje dotyczące udziałów w kapitale własnym oraz przedmiotu działalności spółek zależnych, w których Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. posiada udziały.

Nazwa podmiotu	Przedmiot działalności	Udział w kapitale zakładowym/ogólnej liczbie głosów
SIA Cilmes Sunu Banka (Ryga, Łotwa)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 100%
Krio Intezet Zrt. (Budapeszt, Węgry)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 97,52%
Biogenis S.R.L. (Bukareszt, Rumunia)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Sevibe Cells S.L. (Barcelona, Hiszpania)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 57,52%*
Famicord Italia S.R.L. (Mediolan, Włochy)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Yaşam Bankasi (Ankara, Turcja)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio - 85,0% kapitału zakładowego
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o. (Kraków, Polska)	spółka prowadząca bank tkanek i komórek	bezpośrednio 100%
Cryoprofil S.A. (Warszawa, Polska)	spółka odpowiadająca za zakupy dla Grupy	bezpośrednio 100% minus jedna akcja
Stemlab Diagnostic S.R.L. (Galati, Rumunia)	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	łącznie 100% w tym: - bezpośrednio 99% - pośrednio (przez Cryoprofil) 1%
Instytut Terapii Komórkowych S.A. (Olsztyn, Polska)	spółka prowadząca tzw. szpital jednego dnia	bezpośrednio - 50,0% kapitału zakładowego - 53,5% ogólnej liczby głosów
Famicord AG (Zurych, Szwajcaria)	spółka prowadząca działalność w zakresie preparatyki i przechowywania materiału biologicznego	bezpośrednio 100%

Krionet Kft (Budapeszt , Węgry)	spółka aktualnie nieprowadząca działalności operacyjnej	bezpośrednio 100%
Famicord Suisse SA (Lugano , Szwajcaria)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio 100% (przez Famicord AG)
Stemlab, S.A. (Cantanhede, Portugalia)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	bezpośrednio 95,58%
Genelab (Cantanhede, Portugalia)	spółka prowadząca laboratorium diagnostyczne	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%
Celvitae (Madryt, Hiszpania)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%
Stemlab AG (Zug, Szwajcaria)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Stemlab, S.A.) 95,58%
IVI Cordon S.A. (Madryt, Hiszpania)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Sevibe Cells SL) 54,64%
IVIDA Switzerland SARL (Szwajcaria)	spółka prowadząca bank komórek i tkanek	pośrednio (przez Sevibe Cells SL) 54,64%

** zgodnie z MSSF 12, na dzień sporządzenia niniejszego Raportu w ocenie Zarządu Emitenta istnieje ograniczenie do podziału zysku w spółce zależnej Sevibe Cells S.L., w której wymagana jest zgoda udziałowców mniejszościowych*

W związku z przeprowadzonym nabyciem akcji spółki Stemlab, S.A. pod koniec III kwartału 2018 roku, spółka ta wraz ze spółkami zależnymi została włączona do konsolidacji od IV kwartału 2018 roku. Wszystkie spółki zależne wskazane w tabeli powyżej objęte są konsolidacją metodą pełną. Spółka Famicord Suisse SA (dawnej Biocell Lugano) objęta została konsolidacją począwszy od 16 maja 2018 roku.

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego spółka Sevibe Cells S.L. posiadała 8,99 % akcji własnych tej spółki, które nabyła celem późniejszego umorzenia.

Szczegóły na temat jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące w Grupie są zawarte w nocie 1.3 poniżej.

Rokiem obrotowym dla Spółki dominującej i spółek wchodzących w skład Grupy jest rok kalendarzowy. Czas trwania działalności wszystkich poszczególnych jednostek nie jest ograniczony. Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych sporządzone zostały za ten sam okres sprawozdawczy, co jednostki dominującej przy zastosowaniu spójnych zasad rachunkowości.

Sprawozdania finansowe poszczególnych jednostek Grupy są wykazywane w walucie podstawowego środowiska gospodarczego, w którym działają poszczególne jednostki (w „walucie funkcjonalnej”). Skonsolidowane sprawozdanie finansowe sporządza się w złotych polskich (PLN), które są walutą prezentacji i walutą funkcjonalną jednostki dominującej. Wszystkie dane finansowe przedstawia się w pełnych polskich złotych, chyba że zaznaczono inaczej.

1.3. Szczegóły na temat jednostek zależnych, które mają istotne udziały niekontrolujące

Poniższa tabela przedstawia szczegóły na temat jednostek zależnych w Grupie, które mają istotne udziały niekontrolujące według stanu na dzień 31 grudnia 2018 roku:

Nazwa jednostki	Miejsce prowadzenie działalności	Procentowa wielkość udziałów posiadanych przez udziałowców niekontrolujących*	Procentowa wielkość praw głosów udziałowców niekontrolujących*	Zysk (strata) zaalokowana na niekontrolujące udziały [tys. PLN]	Skumulowana wartość niekontrolujących udziałów [tys. PLN]
Sevibe Cells	Hiszpania	42,48%	42,48%	631	736

Poniżej informacje według stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Nazwa jednostki	Miejsce prowadzenie działalności	Procentowa wielkość udziałów posiadanych przez udziałowców niekontrolujących	Procentowa wielkość praw głosów udziałowców niekontrolujących	Zysk (strata) zaalokowana na niekontrolujące udziały [tys. PLN]	Skumulowana wartość niekontrolujących udziałów [tys. PLN]
Sevibe Cells	Hiszpania	44,03%	44,03%	145	349

*Na dzień 31 grudnia 2018 roku Sevibe Cells S.L. posiadała 8,99% akcji własnych, które nabyła celem umorzenia.

Podsumowanie informacji finansowych w odniesieniu do jednostek zależnych Grupy posiadające istotne udziały niekontrolujące przedstawiono poniżej. Wykazane kwoty poniżej stanowią kwoty przed eliminacjami transakcji między jednostkami w Grupie.

Sevibe Cells [tys. PLN]	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2017
Aktywa trwałe	8 606	7 690
Aktywa obrotowe	7 883	7 475
Zobowiązania długoterminowe	1 131	1 097
Zobowiązania krótkoterminowe	5 806	2 753
Kapitał przypisany jednostce dominującej	-1 590	399
Kapitał przypisany udziałowcom niekontrolującym	-1 174	314
Sevibe Cells [tys. PLN]	2018	2017
Przychody netto ze sprzedaży	10 746	10 322
Koszty działalności operacyjnej	(13 248)	(13 248)
Zysk (strata) z działalności operacyjnej	(2 502)	(2 926)
Zysk (strata) netto przypisany właścicielom spółki	(3 121)	185
Zysk (strata) netto przypisany niekontrolującym udziałowcom	631	145
Pozostałe całkowite dochody przypisane właścicielom spółki	(14)	49
Pozostałe całkowite dochody przypisane niekontrolującym udziałowcom	(11)	(55)
Pozostałe całkowite dochody za rok obrotowy	(24)	(6)
Całkowite dochody przypisane właścicielom spółki	-3 134	234
Całkowite dochody przypisane niekontrolującym udziałowcom	-11	90
Całkowite dochody za rok obrotowy	(3 146)	324
Wyplacone dywidendy niekontrolującym udziałowcom	-	72
Przepływy pieniężne z działalności operacyjnej	(50)	(1 330)
Przepływy pieniężne z działalności inwestycyjnej	(669)	1 094
Przepływy pieniężne z działalności finansowej	892	420
Przepływy pieniężne netto	173	184

Ujawnienia dotyczące udziałowców mniejszościowych spółki Stemlab zostało przedstawione w nocie 13 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

1.4. Zmiany w strukturze Grupy i ich efekt, w tym łączenia działalności, nabycia i zbycia spółek zależnych oraz inwestycji długoterminowych

W okresie objętym niniejszym sprawozdaniem wystąpiły następujące zmiany w składzie Grupy Kapitałowej Polski Bank Komórek Macierzystych:

- W dniu 17 maja 2018 roku spółka w 100% zależna Emitenta tj. Famicord AG z siedzibą w Zurychu zawarła z Biocell Center SPA (Biocell Center) oraz MGR Srl (łącznie jako Sprzedający) umowę nabycia 100% akcji w szwajcarskiej spółce Biocell Lugano SA. Na podstawie Umowy Nabycia Spółka Zależna nabywa od Sprzedających wszystkie akcje w Biocell Lugano za cenę 1,6 mln EUR. Wraz z zawarciem Umowy Nabycia Biocell Lugano zawarła z Biocell Center umowę licencyjną na korzystnie z patentu posiadanego przez Biocell Center dotyczącego innowacyjnej metody pozyskiwania komórek macierzystych z płynu owodniowego i łożyska.
- W dniu 12 lipca 2018 roku Spółka zawarła z REF IV Luxembourg S.à r.l., KTOG Sociedade Unipessoal Lda, Proyectos Elso SL oraz dwoma osobami fizycznymi umowę sprzedaży 5.200.999 akcji w spółce Stemlab, S.A. z siedzibą w Cantanhede, Portugalia stanowiących ok. 99,99% kapitału zakładowego oraz głosów. Przeniesienie własności było uzależnione od wystąpienia szeregu okoliczności o charakterze formalnym oraz prawnym, jak również od ziszczenia się warunków zawieszających w postaci (i) uzyskania przez Spółkę finansowania na wspomniany zakup oraz (ii) uzyskania zezwolenia Portugalskiego Urzędu Ochrony Konkurencji na przejęcie przez Emitenta kontroli nad Stemlab.
W dniu 17 sierpnia 2018 roku Portugalski Urząd Ochrony Konkurencji (Autoridade da Concorrência) podjął decyzję o braku sprzeciwu wobec transakcji regulowanej umową wskazaną. W dniu 24 września 2018 r. Spółka dokonała zapłaty ostatecznej ceny w wysokości 17,5 mln EUR, co na dzień sporządzenia niniejszego raportu stanowi równowartość ok. 75,1 mln PLN za 5.200.999 akcji Stemlab, S.A. z siedzibą w Cantanhede, Portugalia, stanowiących ok. 99,99% kapitału zakładowego Stemlab.
Następnie w dniu 24 września 2018 r. Spółka zbyła na rzecz osoby fizycznej będącej członkiem Rady Dyrektorów oraz pełniącej funkcję dyrektora zarządzającego (CEO) Stemlab 229.456 akcji Stemlab, stanowiących ok. 4,41% kapitału zakładowego/ogólnej liczby głosów za cenę w łącznej wysokości 0,75 mln EUR, co na dzień sporządzenia niniejszego raportu stanowi równowartość ok. 3,2 mln PLN. W wyniku dokonanych transakcji na dzień publikacji niniejszego raportu PBKM posiadał 95,58% akcji spółki Stemlab, S.A.
- W dniu 29 października 2018 roku nastąpiło połączenie hiszpańskiego banku tkanek i komórek Sevibe Cells S.L. oraz Sevibe Testing S.L.U., spółki prowadzącej laboratorium diagnostyczne, w której Sevibe Cells S.L. posiadało 100% udziałów.
- W dniu 29 listopada 2018 Biocell Lugano S.A., spółka pośrednio zależna od Emitenta poprzez Famicord AG, zmieniła nazwę na Famicord Suisse S.A. jako efekt systematycznej budowy wizerunku Grupy Famicord.
- Po dniu bilansowym, 25 stycznia 2019 roku spółka zależna Sevibe Cells SL zawarła umowę z dotychczasowymi Akcjonariuszami spółki IVI Cordon S.A. na podstawie, której sprzedano na rzecz Sevibe Cells 57.190 akcji w spółce IVI Cordon S.A. z siedzibą w Madrycie, stanowiących 95% kapitału zakładowego oraz głosów. Łączna wartość transakcji wyniosła 1,705 mln EUR, na którą złożyły się cena zapłaty za akcje i przejęcie pożyczki udzielonej IVI Cordon. Płatność ceny jak również przeniesienie własności akcji nastąpiły w dniu zawarcia Umowy. Łączna wartość ceny sprzedaży oraz pożyczki stanowi równowartość ok. 7,3 mln zł. Transakcja została sfinansowana ze środków własnych Grupy Kapitałowej Emitenta obejmujących niezabezpieczoną pożyczkę celową udzieloną przez Emitenta Sevibe Cells na warunkach rynkowych. Wraz z Umową zawarta została pomiędzy IVI Cordon a Equipo IVI wieloletnia umowa dotycząca w szczególności uzgodnienia wyłączności w zakresie świadczenia usług bankowania

komórek macierzystych z wykorzystaniem sieci klinik należącej do Equipo IVI na rynku hiszpańskim. Umowa ta została zawarta na standardowych dla tego rodzaju umów warunkach.

2. STOSOWANE ZASADY RACHUNKOWOŚCI

2.1. Kontynuacja działalności

Skonsolidowane sprawozdanie finansowe zostało sporządzone przy założeniu kontynuacji działalności w dającej się przewidzieć przyszłości. Na dzień sporządzenia skonsolidowanego sprawozdania finansowego nie istnieją żadne okoliczności wskazujące na zagrożenie kontynuacji działalności gospodarczej przez Grupę.

2.2. Podstawa sporządzenia

Skonsolidowane sprawozdania finansowe zostały sporządzone zgodnie z koncepcją kosztu historycznego. Koszt historyczny ustalany jest co do zasady na bazie wartości godziwej dokonanej zapłaty za dobra lub usługi.

Przyjęte przez jednostki wchodzące w skład Grupy Kapitałowej zasady rachunkowości stosowane były w sposób ciągły w obu prezentowanych okresach.

Sprawozdania finansowe wszystkich jednostek podporządkowanych sporządzone zostały za ten sam okres sprawozdawczy, co jednostki dominującej, przy wykorzystaniu spójnych zasad rachunkowości, w oparciu o jednolite zasady rachunkowości zastosowane dla transakcji i zdarzeń gospodarczych o podobnym charakterze. W celu eliminacji jakichkolwiek rozbieżności w stosowanych zasadach rachunkowości wprowadza się korekty.

Wszystkie znaczące salda i transakcje pomiędzy jednostkami Grupy, w tym niezrealizowane zyski wynikające z transakcji w ramach Grupy, zostały w całości wyeliminowane. Niezrealizowane straty są eliminowane, chyba że dowodzą wystąpienia utraty wartości.

2.3. Zasady konsolidacji

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę, a przestają być konsolidowane od dnia ustania kontroli.

Sprawowanie kontroli przez jednostkę dominującą ma miejsce, gdy:

- posiada władzę nad danym podmiotem,
- podlega ekspozycji na zmienne zwroty lub posiada prawa do zmiennych zwrotów z tytułu swojego zaangażowania w danej jednostce,
- ma możliwość wykorzystania władzy w celu kształtowania poziomu generowanych zwrotów.

Grupa weryfikuje swoją kontrolę nad innymi jednostkami, jeżeli wystąpiła sytuacja wskazująca na zmianę jednego lub kilku z wyżej wymienionych warunków sprawowania kontroli.

Jeżeli Grupa posiada mniej niż większość praw głosu w danej jednostce, ale posiadane prawa głosu wystarczają do umożliwienia jej jednostronnego kierowania istotnymi działaniami tej jednostki, znaczy to, że sprawuje nad nią kontrolę. Przy ocenie, czy prawa głosu w danej jednostce wystarczają dla zapewnienia kontroli, Grupa analizuje wszystkie istotne okoliczności, w tym:

- wielkość posiadanego pakietu praw głosu w porównaniu do rozmiaru udziałów i stopnia rozproszenia praw głosu posiadanych przez innych udziałowców;
- potencjalne prawa głosu posiadane przez Grupę, innych udziałowców lub inne strony;
- prawa wynikające z innych ustaleń umownych; a także
- istotne powiązania osobowe;
- dodatkowe okoliczności, które mogą dowodzić, że Grupa posiada lub nie posiada możliwości kierowania istotnymi działaniami w momentach podejmowania decyzji, w tym wzorce głosowania zaobserwowane na poprzednich zgromadzeniach udziałowców.

Jednostki zależne podlegają konsolidacji w okresie od dnia objęcia nad nimi kontroli przez Grupę do dnia ustania tej kontroli. W przypadku utraty kontroli nad jednostką zależną, skonsolidowane sprawozdanie finansowe uwzględnia wyniki za tę część roku objętego sprawozdaniem, w którym to okresie Grupa posiadała taką kontrolę. Nabycie jednostek zależnych rozliczane jest metodą nabycia. Wszystkie spółki zależne objęte są konsolidacją metodą pełną.

Zmiany udziału w kapitałach/głosach, które nie skutkują utratą kontroli nad jednostką zależną są ujmowane, jako transakcje kapitałowe. W takich przypadkach w celu odzwierciedlenia zmian we względnych udziałach w jednostce zależnej Grupa dokonuje korekty wartości bilansowej udziałów kontrolujących oraz udziałów niekontrolujących. Wszelkie różnice pomiędzy kwotą korekty udziałów niekontrolujących a wartością godziwą kwoty zapłaconej lub otrzymanej odnoszone są na kapitał własny (transakcje na udziałach niekontrolujących) i przypisywane do właścicieli jednostki dominującej.

2.4. Połączenia jednostek gospodarczych

Przejęcie innych podmiotów rozlicza się metodą przejęcia. Zapłatę przekazaną w transakcji połączenia jednostek gospodarczych wycenia się w wartości godziwej, obliczonej jako zbiorcza kwota wartości godziwych na dzień przejęcia przekazanych przez Grupę aktywów, zobowiązań zaciągniętych przez Grupę wobec poprzednich właścicieli jednostki przejmowanej oraz instrumentów kapitałowych wyemitowanych przez Grupę w zamian za przejęcie kontroli nad jednostką przejmowaną. Koszty związane z przejęciem ujmuje się w wynik w momencie ich poniesienia.

Możliwe do zidentyfikowania aktywa i zobowiązania wycenia się w wartości godziwej na dzień przejęcia.

Wartość firmy wycenia się, jako nadwyżkę sumy przekazanej zapłaty, kwoty udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej nad kwotą wartości godziwej możliwych do zidentyfikowania przejętych aktywów netto i zobowiązań wycenionych na dzień przejęcia. Jeżeli po ponownej weryfikacji wartość netto wycenionych na dzień przejęcia możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań przekracza sumę przekazanej zapłaty, wartości udziałów niedających kontroli w jednostce przejmowanej oraz wartości godziwej udziałów w tej jednostce uprzednio posiadanych przez jednostkę przejmującą, nadwyżkę tę ujmuje się bezpośrednio w wyniku, jako zysk na okazjnym nabyciu.

Udziały niedające kontroli stanowiące część udziałów właścicielskich i uprawniające posiadaczy do proporcjonalnego udziału w aktywach netto jednostki w przypadku jej likwidacji można początkowo wycenić w wartości godziwej lub odpowiednio do proporcji udziałów niedających kontroli w ujętej wartości możliwych do zidentyfikowania aktywów netto jednostki przejmowanej. Wyboru metody wyceny dokonuje się indywidualnie dla każdej transakcji przejęcia. Inne rodzaje udziałów niedających kontroli wycenia się w wartości godziwej lub inną metodą przepisaną w MSSF.

W przypadku połączenia jednostek realizowanego etapami, udziały w jednostce przejmowanej uprzednio posiadane przez Grupę przeszacowuje się do wartości godziwej na dzień przejęcia, a wynikający stąd zysk lub stratę ujmuje się w wynik. Kwoty wynikające z posiadania udziałów w jednostce przejmowanej przed datą przejęcia, uprzednio ujmowane w pozostałych całkowitych dochodach, przenosi się do rachunku zysków i strat, jeżeli takie traktowanie byłoby poprawne w chwili zbycia tych udziałów.

2.5. Wartość firmy

Wartość firmy wynikającą z przejęcia innego podmiotu ujmuje się według kosztu ustalonego na dzień przejęcia tego podmiotu (patrz nota 13) pomniejszonego o kwotę utraty wartości.

Dla celów testu na utratę wartości wartość firmy alokuje się do poszczególnych ośrodków generujących przepływy pieniężne w ramach Grupy (lub do grup takich ośrodków), które mają odnieść korzyści z synergii będących skutkiem połączenia jednostek gospodarczych.

Ośrodek generujący przepływy pieniężne, do którego alokuje się wartość firmy, jest testowany na utratę wartości raz do roku lub częściej, jeżeli występują przesłanki wskazujące na możliwość utraty wartości. Jeżeli wartość odzyskiwalna ośrodka generującego przepływy pieniężne jest mniejsza od jego wartości bilansowej, odpis z tytułu utraty wartości alokuje się tak, by w pierwszej kolejności zredukować kwotę bilansową wartości firmy alokowanej do tego ośrodka, a pozostałą część alokuje się na inne składniki aktywów tego ośrodka, proporcjonalnie do wartości bilansowej każdego z nich. Odpis z tytułu utraty wartości firmy ujmuje się bezpośrednio w wynik. Odpisów z tytułu utraty wartości firmy nie odwraca się w kolejnych okresach.

W chwili zbycia ośrodka generującego przepływy pieniężne przypisana do niego wartość firmy jest uwzględniana w obliczeniu zysku lub straty ze zbycia.

2.6. Przeliczenie pozycji wyrażonych w walucie obcej

Walutą pomiaru Jednostki Dominującej oraz walutą sprawozdawczą niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego jest złoty polski (PLN). Walutą funkcjonalną zagranicznych jednostek zależnych są między innymi: EUR (euro), RON (lej rumuński), HUF (forint węgierski), TRY (lira turecka), CHF (frank szwajcarski).

Transakcje wyrażone w walutach obcych są początkowo ujmowane według kursu waluty funkcjonalnej obowiązującego na dzień zawarcia transakcji. Aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach obcych są przeliczane po kursie waluty funkcjonalnej obowiązującym na dzień bilansowy. Pozycje niepieniężne wyceniane według kosztów historycznych w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia początkowej transakcji. Pozycje niepieniężne wyceniane według wartości godziwej w walucie obcej są przeliczane po kursie wymiany z dnia ustalenia takiej wartości godziwej.

Na dzień bilansowy aktywa i zobowiązania pieniężne wyrażone w walutach innych niż polski złoty są przeliczane na złote polskie przy zastosowaniu odpowiednio obowiązującego na koniec okresu sprawozdawczego średniego kursu ustalonego dla danej waluty przez Narodowy Bank Polski. Powstałe z przeliczenia różnice kursowe ujmowane są odpowiednio w pozycji przychodów (kosztów) finansowych lub w kapitałach własnych oraz w przypadkach określonych zasadami (polityką) rachunkowości, kapitalizowane w wartości aktywów.

2.7. Aktywa niematerialne

Aktywa niematerialne są rozpoznawane, jeżeli jest prawdopodobne, że w przyszłości spowodują one wpływ do Grupy korzyści ekonomicznych. Początkowe ujęcie aktywów niematerialnych następuje według cen nabycia lub kosztu wytworzenia. Po ujęciu początkowym aktywa niematerialne są wyceniane według cen nabycia lub kosztu wytworzenia pomniejszonych o umorzenie i odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. Aktywa niematerialne są amortyzowane liniowo. Jednostka aktywuje koszty zakończonych powodzeniem prac rozwojowych, przez zaliczanie ich do wartości niematerialnych i prawnych, stanowiących etap prac przygotowujących wdrożenie nowych produktów lub technologii, następujących zazwyczaj po wykonaniu prac badawczych.

Zgodnie z zasadami rachunkowości koszty badań i rozwoju są ujmowane w wyniku finansowym okresu w którym zostały poniesione, a od momentu rozpoczęcia fazy rozwoju (ściśle określonej przez wymogi standardu) poniesione koszty powinny być kapitalizowane jako wartości niematerialne. Zarząd dokonuje osądu dotyczącego prawidłowego ustalenia momentu, od którego ponoszone nakłady powinny być kapitalizowane i ujmuje dla każdego projektu osobny składnik wartości niematerialnych. Osąd ten obejmuje między innymi ocenę, czy:

- istnieje możliwość, z technicznego punktu widzenia, ukończenia składnika wartości niematerialnych, tak aby nadawał się do użytkowania lub sprzedaży;
- jednostka ma zamiar ukończenia składnika aktywów niematerialnych oraz jego użytkowania lub sprzedaży;
- składnik aktywów niematerialnych będzie wytwarzał prawdopodobne przyszłe korzyści ekonomiczne;
- zapewniona jest dostępność środków technicznych, finansowych i innych, które mają służyć ukończeniu prac rozwojowych oraz użytkowaniu lub sprzedaży składnika wartości niematerialnych;

- istnieje możliwość wiarygodnego ustalenia nakładów poniesionych podczas prac rozwojowych, które to nakłady można przyporządkować do składnika wartości niematerialnych.

Przewidywany okres ekonomicznej użyteczności kształtuje się następująco:

- oprogramowanie komputerowe - od 2 do 5 lat,
- koszty zakończonych prac rozwojowych – 5 lat,
- inne aktywa niematerialne - od 2 do 5 lat.

2.8. Środki trwałe

Środki trwałe wycenia się w cenie nabycia, koszcie wytworzenia pomniejszonej o dotychczas naliczone odpisy umorzeniowe oraz odpisy z tytułu utraty wartości.

Koszty poniesione po wprowadzeniu środka trwałego do użytkowania, jak koszty napraw, przeglądów, opłaty eksploatacyjne, wpływają na wynik finansowy okresu sprawozdawczego, w którym zostały poniesione. Jeżeli możliwe jest wykazanie, że koszty te spowodowały zwiększenie oczekiwanych przyszłych korzyści ekonomicznych z tytułu posiadania danego środka trwałego ponad korzyści przyjmowane pierwotnie, w takim przypadku zwiększają one wartość początkową środka trwałego.

Amortyzację rozpoczyna się, gdy składnik aktywów jest dostępny do użytkowania. Zakończenie amortyzacji następuje wtedy, gdy składnik aktywów zostanie przeznaczony do sprzedaży lub gdy zostanie usunięty z bilansu.

Zyski i straty z tytułu zbycia środków trwałych stanowiące różnice pomiędzy przychodami ze sprzedaży i wartością bilansową zbywanego środka trwałego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe, z wyjątkiem gruntów, są amortyzowane liniowo, a okres ich amortyzacji kształtuje się następująco:

- budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej - od 10 do 40 lat,
- urządzenia techniczne i maszyny – od 5 do 20 lat,
- środki transportu – od 2 do 7 lat,
- inne środki trwałe – od 3 do 20 lat.

Środki trwałe o niskiej jednostkowej wartości początkowej odnoszone są jednorazowo w koszty.

2.9. Środki trwałe w budowie

Środki trwałe w budowie są wyceniane w wysokości ogółu kosztów pozostających w bezpośrednim związku z ich nabyciem lub wytworzeniem, w tym kosztów finansowych, pomniejszonych o odpisy z tytułu trwałej utraty wartości. W ramach środków trwałych w budowie wykazywane są również materiały inwestycyjne. Środki trwałe w budowie nie są amortyzowane do momentu zakończenia ich budowy i oddania do użytkowania.

2.10. Utrata wartości aktywów

Na każdy dzień bilansowy ocenia się czy istnieją obiektywne dowody wskazujące na trwałą utratę wartości składnika bądź grupy aktywów trwałych i aktywów niematerialnych. Jeśli takie dowody istnieją, ustala się szacowaną, możliwą do odzyskania wartość składnika aktywów i dokonuje się odpisu aktualizującego z tytułu utraty wartości, w kwocie równej różnicy między wartością możliwą do odzyskania i wartością bilansową. Strata wynikająca z utraty wartości jest ujmowana w rachunku zysków i strat.

2.11. Leasing

Spółki Grupy są stroną umów leasingowych, na podstawie których przyjmuje do odpłatnego używania lub pobierania pożytków obce środki trwałe lub aktywa niematerialne przez uzgodniony okres.

W przypadku umów leasingu, na mocy których następuje przeniesienie zasadniczo całego ryzyka i pożytków, wynikających z tytułu posiadania aktywów będących przedmiotem umowy, na rzecz Spółki, przedmiot leasingu jest ujmowany w aktywach jako środek trwały i jednocześnie ujmowane jest zobowiązanie w kwocie równej

wartości bieżącej minimalnych opłat leasingowych, ustalonej na dzień rozpoczęcia leasingu. Opłaty leasingowe są dzielone między koszty finansowe i zmniejszenie salda zobowiązania, w sposób umożliwiającą uzyskanie stałej stopy odsetek od pozostałego do spłaty zobowiązania. Koszty finansowe ujmowane są bezpośrednio w rachunku zysków i strat.

Środki trwałe będące przedmiotem umowy leasingu finansowego są amortyzowane w sposób określony dla własnych środków trwałych. Jednakże, gdy brak jest pewności co do przejścia prawa własności przedmiotu umowy, wówczas środki trwałe używane na podstawie umów leasingu finansowego są amortyzowane przez krótszy z dwóch okresów: przewidywany okres użytkowania lub okres trwania leasingu.

Opłaty leasingowe z tytułu umów, które nie spełniają warunków umowy leasingu finansowego, ujmowane są jako koszty w rachunku zysków i strat metodą liniową przez okres trwania leasingu.

2.12. Zapasy

Zapasy wycenia się w cenie nabycia lub koszcie wytworzenia, nie wyższej od ceny sprzedaży.

Koszty poniesione w celu doprowadzenia składników zapasów do ich aktualnego stanu ujmowane są metodą "pierwsze weszło - pierwsze wyszło".

Cena sprzedaży netto jest to możliwa do uzyskania na dzień bilansowy cena sprzedaży bez podatku od towarów i usług i podatku akcyzowego, pomniejszona o rabaty, upusty i tym podobne oraz koszty związane z przystosowaniem składnika aktywów do sprzedaży i dokonaniem tej sprzedaży.

Jeżeli w trakcie trwania roku obrotowego ma miejsce zdarzenie powodujące spadek wartości księgowej zapasów, dokonywane są odpisy aktualizujące ich wartość. Jeżeli nie istnieją już okoliczności, które uprzednio spowodowały odpisanie wartości zapasów poniżej ceny nabycia lub kosztu wytworzenia, odpisaną kwotę eliminuje się tak, aby nowa wartość bilansowa równała się cenie nabycia lub kosztowi wytworzenia lub zaktualizowanej wartości netto możliwej do uzyskania, w zależności od tego, która z tych kwot jest niższa.

Dokonane w ten sposób odwrócenie odpisu jest ujmowane w rachunku zysków i strat.

2.13. Należności krótko- i długoterminowe

Należności są wykazywane w kwocie wymaganej zapłaty pomniejszonej o odpisy aktualizujące. Wartości tak prezentowane nie różnią się w sposób istotny od wartości wycenianych według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu).

Wartość należności aktualizuje się uwzględniając stopień prawdopodobieństwa ich zapłaty poprzez dokonanie odpisu aktualizującego. Odpisy aktualizujące wartość należności zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub do kosztów finansowych - zależnie od rodzaju należności, której dotyczy odpis aktualizujący. Wysokość odpisu aktualizującego wartość należności ustalana jest zgodnie z lokalnymi uwarunkowaniami prawnymi oraz z uwzględnieniem specyfiki postanowień umów.

Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne zmniejszają dokonane uprzednio odpisy aktualizujące ich wartość.

Należności umorzone, przedawnione lub nieściągalne, od których nie dokonano odpisów aktualizujących ich wartość lub dokonano odpisów w niepełnej wysokości, zalicza się odpowiednio do pozostałych kosztów operacyjnych lub kosztów finansowych.

2.14. Środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych

Środki pieniężne na rachunkach bankowych spełniają test SPPI oraz test modelu biznesowego „utrzymywane w celu ściągnięcia”, w związku z tym wyceniane są według zamortyzowanego kosztu z uwzględnieniem odpisu z tytułu utraty wartości ustalonego zgodnie z modelem strat oczekiwanych.

Do dnia 1 stycznia 2018 roku środki pieniężne w banku i w kasie wyceniane były według wartości nominalnej.

Wykazana w sprawozdaniu z przepływu środków pieniężnych pozycja środki pieniężne składa się z gotówki w kasie oraz lokat bankowych o terminie zapadalności nie dłuższym niż 3 miesiące, które nie zostały potraktowane jako działalność lokacyjna.

2.15. Rozliczenia międzyokresowe

Spółki Grupy dokonują czynnych rozliczeń międzyokresowych kosztów, jeżeli dotyczą one przyszłych okresów sprawozdawczych. Bierne rozliczenia międzyokresowe kosztów dokonywane są w wysokości prawdopodobnych zobowiązań przypadających na bieżący okres sprawozdawczy.

2.16. Rozliczenia międzyokresowe przychodów

Spółki należące do Grupy Kapitałowej, w czynnych rozliczeniach międzyokresowych, prezentują jako „Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich” kwoty rozpoznanych przychodów według stopnia zaawansowania wykonania usługi, mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi.

Bierne rozliczenia międzyokresowe obejmują przychody przyszłych okresów, stanowiące otrzymane od klientów przedpłaty na poczet usługi przechowywania za okresy wskazane w indywidualnych umowach, które rozpoznawane są jako przychód proporcjonalnie w okresie, którego dotyczą.

Szczegóły polityki rozpoznawania przychodów przedstawione zostały w punkcie 2.22. niniejszego sprawozdania.

2.17. Rezerwy

Rezerwy ujmowane są wówczas, gdy na Spółkach ciąży istniejący obowiązek (prawny lub zwyczajowy) wynikający ze zdarzeń przeszłych i gdy jest pewne lub wysoce prawdopodobne, że wypełnienie tego obowiązku spowoduje konieczność wypływu środków uosabiających korzyści ekonomiczne, oraz gdy można dokonać wiarygodnego oszacowania kwoty tego zobowiązania.

Na dzień bilansowy przeprowadza się weryfikację stanu rezerw, dokonując w razie konieczności odpowiednich korekt w celu odzwierciedlenia bieżącego, najbardziej wiarygodnego szacunku ich wartości. Zmiany stanu rezerw odnoszone są bezpośrednio na odpowiednią pozycję kosztów, na które rezerwa ta została utworzona.

2.18. Kredyty bankowe i pożyczki oraz zobowiązania finansowe przeznaczone do obrotu

W momencie początkowego ujęcia, kredyty bankowe i pożyczki są ujmowane według wartości godziwej, stanowiącego wartość otrzymanych środków pieniężnych i obejmującego koszty uzyskania kredytu/pożyczki. Następnie, wszystkie kredyty bankowe i pożyczki, z wyjątkiem zobowiązań przeznaczonych do obrotu, są wyceniane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu), przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.

Przy ustalaniu amortyzowanego kosztu uwzględnia się koszty związane z uzyskaniem kredytu lub pożyczki oraz dyskonta lub premie uzyskane w związku ze zobowiązaniem. Przychody i koszty są ujmowane w rachunku zysków i strat z chwilą usunięcia zobowiązania z bilansu, a także w wyniku rozliczenia metodą efektywnej stopy procentowej.

W przypadku modyfikacji warunków umownych zobowiązania finansowego, która nie powoduje zaprzestania ujmowania istniejącego zobowiązania, zysk lub stratę ujmuje się niezwłocznie w wyniku finansowym. Zysk lub stratę oblicza się jako różnicę pomiędzy wartością bieżącą zmodyfikowanych i oryginalnych przepływów pieniężnych, zdyskontowanych z zastosowaniem oryginalnej efektywnej stopy procentowej zobowiązania.

2.19. Podatek dochodowy

Bieżące obciążenie podatkowe jest obliczane na podstawie wyniku podatkowego (podstawy opodatkowania) danego okresu sprawozdawczego. Zysk (strata) podatkowa różni się od księgowego zysku (straty) netto w związku z wyłączeniem przychodów przejściowo niepodlegających opodatkowaniu i kosztów przejściowo niestanowiących kosztów uzyskania przychodów oraz pozycji kosztów i przychodów, które nigdy nie będą podlegały opodatkowaniu. Obciążenia podatkowe są wyliczane w oparciu o stawki podatkowe obowiązujące w danym roku obrotowym.

2.20. Odroczonego podatek dochodowy

Odroczony podatek dochodowy jest ustalany metodą zobowiązań bilansowych w stosunku do wszystkich różnic przejściowych występujących na dzień bilansowy między wartością podatkową aktywów i pasywów a ich wartością bilansową wykazaną w sprawozdaniu finansowym.

Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy tworzona jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, chyba, że rezerwa na odroczonego podatek dochodowy powstaje w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów lub pasywów przy transakcji nie stanowiącej połączenia przedsiębiorstw i w chwili jej zawierania nie ma wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania lub stratę podatkową.

Rezerwa na odroczonego podatek dochodowy tworzona jest w odniesieniu do wszystkich dodatnich różnic przejściowych, wynikających z inwestycji w jednostkach zależnych lub stowarzyszonych, udziałów w jednostkach współzależnych, z wyjątkiem sytuacji, gdy termin odwracania się różnic przejściowych podlega kontroli i gdy prawdopodobne jest, iż w dającej się przewidzieć przyszłości różnice przejściowe nie ulegną odwróceniu.

Składnik aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego ujmowany jest w odniesieniu do wszystkich ujemnych różnic przejściowych i niewykorzystanych strat podatkowych, przeniesionych na następne lata, w takiej wysokości, w jakiej jest prawdopodobne, że zostanie osiągnięty dochód do opodatkowania, który pozwoli wykorzystać wspomniane różnice i straty (chyba, że aktywa z tytułu odroczonego podatku powstają w wyniku początkowego ujęcia składnika aktywów lub pasywów przy transakcji nie stanowiącej połączenia przedsiębiorstw i w chwili jej zawierania nie mają wpływu ani na wynik finansowy brutto, ani na dochód do opodatkowania lub stratę podatkową).

Wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego jest weryfikowana na każdy dzień bilansowy i ulega stosownemu obniżeniu o tyle, o ile przestało być prawdopodobne osiągnięcie dochodu do opodatkowania wystarczającego do częściowego lub całkowitego zrealizowania składnika aktywów z tytułu odroczonego podatku dochodowego.

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego oraz rezerwy na odroczonego podatek dochodowy wyceniane są z zastosowaniem stawek podatkowych, które według uchwalonych do dnia bilansowego przepisów będą obowiązywać w okresie, gdy składnik aktywów zostanie zrealizowany lub rezerwa rozwiązana.

2.21. Aktywa finansowe

Od 1 stycznia 2018 roku Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii wyceny:

- wyceniane według zamortyzowanego kosztu;
- wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Klasyfikacja jest uzależniona od przyjętego przez Grupę modelu zarządzania aktywami finansowymi oraz warunków umownych przepływów pieniężnych. Grupa dokonuje reklasyfikacji inwestycji w instrumenty dłużne wtedy i tylko wtedy, gdy zmienia się model zarządzania tymi aktywami.

Ujmowanie i zaprzestanie ujmowania

Aktywa finansowe ujmuje się, gdy Grupa staje się stroną postanowień umownych instrumentu. Aktywa finansowe wyłącza się z ksiąg rachunkowych, gdy prawa do uzyskania przepływów pieniężnych z aktywów finansowych wygasły lub zostały przeniesione, a Grupa dokonała przeniesienia zasadniczo całego ryzyka i wszystkich pożytków z tytułu ich własności.

Wycena na moment początkowego ujęcia

Na moment początkowego ujęcia, Grupa wycenia składnik aktywów finansowych według wartości godziwej powiększonej o, w przypadku składnika aktywów finansowych, który nie wycenia w wartości godziwej przez wynik finansowy, koszty transakcji, które można bezpośrednio przyporządkować nabyciu składnika aktywów finansowych. Koszty transakcji dotyczących aktywów finansowych wycenianych w wartości godziwej przez wynik finansowy są ujmowane w wyniku finansowym.

Wycena po początkowym ujęciu

(i) Instrumenty dłużne – Aktywa finansowe wyceniane według zamortyzowanego kosztu

Instrumenty dłużne utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów, które obejmują wyłącznie spłaty kapitału i odsetek („SPPI”, ang. solely payment of principal and interest), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Przychody z tytułu odsetek oblicza się metodą efektywnej stopy procentowej i wykazuje w pozycji „przychody z tytułu odsetek” w wyniku finansowym. Odpisy z tytułu utraty wartości prezentuje się w pozycji „odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych”.

W szczególności, w tej kategorii Grupa klasyfikuje:

- należności handlowe poza należnościami podlegającymi faktoringowi (zob. pkt (iii) poniżej),
- pożyczki, które spełniają test klasyfikacyjny SPPI i które zgodnie z modelem biznesowym są wykazywane jako „utrzymywane w celu uzyskiwania przepływów pieniężnych”, środki pieniężne i ich ekwiwalenty.

(ii) Instrumenty dłużne – Aktywa finansowe wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody

Instrumenty dłużne, z których przepływy stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek, a które są utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży, wyceniane są według wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody. Zmiany wartości bilansowej są ujmowane przez pozostałe całkowite dochody, za wyjątkiem zysków i strat z tytułu utraty wartości, przychodów z tytułu odsetek oraz różnic kursowych, które ujmuje się w wyniku finansowym. W przypadku zaprzestania ujmowania składnika aktywów finansowych łączny zysk lub stratę poprzednio ujęte w pozostałych całkowitych dochodach przenosi się z kapitału własnego do wyniku finansowego i ujmuje jako pozostałe zyski/(straty). Przychody z tytułu odsetek od takich aktywów finansowych wylicza się metodą efektywnej stopy procentowej i ujmuje się w pozycji „przychody z tytułu odsetek”. Odpisy z tytułu utraty wartości prezentuje się w pozycji „odpisy z tytułu utraty wartości aktywów finansowych”.

(iii) Instrumenty dłużne – Aktywa finansowe wyceniane do wartości godziwej przez wynik finansowy Aktywa, które nie spełniają kryteriów wyceny według zamortyzowanego kosztu lub w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. W szczególności Grupa zalicza do tej kategorii następujące instrumenty:

- należności handlowe podlegające faktoringowi stosowanemu regularnie w celu zarządzania płynnością, gdy warunki umowy faktoringowej skutkują zaprzestaniem ujmowania należności; oraz
- pożyczki, które nie spełniają testu SPPI (tj. przepływy pieniężne z tych pożyczek nie stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek), ponieważ częstotliwość zmian oprocentowania nie odpowiada formule naliczania odsetek.

Zysk lub stratę z wyceny inwestycji dłużnych do wartości godziwej ujmuje się w wyniku finansowym i prezentuje w pozycji „Zyski (straty) z tytułu zmian wartości godziwej instrumentów finansowych” w okresie, w którym wystąpiły. Te zyski /straty z wyceny do wartości godziwej zawierają wynikające z umowy otrzymane odsetki od instrumentów finansowych zaliczonych do tej kategorii.

Polityka rachunkowości stosowana do 1 stycznia 2018 roku, która odnosiła się do MSR 39

Aktywa finansowe w momencie wprowadzenia do ksiąg rachunkowych są wyceniane według kosztu (ceny nabycia), stanowiącego wartość godziwą uiszczonej zapłaty. Koszty transakcji są ujmowane w wartości początkowej tych instrumentów finansowych, za wyjątkiem aktywów finansowych przeznaczonych do obrotu.

Po początkowym ujęciu aktywa finansowe są zaliczane do jednej z czterech kategorii i wyceniane w następujący sposób:

- Aktywa finansowe utrzymywane do terminu wymagalności – są wyceniane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej.
- Pożyczki udzielone i należności własne – są wyceniane według skorygowanej ceny nabycia (zamortyzowanego kosztu) ustalonej przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej. Należności o krótkim terminie wymagalności, dla których nie określono stopy procentowej wyceniane są w kwocie wymaganej zapłaty.
- Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu – są wyceniane według wartości godziwej, a zyski/straty z tytułu aktualizacji wyceny są ujmowane w rachunku zysków i strat.
- Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży – są wyceniane według wartości godziwej, a zyski/straty z tytułu aktualizacji wyceny są ujmowane w całkowitych dochodach.

Wartość godziwa instrumentów finansowych stanowiących przedmiot obrotu na aktywnym rynku ustalana jest w odniesieniu do cen notowanych na tym rynku na dzień bilansowy. W przypadku, gdy brak jest notowanej ceny rynkowej, wartość godziwa jest szacowana na podstawie notowanej ceny rynkowej podobnego instrumentu, bądź na podstawie przewidywanych przepływów pieniężnych.

2.22. Przychody ze sprzedaży

2.22.1. Przychody z umów z przedsiębiorcami

Ze względu na istniejący rynek i obowiązujące wzorce umów dla tego typu usług, przychody z tytułu pobrania, badań i preparatyki ustala się odrębnie od przychodów z przechowywania.

Przychody z usług badań i preparatyki komórek w wysokości uzgodnionej w umowie ceny jednostkowej za próbkę rozpoznaje się w momencie wykonania usługi.

Przychody z usług przechowywania komórek ustala się w proporcji do uzgodnionej w umowie ceny za przechowywanie próbki w uzgodnionym cyklu rozliczeniowym według stopnia zaawansowania mierzonego czasem. W wyniku finansowym okresu uwzględnia się różnicę pomiędzy przychodami wyliczonymi dla każdej próbki na koniec okresu a ewentualnymi przychodami bieżącego cyklu rozliczeniowego ujętymi we wcześniejszych okresach.

2.22.2. Przychody z umów z klientami indywidualnymi

Do rozpoznawania przychodów z klientami indywidualnymi jednostka stosuje MSSF 15, zgodnie z którym rozpoznaje przychody odpowiednio z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów opisanymi w tym standardzie, polegającym na:

- 1) Identyfikacji kontraktu z klientem;
- 2) Identyfikacji odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie;
- 3) Ustalenia ceny transakcyjnej;

- 4) Alokacji ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia;
- 5) Ustalenia okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia.

1) Identyfikacja kontraktu z klientem

Zasady opisane poniżej dotyczą umów o pobranie, preparatykę, badania i przechowywanie materiału biologicznego z popłodu, zawieranych przez spółkę z klientami indywidualnymi. Negocjowane równolegle umowy sprzedaży innych produktów i usług, w szczególności: testów genetycznych, ubezpieczeń rozpatrywane są odrębnie. Umowa wchodzi w życie z chwilą pobrania materiału biologicznego, zawarta jest na czas nieokreślony, jednak dla celów kalkulacji przychodów przyjmujemy, że okres umowy wynosi 18 lat (dziecko, od którego pozyskano materiał biologiczny osiąga dorosłość), chyba, że została przedpłacona na dłuższy okres.

2) Identyfikacja odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie

Umowy obejmują jedno lub dwa z następujących świadczeń:

- Pobranie, preparatykę, badania i kwalifikację materiału biologicznego do przechowania;
- Przechowywanie materiału biologicznego.

3) Ustalenie ceny transakcyjnej

Wartością umowy jest suma kwot należnych z tytułu realizacji wynikających z niej świadczeń w okresie jej trwania. W przypadku standardowej oferty są to opłaty dotyczące pobrania, preparatyki, badania i kwalifikacji materiału biologicznego do przechowania oraz opłata z tytułu przechowywania w okresie 18 lat, chyba że umowa została przedpłacona na dłuższy okres.

Szacując całkowitą cenę transakcyjną Grupa określa najniższą kwotę przychodów jaką może osiągnąć, określając przychód z przechowywania w formule przedpłaty na okres 18 lat. Różnica pomiędzy tak ustaloną ceną transakcyjną, a wynagrodzeniem otrzymanym w trakcie trwania umowy dla innych formuł płatności (np. płatność w modelu abonamentowym) stanowić będzie wynagrodzenie zmienne, którego realizacja uzależniona jest od preferencji klienta odnośnie wybranego modelu płatności. Ta część wynagrodzenia zmiennego będzie rozpoznawana w momencie, gdy zniknie niepewność co do jej odwrócenia się w przyszłości. W przypadku rezygnacji klienta przed zakładanym okresem 18 lat przychód z umowy jest równy wartości zafakturowanej w okresie trwania tej umowy.

4) Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia

Alokacja ceny transakcyjnej dokonywana jest w oparciu o jednostkowe ceny hurtowe na rynku B2B (pomiędzy przedsiębiorcami), skorygowane o koszty bezpośrednie i pośrednie jakie pojawiają się wyłączenie w związku z obsługą rynku detalicznego oraz o marżę oczekiwaną na rynku detalicznym.

5) Ustalenie okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia

Grupa dla głównych obowiązków świadczenia w kontrakcie będzie przyjmować następujące metody pomiaru stopnia spełnienia obowiązku:

- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest uzyskanie materiału biologicznego nadającego się do wykorzystania odzwierciedleniem stopnia wypełnienia przez Grupę obowiązku będzie ujęcie przychodu w momencie zakończenia poszczególnych czynności na bazie oszacowanego stopnia zaawansowania usługi na te momenty.

- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest przechowywanie materiału biologicznego, odzwierciedleniem stopnia wypełniania tego obowiązku jest upływ czasu w stosunku do łącznego oszacowanego okresu przechowywania ustalonego zgodnie z wytycznymi w punkcie 3).

Wartość przyszłych przychodów z umów konsumenckich w okresie ich trwania Emitent przedstawia w czynnych i biernych rozliczeniach międzyokresowych w pozycji „Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich” oraz „Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich”.

W przypadku zmiany formy płatności przez klienta w trakcie okresu trwania umowy tj. przejście z modelu przedpłaconego na abonament i odwrotnie Emitent takiej zmiany nie traktuje jako oddzielnej umowy. Wpływ takiej zmiany na cenę transakcyjną oraz na dokonywaną przez jednostkę ocenę stopnia spełnienia zobowiązania do wykonania świadczenia ujmuje się jako korektę przychodów (jako ich zwiększenie lub zmniejszenie) na dzień zmiany umowy (tj. dokonuje się łącznej korekty przychodów).

2.23. Koszty finansowania zewnętrznego

Koszty finansowe obejmują odsetki od pożyczek i kredytów, różnice kursowe od pożyczek i kredytów oraz straty na instrumentach pochodnych, które ujmuje się w rachunku zysków i strat.

Koszty finansowania zewnętrznego dotyczące budowy, przystosowania, montażu lub ulepszenia środków trwałych lub aktywów niefinansowych, przez okres budowy, przystosowania, montażu lub ulepszenia są ujmowane w wartości tych aktywów, jeśli zobowiązania te zostały zaciągnięte w tym celu.

Pozostałe koszty finansowania zewnętrznego ujmowane są w rachunku zysków i strat.

2.24. Odsetki

Przychody z tytułu odsetek są rozpoznawane w momencie ich naliczenia (przy zastosowaniu efektywnej stopy procentowej), jeżeli ich otrzymanie nie jest wątpliwe. Przychody z tytułu odsetek prezentowane są w pozycji przychodów finansowych.

2.25. Dotacje

Dotacje do aktywów, które mają na celu finansowanie aktywów trwałych, a dokładnie ich zakup, wytworzenie, budowę lub ulepszenie są prezentowane jako przychody przyszłych okresów, które są w sposób systematyczny ujmowane w zysku lub stracie na przestrzeni okresu użytkowania składnika aktywów sfinansowanego dotacją.

2.26. Dywidendy

Należne dywidendy zalicza się do przychodów finansowych na dzień powzięcia przez Zgromadzenie Wspólników/Akcjonariuszy spółki, w którą jednostka zainwestowała, uchwały o podziale zysku, chyba że w uchwale określono inny dzień prawa do dywidendy. Płatności dywidendy na rzecz udziałowców ujmuje się jako zobowiązanie w sprawozdaniu finansowym w okresie, w którym nastąpiło ich zatwierdzenie przez udziałowców Spółki.

2.27. Płatności na bazie akcji

Płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych na rzecz pracowników i innych osób świadczących podobne usługi wycenia się w wartości godziwej instrumentów kapitałowych na dzień ich przyznania. Szczegóły dotyczące określania wartości godziwej płatności na bazie akcji rozliczane w instrumentach kapitałowych znajdują się w Nocie 35.

Wartość godziwą płatności na bazie akcji rozliczanych w instrumentach kapitałowych określoną w dniu ich przyznania odnosi się w koszty metodą liniową w okresie nabywania uprawnień, na podstawie oszacowań Grupy co do instrumentów kapitałowych, do których ostatecznie zostaną nabyte prawa, drugostronnie zwiększając

kapitał. Na każdy dzień bilansowy Grupa weryfikuje oszacowania dotyczące liczby instrumentów kapitałowych przewidywanych do przyznania. Ewentualny wpływ weryfikacji pierwotnych oszacowań ujmuje się w rachunku zysków i strat przez pozostały okres przyznania, z odpowiednią korektą kapitału rezerwowego na świadczenia pracownicze rozliczane w instrumentach kapitałowych.

3. ZMIANY ZASAD RACHUNKOWOŚCI ORAZ ZMIANY W PREZENTACJI DANYCH

W omawianym okresie nastąpiły zmiany zasad rachunkowości oraz zmiany prezentacji danych związanych z wejściem w życie standardu MSSF 15 oraz standardu MSSF 9.

Grupa zastosowała MSSF 15 do okresów rocznych rozpoczynających się od 1 stycznia 2018 roku. Standard wprowadza jednolity model rozliczania przychodów z umów z klientami. Podstawową zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodu w taki sposób, aby odzwierciedlał transfer przyrzeczonych towarów lub usług w kwocie odzwierciedlającej realną wartość wynagrodzenia, do którego Grupa oczekuje mieć prawo za te towary lub usługi.

Grupa zgodnie ze standardem MSSF 15 rozpoznaje przychody zgodnie z pięciostopniowym modelem ujmowania przychodów opisanymi w MSSF 15, polegającym na:

- 1) Identyfikacji kontraktu z klientem;
- 2) Identyfikacji odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie;
- 3) Ustalenia ceny transakcyjnej;
- 4) Alokacji ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia;
- 5) Ustalenia okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia.

1) Identyfikacja kontraktu z klientem

Zasady opisane poniżej dotyczą umów o pobranie, preparatykę, badania i przechowywanie materiału biologicznego z popłodu, zawieranych przez spółkę z klientami indywidualnymi. Negocjowane równolegle umowy sprzedaży innych produktów i usług, w szczególności: testów genetycznych, ubezpieczeń rozpatrywane są odrębnie. Umowa wchodzi w życie z chwilą pobrania materiału biologicznego, zawarta jest na czas nieokreślony, przyjmujemy, że okres umowy wynosi 18 lat (wówczas dziecko, którego materiał biologiczny został pozyskany, osiąga dorosłość), chyba, że została przedpłacona na dłuższy okres.

2) Identyfikacja odrębnych obowiązków świadczenia w kontrakcie

Umowy obejmują jedno lub dwa z następujących świadczeń:

- Pobranie, preparatykę, badania i kwalifikację materiału biologicznego do przechowania;
- Przechowywanie materiału biologicznego.

3) Ustalenie ceny transakcyjnej

Wartością umowy jest suma kwot należnych z tytułu realizacji wynikających z niej świadczeń w okresie jej trwania. W przypadku standardowej oferty są to opłaty dotyczące pobrania, preparatyki, badania i kwalifikacji materiału biologicznego do przechowania oraz opłata z tytułu przechowywania w okresie 18 lat, chyba że umowa została przedpłacona na dłuższy okres.

Szacując całkowitą cenę transakcyjną Grupa określa najniższą kwotę przychodów jaką może osiągnąć, określając przychód z przechowywania w formule przedpłaty na okres 18 lat. Różnica pomiędzy tak ustaloną ceną transakcyjną, a wynagrodzeniem otrzymanym w trakcie trwania umowy dla innych formuł płatności (np. płatność w modelu abonamentowym) stanowić będzie wynagrodzenie zmienne, którego realizacja uzależniona jest od

preferencji klienta odnośnie wybranego modelu płatności. Ta część wynagrodzenia zmiennego będzie rozpoznawana w momencie, gdy zniknie niepewność co do jej odwrócenia się w przyszłości.

4) Alokacja ceny transakcyjnej do odrębnych obowiązków świadczenia

Alokacja ceny transakcyjnej dokonywana jest w oparciu o jednostkowe ceny hurtowe, skorygowane o koszty bezpośrednie i pośrednie jakie pojawiają się wyłączenie w związku z obsługą rynku detalicznego oraz o marżę oczekiwaną na rynku detalicznym.

5) Ustalenie okresu lub momentu ujęcia przychodów z realizacji poszczególnych obowiązków świadczenia

Grupa dla głównych obowiązków świadczenia w kontrakcie będzie przyjmować następujące metody pomiaru stopnia spełnienia obowiązku:

- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest uzyskanie materiału biologicznego nadającego się do wykorzystania odzwierciedleniem stopnia wypełnienia przez Grupę obowiązku będzie ujęcie przychodu w momencie zakończenia poszczególnych czynności na bazie oszacowanego stopnia zaawansowania usługi na te momenty.
- Dla obowiązku świadczenia, jakim jest przechowywanie materiału biologicznego, odzwierciedleniem stopnia wypełniania tego obowiązku jest upływ czasu w stosunku do łącznego oszacowanego okresu przechowywania ustalonego zgodnie z wytycznymi w punkcie 3).

Grupa stosuje MSSF 15 do rocznych okresów sprawozdawczych rozpoczynających się 1 stycznia 2018 roku. Zgodnie z paragrafem MSSF 15C3.b) Grupa stosuje niniejszy MSSF retrospektywnie z łącznym efektem pierwszego zastosowania standardu ujętym jako korekta salda początkowego zysków zatrzymanych w rocznym okresie sprawozdawczym, w którym przypada dzień pierwszego zastosowania. Jednocześnie w ramach tej przejściowej metody, Grupa stosuje niniejszy standard retrospektywnie jedynie do umów, które nie są zakończone na dzień pierwszego zastosowania, tj. na dzień 1 stycznia 2018 roku.

	Standard obowiązujący do końca 2017	Standard obowiązujący od 01.2018
Podejście do umowy	Jednolity kontrakt bez wyodrębnienia oddzielnych świadczeń	Wyodrębnienie w kontrakcie jednego lub dwóch świadczeń: - Pobranie, preparatyka, badania i kwalifikacja materiału biologicznego do przechowania - Przechowywanie materiału biologicznego
Szacowany okres trwania kontraktu (abonament)	Różny na poszczególnych rynkach Zakładany czas trwania kontraktu wydłużany co roku dla nowo zawartych umów na podstawie danych historycznych	Spójny na wszystkich rynkach okres 18 lat Brak corocznego wydłużania okresu trwania kontraktu dla nowych umów
Całkowity przychód z umowy (abonament)	Obejmuje wszystkie należne przychody związane z usługą pobrania, preparatyki i przechowywania komórek wynikające z treści umowy w szacowanym okresie trwania kontraktu, <u>przy założeniu że przychody z przechowywania, prognozuje się w</u>	Suma kwot należnych z tytułu realizacji umowy i wynikających z niej świadczeń w zakładanym okresie jej trwania, <u>przy założeniu że przychód z przechowywania określony jest w formule przedpłaty na okres 18 lat (zawierający dyskonto</u>

	<u>kwocie nominalnej na podstawie cennika.</u>	<u>względem opłat rocznych w wysokości ok. 40%.)</u>
Alokacja ceny transakcyjnej	Brak	Cena transakcyjna alokowana w oparciu o ceny hurtowe, skorygowane o koszty bezpośrednie i pośrednie dotyczące rynku detalicznego
Moment ujęcia przychodów dla umów B2C	Przychody ustala się w relacji do całkowitego przychodu z umowy w szacowanym okresie jej trwania według stopnia zaawansowania wykonania usługi mierzonego udziałem kosztów poniesionych od dnia zawarcia umowy do dnia ustalenia przychodu w całkowitych kosztach wykonania usługi.	Przychody z preparatyki rozpoznane w momencie wykonania usługi - ich wysokość określona jest w oparciu o alokację ceny transakcyjnej Przychody z przechowywania rozłożone liniowo w czasie trwania kontraktu
Wpływ zmiany zasad na przychody rozpoznawane z umów B2C		Spadek przychodów z nowych umów i wzrost z umów zawartych do końca 2017 roku Wyższe rezerwy na churn* związane z wydłużeniem zakładanego okresu trwania umowy, pomimo przyjęcia do kalkulacji przychodów wartości jak dla 18-letnich przedpłat

* Churn to rezygnacja z przechowywania po wykonaniu usługi preparatyki pobranego materiału nie wynikająca z wyników badań laboratoryjnych.

MSSF 9 „Instrumenty Finansowe” wprowadza zmiany w zakresie klasyfikacji aktywów finansowych, metod wyceny (według zamortyzowanego kosztu oraz według wartości godziwej), zasad utraty wartości aktywów finansowych (w miejsce modelu strat poniesionych ma być stosowany model straty oczekiwanej) oraz klasyfikacji instrumentów finansowych. Ze względu na nieznaczny wpływ Grupa stosuje standard MSSF 9 z dniem 1 stycznia 2018 roku bez korygowania danych porównawczych. Korekty związane z dostosowaniem do MSSF zostały wprowadzone 1 stycznia 2018 roku z odniesieniem wpływu na kapitał własny.

Zgodnie z nowymi zasadami utraty wartości aktywów finansowych, Grupa jest zobowiązana do tworzenia odpisów aktualizujących w oparciu o oczekiwane straty kredytowe mogące się pojawić na przestrzeni całego życia danego instrumentu, natomiast jeżeli na dzień sprawozdawczy ryzyko kredytowe związane z instrumentem znacząco nie wzrosło, to Grupa wycenia odpis z tytułu straty na tym instrumencie w kwocie równej 12 miesięcznym oczekiwany stratom kredytowym.

Grupa stosuje trzystopniowy model utraty wartości dla aktywów finansowych, za wyjątkiem należności handlowych:

- Stopień 1 – salda, dla których ryzyko kredytowe nie wzrosło znacząco od początkowego ujęcia. Oczekiwane straty kredytowe określa się na podstawie prawdopodobieństwa niewypełnienia zobowiązania w ciągu 12 miesięcy (tj. całkowita oczekiwana strata kredytowa pomnożona jest przez prawdopodobieństwo, że strata wystąpi w ciągu następnych 12 miesięcy);

- Stopień 2 – obejmuje salda, dla których nastąpił znaczny wzrost ryzyka kredytowego od początkowego ujęcia, ale brak jest obiektywnych przesłanek utraty wartości; oczekiwane straty kredytowe określa się na podstawie prawdopodobieństwa niewypięnienia zobowiązania przez cały umowny okres życia danego aktywa;
- Stopień 3 – obejmuje salda z obiektywną przesłanką utraty wartości.

W zakresie w jakim zgodnie z powyższym modelem konieczna jest ocena czy nastąpił znaczący wzrost ryzyka kredytowego, Grupa uwzględnia następujące przesłanki przy dokonywaniu tej oceny:

- pożyczka jest przeterminowana o co najmniej 30 dni;
- nastąpiły zmiany legislacyjne, technologiczne lub makroekonomiczne, które mają znaczący negatywny wpływ na dłużnika;
- pojawiły się informacje o znaczącym niekorzystnym zdarzeniu dotyczącym pożyczki lub innej pożyczki tego samego dłużnika od innego pożyczkodawcy, np. wypowiedzenie umowy pożyczki, naruszenie jej warunków czy renegocjacja warunków ze względu na trudności finansowe itp.
- dłużnik stracił znaczącego klienta lub dostawcę albo doświadczył innych niekorzystnych zmian na swoim rynku.

Grupa przeprowadziła analizę wpływu oczekiwanych strat w zakresie należności krótkoterminowych używając uproszczonej metody, dopuszczonej do stosowania przez MSSF 9 w stosunku do krótkoterminowych należności z tytułu dostaw i usług w zakresie wpływu oczekiwanych strat. Analiza wykazała, że w związku z charakterem należności z tytułu dostaw i usług odpis z tytułu utraty wartości pozostanie na poziomie zbliżonym do salda odpisu na dzień bilansowy, zmniejszy zyski zatrzymane o 330 tys. zł.

Poniższa tabela przedstawia wpływ zmiany standardów na poszczególne dane bilansowe:

	1 stycznia 2018 (bez wpływu MSSF 15 i MSSF 9)	Wpływ MSSF 15	Wpływ MSSF 9	1 stycznia 2018 (dane przekształcone)
Aktywa trwałe	152 322 960,22	7 237 444,86		159 560 405,08
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	4 643 366,17	(1 435 135,01)		3 208 231,16
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	99 674 556,06	8 672 579,87		108 347 135,93
Aktywa obrotowe	60 174 694,79	(2 268 936,73)	(329 554,92)	57 576 203,14
Należności handlowe	17 411 825,87	-	(329 554,92)	17 082 270,95
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe przychodów	11 109 217,94	(2 268 936,73)		8 840 281,21
AKTYWA RAZEM	212 497 655,01	4 968 508,13	(329 554,92)	217 136 608,22
Kapitał własny	80 925 688,40	10 140 135,07	(329 554,92)	90 736 268,55
Zyski zatrzymane	12 045 540,31	10 687 391,55	(329 554,92)	22 403 376,94
Różnice kursowe z konsolidacji	(317 846,51)	(547 256,48)		(865 102,99)
Zobowiązania długoterminowe	101 985 576,79	(4 338 058,39)		97 647 518,40
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	30 419 130,07	1 545 942,23		31 965 072,30
Przychody przyszłych okresów długoterminowe	61 635 757,90	(5 884 000,62)		55 751 757,28
Zobowiązania krótkoterminowe	29 586 389,82	(833 568,56)		28 752 821,26
Przychody przyszłych okresów krótkoterminowe	7 824 394,16	(833 568,56)		6 990 825,60
PASYWA RAZEM	212 497 655,01	4 968 508,13	(329 554,92)	217 136 608,22

Stosując standard MSR 39 odpis na należności wynosiłby 5.091 tys. zł, natomiast stosując standard MSSF 9 saldo odpisu na należności wynosi 5.421 tys. zł. Wpływ zastosowania nowego standardu wynosi 330 tys. zł.

4. NOWE STANDARDY RACHUNKOWOŚCI I INTERPRETACJE KIMSF

4.1. Oświadczenie o zgodności

Niniejsze sprawozdanie finansowe sporządzono w oparciu o Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej oraz związanych z nimi interpretacjami ogłoszonymi w formie rozporządzeń Komisji Europejskiej.

4.2. Status zatwierdzenia Standardów w UE

W niniejszym skonsolidowanym Sprawozdaniu Finansowym zastosowano po raz pierwszy następujące nowe standardy oraz zmiany do obowiązujących standardów, które weszły w życie od 1 stycznia 2018 r.:

- MSSF 9 „Instrumenty finansowe” zastępuje MSR 39. Standard wprowadza jeden model przewidujący tylko dwie kategorie klasyfikacji aktywów finansowych: wyceniane w wartości godziwej i wyceniane według zamortyzowanego kosztu. Klasyfikacja jest dokonywana na moment początkowego ujęcia i uzależniona jest od przyjętego przez jednostkę modelu zarządzania instrumentami finansowymi oraz charakterystyki umownych przepływów pieniężnych z tych instrumentów. MSSF 9 wprowadza nowy model w zakresie ustalania odpisów aktualizujących – model oczekiwanych strat kredytowych. Większość wymogów MSR 39 w zakresie klasyfikacji i wyceny zobowiązań finansowych została przeniesiona do MSSF 9 w niezmienionym kształcie. Kluczową zmianą jest nałożony na jednostki wymóg prezentowania w innych całkowitych dochodach skutków zmian własnego ryzyka kredytowego z tytułu zobowiązań finansowych wyznaczonych do wyceny w wartości godziwej przez wynik finansowy. W zakresie rachunkowości zabezpieczeń zmiany miały na celu ściślej dopasować rachunkowość zabezpieczeń do zarządzania ryzykiem. Grupa zastosowała MSSF 9 od 1 stycznia 2018 r. Szczegółowe ujawnienie na temat wpływu MSSF 9 na sprawozdanie finansowe zostało przedstawione w Nocie 3.
- MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” zastępuje MSR 18 i MSR 11 oraz odpowiednie interpretacje. Zasady przewidziane w MSSF 15 dotyczą wszystkich umów skutkujących przychodami. Fundamentalną zasadą nowego standardu jest ujmowanie przychodów w momencie transferu kontroli nad towarami lub usługami na rzecz klienta, w wysokości ceny transakcyjnej. Wszelkie towary lub usługi sprzedawane w pakietach, które da się wyodrębnić w ramach pakietu, należy ujmować oddzielnie, ponadto wszelkie upusty i rabaty dotyczące ceny transakcyjnej należy co do zasady alokować do poszczególnych elementów pakietu. W przypadku, gdy wysokość przychodu jest zmienna, zgodnie z nowym standardem kwoty zmienne są zaliczane do przychodów, o ile istnieje duże prawdopodobieństwo, że w przyszłości nie nastąpi odwrócenie ujęcia przychodu w wyniku przeszacowania wartości. Ponadto, zgodnie z MSSF 15 koszty poniesione w celu pozyskania i zabezpieczenia kontraktu z klientem należy aktywować i rozliczać w czasie przez okres konsumowania korzyści z tego kontraktu. Grupa zastosowała MSSF 15 od 1 stycznia 2018 r. Szczegółowe ujawnienie na temat wpływu MSSF 15 na sprawozdanie finansowe zostało przedstawione w Nocie 3.
- Objaśnienia do MSSF 15 „Przychody z umów z klientami” dostarczają dodatkowych informacji i wyjaśnień dotyczących głównych założeń przyjętych w MSSF 15, m.in. na temat identyfikacji osobnych obowiązków, ustalenia czy jednostka pełni rolę pośrednika (agenta), czy też jest głównym dostawcą dóbr i usług (principal) oraz sposobu ewidencji przychodów z tytułu licencji. Oprócz dodatkowych objaśnień, wprowadzono także zwolnienia i uproszczenia dla jednostek stosujących nowy standard po raz pierwszy. Grupa zastosowała Objaśnienia do MSSF 15 od 1 stycznia 2018 r.
- Zmiana do MSSF 2: *Klasyfikacja i wycena transakcji opartych na akcjach* wprowadza m.in. wytyczne w zakresie wyceny w wartości godziwej zobowiązania z tytułu transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych, wytyczne dotyczące zmiany klasyfikacji z transakcji opartych na akcjach rozliczanych w środkach pieniężnych na transakcje oparte na akcjach rozliczane

w instrumentach kapitałowych, a także wytyczne na temat ujęcia zobowiązania podatkowego pracownika z tytułu transakcji opartych na akcjach. Grupa zastosowała powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 r.

- Zmiany do MSSF 4: Zastosowanie MSSF 9 „Instrumenty finansowe” wraz z MSSF 4 „Umowy ubezpieczeniowe”. Opublikowane zmiany do MSSF 4 uzupełniają opcje istniejące już w standardach i mają na celu zapobieganie tymczasowym wahaniom wyników jednostek sektora ubezpieczeniowego w związku z wdrożeniem MSSF 9. Grupa zastosowała wspomniane zmiany od 1 stycznia 2018 r.
- Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2016 r. „Roczne zmiany MSSF 2014-2016”, które zmieniają 3 standardy: MSSF 12 „Ujawnienia udziałów w innych jednostkach”, MSSF 1 „Zastosowanie MSSF po raz pierwszy” oraz MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych”. Grupa zastosowała powyższe zmiany zgodnie z ustaleniami Unii Europejskiej od 1 stycznia 2018 r. (dotyczy zmian do MSSF 1 oraz MSR 28).
- Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2017 r. „Roczne zmiany MSSF 2015-2017”, które wprowadzają zmiany do 4 standardów: MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 12 „Podatek dochodowy” oraz MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”. Grupa zastosuje powyższe zmiany zgodnie z ustaleniami Unii Europejskiej od 1 stycznia 2019 r. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- KIMSF 22: *Transakcje w walutach obcych oraz płatności zaliczkowe* wyjaśnia zasady rachunkowości dotyczące transakcji, w ramach których jednostka otrzymuje lub przekazuje zaliczki w walucie obcej. Wytyczne obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2018 r. lub po tej dacie. Grupa zastosowała powyższe zmiany od 1 stycznia 2018 r.

W niniejszym skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym Grupa nie zdecydowała o wcześniejszym zastosowaniu następujących opublikowanych standardów, interpretacji lub poprawek do istniejących standardów przed ich datą wejścia w życie:

- MSSF 16 „Leasing” obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Nowy standard ustanawia zasady ujęcia, wyceny, prezentacji oraz ujawnień dotyczących leasingu. Wszystkie transakcje leasingu skutkują uzyskaniem przez leasingobiorcę prawa do użytkowania aktywa oraz zobowiązania z tytułu obowiązku zapłaty. Tym samym, MSSF 16 znosi klasyfikację leasingu operacyjnego i leasingu finansowego zgodnie z MSR 17 i wprowadza jeden model dla ujęcia księgowego leasingu przez leasingobiorcę. Leasingobiorca będzie zobowiązany ująć: (a) aktywa i zobowiązania dla wszystkich transakcji leasingu zawartych na okres powyżej 12 miesięcy, za wyjątkiem sytuacji, gdy dane aktywo jest niskiej wartości; oraz (b) amortyzację leasingowanego aktywa odrębnie od odsetek od zobowiązania leasingowego w sprawozdaniu z wyników. MSSF 16 w znaczącej części powtarza regulacje z MSR 17 dotyczące ujęcia księgowego leasingu przez leasingodawcę. W konsekwencji, leasingodawca kontynuuje klasyfikację w podziale na leasing operacyjny i leasing finansowy oraz odpowiednio różnicuje ujęcie księgowe. Grupa zastosuje MSSF 16 od 1 stycznia 2019 r.
- Zmiany do MSSF 9: Prawo wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie, z możliwością jej wcześniejszego zastosowania. Na skutek zmiany do MSSF 9, jednostki będą mogły wyceniać aktywa finansowe z tak zwanym prawem do wcześniejszej spłaty z negatywnym wynagrodzeniem według zamortyzowanego kosztu lub według wartości godziwej poprzez inne całkowite dochody, jeżeli spełniony jest określony warunek - zamiast dokonywania wyceny według wartości godziwej przez wynik finansowy. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r.
- MSSF 17 „Umowy ubezpieczeniowe” został wydany przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości 18 maja 2017 r. i obowiązuje dla okresów rocznych rozpoczynających się 1 stycznia 2021 r. lub po tej dacie. Nowy MSSF 17 Umowy ubezpieczeniowe zastąpi obecnie obowiązujący MSSF 4, który zezwala na różnorodną praktykę w zakresie rozliczania umów ubezpieczeniowych. MSSF 17 zasadniczo

zmieni rachunkowość wszystkich podmiotów, które zajmują się umowami ubezpieczeniowymi i umowami inwestycyjnymi. Grupa zastosuje MSSF 17 po jego zatwierdzeniu przez Unię Europejską.

- Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Zmiany do MSR 28 „Inwestycje w jednostkach stowarzyszonych i wspólnych przedsięwzięciach” wyjaśniają, że w odniesieniu do długoterminowych udziałów w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu, do których nie stosuje się metody praw własności, spółki stosują MSSF 9. Dodatkowo, Rada opublikowała również przykład ilustrujący zastosowanie wymogów MSSF 9 i MSR 28 do długoterminowych udziałów w jednostce stowarzyszonej lub wspólnym przedsięwzięciu. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r.
- KIMSF 23 *Niepewność związana z ujęciem podatku dochodowego* wyjaśnia wymogi w zakresie rozpoznania i wyceny zawarte w MSR 12 w sytuacji niepewności związanej z ujęciem podatku dochodowego. Wytyczne obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r.
- *Roczne zmiany do MSSF 2015 – 2017* Rada Międzynarodowych Standardów Rachunkowości opublikowała w grudniu 2017 r. „Roczne zmiany MSSF 2015-2017”, które wprowadzają zmiany do 4 standardów: MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć”, MSSF 11 „Wspólne ustalenia umowne”, MSR 12 „Podatek dochodowy” oraz MSR 23 „Koszty finansowania zewnętrznego”. Poprawki zawierają wyjaśnienia oraz doprecyzowują wytyczne standardów w zakresie ujmowania oraz wyceny. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zmiany te nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską.
- Zmiany do MSR 19 „Świadczenia pracownicze” obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2019 r. lub po tej dacie. Poprawki do standardu określają wymogi związane z ujęciem księgowym modyfikacji, ograniczenia lub rozliczenia programu określonych świadczeń. Grupa zastosuje powyższe zmiany od 1 stycznia 2019 r. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- Zmiany w zakresie referencji do Założeń Konceptyjnych w MSSF będą miały zastosowanie z dniem 1 stycznia 2020 r.
- MSSF 3 „Połączenia przedsięwzięć” - w wyniku zmiany do MSSF 3 zmodyfikowana została definicja „przedsięwzięcia”. Aktualnie wprowadzona definicja została zawężona i prawdopodobnie spowoduje, że więcej transakcji przejęć zostanie zakwalifikowanych jako nabycie aktywów. Zmiany do MSSF 3 obowiązują dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2020 r. lub po tej dacie. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zmiana ta nie została jeszcze zatwierdzona przez Unię Europejską.
- MSR 1 „Prezentacja sprawozdań finansowych” oraz MSR 8 „Zasady (polityka) rachunkowości, zmiany wartości szacunkowych i korygowanie błędów”. Rada opublikowała nową definicję terminu „istotność”. Zmiany do MSR 1 i MSR 8 doprecyzowują definicję istotności i zwiększają spójność pomiędzy standardami, ale nie oczekuje się, że będą miały znaczący wpływ na przygotowanie sprawozdań finansowych. Zmiana jest obowiązkowa dla okresów rocznych rozpoczynających się z dniem 1 stycznia 2020 r. lub po tej dacie. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zmiany te nie zostały jeszcze zatwierdzone przez Unię Europejską.
- MSSF 14 „Regulacyjne rozliczenia międzyokresowe”. Standard ten pozwala jednostkom, które sporządzają sprawozdanie finansowe zgodnie z MSSF po raz pierwszy (z dniem 1 stycznia 2016 r. lub po tej dacie), do ujmowania kwot wynikających z działalności o regulowanych cenach, zgodnie z dotychczas stosowanymi zasadami rachunkowości. Dla poprawienia porównywalności z jednostkami które stosują już MSSF i nie wykazują takich kwot, zgodnie z opublikowanym MSSF 14 kwoty wynikające z działalności o regulowanych cenach, powinny podlegać prezentacji w odrębnej pozycji zarówno w sprawozdaniu z sytuacji finansowej jak i w rachunku zysków i strat oraz sprawozdaniu z innych całkowitych dochodów. Decyzją Unii Europejskiej MSSF 14 nie zostanie zatwierdzony.

- Zmiany do MSSF 10 i MSR 28 dot. sprzedaży lub wniesienia aktywów pomiędzy inwestorem a jego jednostkami stowarzyszonymi lub wspólnymi przedsięwzięciami. Zmiany rozwiązują problem aktualnej niespójności pomiędzy MSSF 10 a MSR 28. Ujęcie księgowe zależy od tego, czy aktywa niepieniężne sprzedane lub wniesione do jednostki stowarzyszonej lub wspólnego przedsięwzięcia stanowią „biznes” (ang. business). W przypadku, gdy aktywa niepieniężne stanowią „biznes”, inwestor wykaże pełny zysk lub stratę na transakcji. Jeżeli zaś aktywa nie spełniają definicji biznesu, inwestor ujmuje zysk lub stratę z wyłączeniem części stanowiącej udziały innych inwestorów. Zmiany zostały opublikowane 11 września 2014 r. Data obowiązywania zmienionych przepisów nie została ustalona przez Radę Międzynarodowych Standardów Rachunkowości. Na dzień sporządzenia niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego, zatwierdzenie tej zmiany jest odroczone przez Unię Europejską.

Wpływ MSSF 16 na skonsolidowane sprawozdanie finansowe

W roku 2016 został opublikowany nowy Standard Rachunkowości nr 16 (MSSF 16) dotyczący leasingu. Obowiązuje on spółki raportujące i przygotowujące sprawozdania według MSR/MSSF od 1 stycznia 2019. Przez wprowadzenie MSSF 16 wyeliminowane zostało pojęcie leasingu operacyjnego. Wszystkie użytkowane aktywa i związane z tym zobowiązania dotyczące zapłaty czynszu muszą zostać ujawnione w sprawozdaniu.

Grupa dokonała ponownej analizy zawartych umów wynajmu oraz leasingu operacyjnego. Po przyjęciu MSSF 16 Grupa będzie ujawniała zobowiązania z tytułu leasingu, który wcześniej był sklasyfikowany jako „leasing operacyjny” zgodnie z zasadami MSR 17 Leasing oraz wynajmu długoterminowego. Zobowiązanie z tytułu leasingu zostało wycenione w wartości bieżącej opłat leasingowych pozostających do zapłaty w dacie rozpoczęcia stosowania MSSF 16. Dla potrzeb prezentacji wpływu w tabeli poniżej zastosowano dyskontowanie przy zastosowaniu krańcowej stopy dyskontowej Grupy na dzień 31 grudnia 2018. Natomiast aktywa z tytułu użytkowania przedmiotu umowy wycenia się według kosztu. Na dzień 1 stycznia 2019 Grupa przyjęła ujęcie aktywa w wysokości zobowiązań skorygowanych o ewentualne kwoty ujęte w bilansie.

Ponadto Grupa odstąpiła od analizy umów, które już wcześniej zostały zakwalifikowane jako leasing finansowy zgodnie z MSR 17. Dla niezakończonych na dzień 1 stycznia 2019 umów leasingu finansowego wartość bilansowa składnika aktywów z tytułu prawa do użytkowania i zobowiązania z tytułu leasingu pozostanie wyceniona jak dotychczas przewidywał to MSR 17.

Wdrożenie MSSF 16 wymaga dokonania pewnych szacunków, osądów i wyliczeń, które mają wpływ na wycenę zobowiązania z tytułu leasingu oraz aktywów z tytułu prawa do użytkowania. Obejmują one m.in.:

- ocenę czy umowa zawiera leasing zgodnie z MSSF 16,
- ustalenie okresu obowiązywania umów (w tym dla umów z nieokreślonym terminem lub z możliwością przedłużenia),
- ustalenie stopy procentowej stosowanej do dyskontowania przyszłych przepływów pieniężnych,
- ustalenie stawki amortyzacji.

Większość zidentyfikowanych umów dotyczy wynajmu pomieszczeń biurowych oraz pomieszczeń laboratoryjnych, a także leasingu samochodów. Pozostała część zawartych umów dotyczy przedmiotów o niskiej wartości (poniżej 5.000 USD) oraz umów krótkoterminowych, gdzie data końcowa leasingu upływa w ciągu najbliższych 12 miesięcy i dla części tych umów Grupa skorzystała ze zwolnienia z obowiązku ujawniania ich w sprawozdaniu.

Grupa przeanalizowała zawarte dotychczas umowy pod względem spełniania definicji leasingu. A mianowicie czy spełnione są wszystkie następujące warunki:

- Czy składnik jest zdefiniowany?
- Czy Grupa ma prawo do praktycznie wszystkich korzyści ekonomicznych?
- Czy Grupa ustala w jaki sposób i dla jakich celów używany jest składnik aktywów?

Do ustalenie płatności leasingowych Grupa wzięła pod uwagę:

- Płatności stałe,
- Płatności zmienna uzależnione od stopy lub indeksu,
- Gwarancje wartości rezydualnej,
- Cenę wykonania opcji zakupu,
- Kary za rozwiązanie umowy.

Do ustalenia okresu leasingu Grupa przyjęła całkowity nieodwoływalny okres w jakim Grupa ma prawo do korzystania z danego aktywa.

Stopa dyskontowa została ustalona przez Grupę jako Krańcowa Stopa Leasingobiorcy odpowiadająca Krańcowej Stopie Pożyczkowej na moment rozpoczęcia leasingu. Wysokość średniorocznej krańcowej stopy na datę wdrożenia standardu kształtowała się pomiędzy 2,38% a 18,83%. W skład Grupy wchodzi również spółki zagraniczne, w związku z tym przyjęte stopy dyskontowe dla poszczególnych spółek znacznie się różnią, ze względu na sytuacja gospodarcza kraju ich siedziby, co przekłada się na wysokość przyjętej stopy wolnej od ryzyka, która została oszacowana w ślad za rentownością 10-letnich obligacji skarbowych danego państwa. Dla poszczególnych kontraktów o w miarę podobnych cechach, ale dotyczących poszczególnych spółek z Grupy postanowiono skorzystać z rozwiązania w postaci zastosowania jednolitej stopy dyskontowej.

Wpływ na sprawozdanie finansowe

Ze względu na fakt, iż leasing operacyjny oraz wynajem długoterminowy był ważnym źródłem finansowania dla Grupy umożliwiającym otrzymanie prostego dostępu do nieruchomości oraz samochodów to implementacja MSSF 16 będzie miała istotny wpływ na sprawozdanie finansowe Grupy. Spowoduje wzrost wartości aktywów trwałych oraz zobowiązań, tym samym spowoduje wzrost sumy bilansowej Grupy, a także wpłynie w na wielkość niektórych wskaźników finansowych w szczególności wskaźników zadłużenia oraz rentowności. Prognozuje się wzrost poziomu amortyzacji oraz wielkości EBITDA.

W oparciu o przeprowadzone analizy potwierdzono, że wdrożenie MSSF 16 nie będzie miało wpływu na zyski zatrzymane i kapitały własne na dzień 1 stycznia 2019 r. z uwagi na ujęcie aktywów z tytułu prawa do użytkowania oraz zobowiązań z tytułu leasingu w takiej samej wysokości. Grupa przeanalizowała wpływ tych zmian na spełnienie kowenantów zawartych w umowach kredytowych i nie stwierdziła ryzyka ich naruszenia.

Wpływ na bilans na dzień 1 stycznia 2019 roku w tys. PLN

Pozycje bilansowe	Wartości
Aktywa	
Prawo do użytkowania aktywa, w tym z tyt. umów dot.:	20 949,1
Nieruchomości	15 751,9
Środki transportu	5 197,2
Aktywa razem	20 949,1
Zobowiązania	
Pozostałe zobowiązania finansowe długoterminowe	16 281,3
Pozostałe zobowiązania finansowe krótkoterminowe	4 667,8
Zobowiązania razem	20 949,1

Pozostałe, wyżej wymienione standardy, interpretacje i zmiany do standardów nie miałyby istotnego wpływu na sprawozdanie finansowe, jeżeli zostałyby zastosowane przez Grupę na dzień bilansowy.

5. ISTOTNE WARTOŚCI OPARTE NA PROFESJONALNYM OSĄDZIE I SZACUNKACH

Oszacowania i osądy poddaje się nieustannej weryfikacji. Wynikają one z dotychczasowych doświadczeń oraz innych czynników, w tym przewidywań, co do przyszłych zdarzeń, które w danej sytuacji wydają się zasadne.

Grupa dokonuje oszacowań i przyjmuje założenia dotyczące przyszłości. Szacunki i związane z nimi założenia opierają się o doświadczenia historyczne i inne czynniki uznawane za istotne. Uzyskane w ten sposób oszacowania księgowe mogą odbiegać od rzeczywistych wyników. Szacunki i leżące u ich podstaw założenia podlegają bieżącej weryfikacji. Zmianę wielkości szacunkowych ujmuje się w okresie, w którym nastąpiła weryfikacja, jeśli dotyczy ona wyłącznie tego okresu, lub w okresie bieżącym i okresach przyszłych, jeśli zmiana dotyczy ich na równi z okresem bieżącym.

Podstawowe obszary, w których szacunki Zarządu mają istotny wpływ na sprawozdanie finansowe to:

- Szacowana utrata wartości firmy - Grupa corocznie testuje wartość firmy pod kątem utraty wartości, zgodnie z zasadą rachunkowości przedstawioną w nocie 2.5. Wartość odzyskiwalna ośrodków wypracowujących środki pieniężne, czyli spółek, do których odnosi się wartość firmy, wyliczana jest metodą zdyskontowanych przepływów pieniężnych (DCF). Szczegółowe informacje dotyczące wartości firmy zaprezentowane zostały w nocie 13 niniejszego sprawozdania.
- Szacowana utrata wartości przyszłych wpływów z rocznych kontraktów rozpoznanych na przejęciu jednostki zależnej – Grupa rocznie testuje wartość przyszłych wpływów z rocznych kontraktów rozpoznanych na przejęciu jednostki zależnej pod kątem utraty wartości.
- Szacowana utrata wartości rzeczowych aktywów trwałych - na każdy dzień bilansowy Grupa ocenia, czy istnieją jakiegokolwiek przesłanki wskazujące na to, że mogła nastąpić utrata wartości któregoś ze składników aktywów. Wartość odzyskiwalna poszczególnych ośrodków wypracowujących środki pieniężne szacowana jest przy wykorzystaniu metodologii opisanej w nocie 2.10.
- Szacowane okresy ekonomicznej użyteczności - wysokość stawek amortyzacyjnych ustalana jest na podstawie aktualnej wiedzy dotyczącej przewidywanego okresu użytkowania składników rzeczowych aktywów trwałych oraz aktywów niematerialnych. Przewidywany okres użytkowania podlega okresowej weryfikacji. Szczegóły dotyczące okresów amortyzacji zostały przedstawione w nocie 2.7 i 2.8.
- Szacowane okresy długości trwania kontraktu oraz szacowanie przyszłych kosztów kontraktu – szczegółowe informacje dotyczące metodologii szacowania okresów długości trwania kontraktów oraz zasady szacowania przyszłych kosztów kontraktów przedstawione zostały w nocie 2.22. W omawianych okresach szacowana długość trwania kontraktu dla poszczególnych krajów została określona w następujący sposób:

Kraj	2018	2017
Polska	18	13
Węgry	18	11
Łotwa	18	13
Rumunia	18	11
Turcja	18	5

6. SEGMENTY DZIAŁALNOŚCI

Zgodnie z MSSF 8, segmentem operacyjnym jest dająca się wyodrębnić część działalności Grupy, dla której są dostępne odrębne informacje finansowe podlegające regularnej ocenie przez główny organ odpowiedzialny za podejmowanie decyzji operacyjnych związanych ze sposobem alokowania zasobów oraz z oceną wyników działalności.

W Grupie Polski Bank Komórek Macierzystych wyodrębnia się następujące segmenty sprawozdawcze (segment sprawozdawczy, to taki segment operacyjny, dla którego MSSF 8 wymaga dokonania ujawnień):

- **Rynek strategiczny** - segment obejmujący podmioty osiągające przychody głównie na rynku krajowym, hiszpańskim, portugalskim oraz tureckim, którego wyniki są regularnie analizowane przez Zarząd jednostki dominującej, jako głównego organu decyzyjnego. W skład tego segmentu wchodzi między innymi następujące podmioty: Polski Bank Komórek Macierzystych S.A., Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych Sp. z o.o., Cryoprofil S.A., Instytut Terapii Komórkowych S.A., Yasam Bankasi, Sevibe Cells S.L oraz Grupa Stemlab PT.
- **Pozostałe rynki** - segment obejmuje spółki osiągające przychody przede wszystkim na rynkach: węgierskim, rumuńskim, łotewskim, włoskim oraz szwajcarskim. Wyniki segmentu jako całości są przedmiotem regularnej weryfikacji przez kierownictwo jednostki dominującej. W większości podmioty wchodzące w skład segmentu oferują usługi w zakresie preparowania i przechowywania krwi pępowinowej dla klientów indywidualnych.

W związku z wprowadzeniem nowej międzynarodowej oferty sprzedażowej zgodnie z którą klient będzie miał możliwość przechowywania za dodatkową opłatą materiału biologicznego jednocześnie w dwóch laboratoriach Grupy - Zarząd PBKM analizuje możliwość zmiany segmentacji działalności Grupy, aby lepiej odzwierciedlić główne obszary prowadzonej działalności. Na chwilę obecną skala zmian nie jest istotna i prowadzona działalność jest jednolita.

W 2018 oraz w 2017 roku Grupa Kapitałowa PBKM nie zidentyfikowała wiodących klientów, których wartość obrotów przekroczyła poziom 10% łącznych przychodów ze sprzedaży.

Ze względu na fakt, iż wartość obrotu ze sprzedaży innych usług, niż podstawowa nie przekracza 10% łącznych przychodów ze sprzedaży Grupa nie wydziela przychodów ze względu na rodzaje sprzedawanych usług.

Przychody i koszty w podziale na segmenty operacyjne kształtują się następująco:

Dane za IV kwartały 2018 narastająco [tys. zł]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Działalność nieprzypisana Eliminacje	Razem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	129 624	32 017	-	161 641
Sprzedaż pomiędzy segmentami	3 012	164	(3 176)	-
Zysk z działalności operacyjnej (EBIT)	30 817	12 953	29	43 799
Amortyzacja	5 483	953	-	6 436
EBITDA	36 300	13 906	29	50 235
Przychody/(koszty) finansowe	311	35	(2 303)	(1 957)
Podatek dochodowy	-	-	(7 469)	(7 469)
Zysk netto	-	-	-	34 373

Poniższa tabela zawiera inne wybrane dane finansowe segmentów operacyjnych na 31 grudnia 2018 roku:

Dane na dzień 31 grudnia 2018 [tys. zł]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Eliminacje	Razem
Aktywa razem	310 781	74 544	(26 270)	359 055
Wartość firmy	98 299	5 820	-	104 119
Zobowiązania długo- i krótkoterminowe	208 789	39 257	(12 972)	235 074

Przychody i koszty w podziale na segmenty operacyjne dla roku 2017 kształtują się następująco:

Dane za IV kwartały 2017 narastająco [tys. zł]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Działalność nieprzypisana Eliminacje	Razem
Sprzedaż na rzecz klientów zewnętrznych	121 970	26 898	-	148 868
Sprzedaż pomiędzy segmentami	1 776	350	(2 126)	-
Zysk z działalności operacyjnej (EBIT)	34 889	5 815	14	40 718
Amortyzacja	4 594	688	-	5 282
EBITDA	39 483	6 503	14	46 000
Przychody/(koszty) finansowe	4 432	(410)	(6 372)	(2 350)
Podatek dochodowy	-	-	(8 499)	(8 499)
Zysk netto	-	-	-	29 870

Poniższa tabela zawiera inne wybrane dane finansowe segmentów operacyjnych na 31 grudnia 2017 roku:

Dane na dzień 31 grudnia 2017 [tys. zł]	Rynki strategiczne	Pozostałe rynki	Eliminacje	Razem
Aktywa razem	187 447	36 610	(11 559)	212 498
Wartość firmy	16 812	323	-	17 135
Zobowiązania długo- i krótkoterminowe	101 816	32 807	(3 052)	131 571

7. PRZYCHODY I KOSZTY

7.1. Struktura przychodów ze sprzedaży i kosztów działalności operacyjnej

Przychody operacyjne i koszty działalności operacyjnej w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Przychody netto ze sprzedaży	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017*
Przychody netto ze sprzedaży usług	161 328 598,44	148 405 238,04
Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	313 718,61	462 529,81
Razem	161 642 317,05	148 867 767,85

*Dane za rok 2017 prezentowane są zgodnie z MSR 18

Poniższa tabela przedstawia podział przychodów w podziale na główne kategorie:

[tys. PLN]	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017*
Przychody netto ze sprzedaży	161 642	148 867
<i>w tym:</i>		
- przychody z bankowania B2C i B2B	146 068	134 105
- przychody z terapii komórkowych	12 772	11 266
- przychody z pozostałych usług medycznych	1 666	2 032
- pozostałe przychody	1 136	1 464

*Dane za rok 2017 prezentowane są zgodnie z MSR 18

Poniżej w tabeli zaprezentowano przychody z bankowania rodzinnego, tj. w grupie B2C:

[tys. PLN]	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017*
Przychody z bankowania próbek B2C	140 828	133 324
- przychody z próbek w pierwszym roku	108 304	108 705
<i>w tym:</i>		
w modelu abonamentowym	63 747	66 218
w modelu przedpłaconym	44 557	42 487
- przychody z przechowywania próbek	32 524	24 619
<i>w tym:</i>		
w modelu abonamentowym	25 445	16 638
w modelu przedpłaconym	7 079	7 981

*Dane za rok 2017 prezentowane są zgodnie z MSR 18

W poniższej tabeli przedstawiono przychody z tyt. umów z klientami B2C i B2B według kryterium rodzaju umowy:

Przychody z tytułu umów z klientami według kryterium rodzaju umowy	31.12.2018
Oparte na stałej cenie	72 450
Oparte na zmiennej cenie	89 192
Razem	161 642

W grupie przychodów opartych na zmiennej cenie Grupa prezentuje przychody od klientów, którzy w trakcie realizacji świadczenia wybierają formę płatności w modelu abonamentowym.

Wartością poszczególnej umowy jest suma kwot należnych z tytułu realizacji wynikających z niej świadczeń w okresie jej trwania. W przypadku standardowej oferty są to opłaty dotyczące pobrania, preparatyki, badania i kwalifikacji materiału biologicznego do przechowania oraz opłata z tytułu przechowywania w okresie 18 lat, chyba że umowa została przedpłacona na dłuższy okres. Szacując całkowitą cenę transakcyjną Grupa określa najniższą kwotę przychodów jaką może osiągnąć, określając przychód z przechowywania w formule przedpłaty na okres 18 lat. Różnica pomiędzy tak ustaloną ceną transakcyjną, a wynagrodzeniem otrzymanym w trakcie trwania umowy dla innych formuł płatności (np. płatność w modelu abonamentowym) stanowi wynagrodzenie zmienne, którego realizacja uzależniona jest od preferencji klienta odnośnie wybranego modelu płatności.

W poniższej tabeli przedstawiono przychody z tyt. umów z klientami B2C i B2B według kryterium terminu przekazania:

Przychody z tytułu umów z klientami według terminu przekazania	31.12.2018
W określonym momencie	128 598
W miarę upływu czasu	33 044
Razem	161 642

Grupa rozpoznaje przychody z terapii komórkowych, pozostałych usług medycznych oraz przychodów związanych z realizacją świadczenia usług w zakresie pobranie, preparatykę, badania i kwalifikację materiału biologicznego do przechowania. Przychody z przechowywania prezentowane są w grupie przychodów rozpoznawanych w miarę upływu czasu.

Poniższa tabela przedstawia informacje na temat ceny transakcyjnej przypisanej do pozostałych zobowiązań do wykonania świadczenia związanych z umowami B2C, które pozostały niespełnione lub częściowo niespełnione na koniec okresu sprawozdawczego:

[w tys. zł]	1 rok	od 1 roku do 3 lat	od 3 lat do 5 lat	powyżej 5 lat	Razem
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	10 177	19 489	19 457	93 590	142 714
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	5 240	9 977	8 661	47 544	71 423

Wszystkie pozostałe umowy są zawarte na przewidywane pierwotnie okresy obowiązywania jednego roku lub krócej.

Koszty działalności operacyjnej przedstawiały się następująco:

Koszty działalności operacyjnej	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Amortyzacja	(6 436 399,16)	(5 282 098,77)
Zużycie materiałów i energii	(19 330 481,80)	(14 311 339,05)
Usługi obce	(47 757 776,37)	(38 369 473,03)
Podatki i opłaty	(1 003 410,10)	(1 328 673,59)
Świadczenia pracownicze	(44 781 221,76)	(38 111 961,46)
Pozostałe koszty rodzajowe	(9 847 785,45)	(10 116 586,70)
Wartość sprzedanych towarów i materiałów	(1 393 800,83)	(1 872 205,04)
Razem	(130 550 875,47)	(109 392 337,64)

W omawianym okresie finansowane przez Jednostkę Dominującą wydatki związane z pracami badawczo rozwojowymi w ramach projektów ABC Therapy, BIOOPA, Circulate oraz Inno-Neuro Pharm w większości zostały ujęte w kosztach okresu. Zmiana dotychczasowego podejścia z kapitalizowania części nakładów na ujmowanie ich w kosztach w momencie poniesienia jest konsekwencją opublikowanego w dniu 5 marca 2019 roku stanowiska Urzędu Komisji Nadzoru Finansowego, w którym poinformowano iż Spółki prowadzące badania nad lekami biopodobnymi powinny kapitalizować nakłady związane z tymi pracami dopiero po otrzymaniu pozwolenia regulacyjnego lub też w momencie bliskim jego uzyskania. W opinii UKNF, w przypadku prac rozwojowych związanych z opracowywaniem nowego produktu lub procesu produkcyjnego w branży farmaceutycznej, właściwym dowodem wskazującym na możliwość z technicznego punktu widzenia ukończenia składnika wartości niematerialnych i jego komercjalizacji jest uzyskanie pozwolenia właściwego organu regulacyjnego w odniesieniu do nowych produktów lub procesów produkcji. W konsekwencji tylko niewielka część nakładów związanych z opracowywaniem nowego produktu lub procesu produkcyjnego w branży farmaceutycznej może być kapitalizowana.

Poniższa tabela przedstawia szczegółowe dane dotyczące ponoszonych kosztów świadczeń na rzecz pracowników w latach 2018 i 2017:

Świadczenia pracownicze	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Wynagrodzenia	(36 023 852,62)	(30 147 803,61)
Program motywacyjny	(676 000,00)	(1 124 000,00)
Koszty ubezpieczeń społecznych	(6 331 968,73)	(5 296 805,78)
Koszty świadczeń emerytalnych	140 462,52	(181 862,73)
Pozostałe świadczenia pracownicze	(1 889 862,93)	(1 361 489,34)
Razem	(44 781 221,76)	(38 111 961,46)

W 2018 roku Grupa ujęła w pozycji *Program motywacyjny* koszty wdrożonego programu motywacyjnego w wysokości 676 tys. zł. W 2017 roku wartość programu motywacyjnego wynosiła 1.124 tys. zł.

W omawianym okresie spółka zależna w Turcji poniosła dodatkowe koszty w wysokości 186 tys. zł związane z okresowym zawieszeniem prowadzonej działalności na rynku tureckim. Wspomniane koszty ujęte zostały w kosztach usług obcych.

W 2017 roku Grupa zawiązała rezerwę na odprawy emerytalne w wysokości 181,9 tys. zł, w 2018 roku część tej rezerwy została rozwiązana.

Poniższa tabela przedstawia przeciętne zatrudnienie w Grupie w okresie 12 miesięcy roku 2018 oraz w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Grupa zatrudnionych	2018	2017
Zarząd	10	8
Pracownicy umysłowi	416	342
Razem:	426	350

7.2. Pozostałe przychody i koszty operacyjne

Pozostałe przychody i koszty operacyjne w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2018 oraz w okresie porównywalnym kształtowały się następująco:

Pozostałe przychody operacyjne	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Zysk ze sprzedaży niefinansowych aktywów trwałych	28 455,82	24 237,57
Odwrocenie odpisu na należności	188 323,30	82 519,19
Dotacje otrzymane	2 021 003,27	717 154,12
Dodatnie różnice kursowe	57 452,13	40 603,05
Zwrot VAT	11 194 545,54	2 006 765,53
Pozostałe	1 791 394,57	1 121 196,57
Razem	15 281 174,63	3 992 476,03

Pozostałe koszty operacyjne	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Odpis na należności	(1 081 001,83)	(1 472 760,37)
Odpis na wartości niematerialne i prawne	-	(360 761,47)
Kary, odsetki za zwłokę	(10 104,97)	(2 000,00)
Darowizny	(327 485,50)	(220 144,08)
Umorzone należności	(67 804,69)	-
Ujemne różnice kursowe	-	(178 327,82)
Pozostałe	(1 086 632,15)	(515 632,29)
Razem	(2 573 029,14)	(2 749 626,03)

W efekcie uzyskania pozytywnego wyroku Sądu Najwyższego na Węgrzech, który potwierdził iż usługi oferowane przez Krio Intezet Zrt. w 2011 roku nie podlegały opodatkowaniu podatkiem VAT, spółka zależna Krio Intezet Zrt. wystąpiła o skorygowanie deklaracji VAT za 2012 rok oraz za okres od stycznia 2013 roku do lipca 2017 roku. Na skutek pozytywnego rozstrzygnięcia sporu ww. organ podatkowy w omawianym okresie dokonał na rzecz Krio Intezet Zrt. zwrotu podatku VAT za wyżej wymienione okresy w łącznej kwocie 11 mln zł.

W 2017 roku ujęto w pozostałych przychodach operacyjnych wpływ pozytywnego dla Grupy wyroku Sądu Najwyższego na Węgrzech z dnia 20 kwietnia 2017 roku, który uchylił decyzję Regionalnej Generalnej Dyrekcji Podatkowej Węgry Centrum nakazującej spółce zależnej Krio Intezet Zrt. zapłaty zaległego podatku VAT za rok

2011 wraz z odsetkami. W efekcie powyższego wyroku w II kwartale 2017 roku Grupa rozpoznała w pozostałych przychodach operacyjnych 2.049 tys. zł z tytułu korekty zobowiązania VAT za rok 2011 oraz anulowania nałożonej na spółkę kary administracyjnej.

Od 1 stycznia 2019 roku miała miejsce kolejna zmiana w zakresie opodatkowania usług preparatyki i bankowania krwi pępowinowej i/lub innych tkanek na Węgrzech, gdzie na skutek wprowadzonej nowelizacji ustawy o VAT usługi te zostaną ponownie objęte 27% podatkiem VAT.

7.3. Przychody i koszty finansowe

Struktura przychodów finansowych w okresie 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Przychody finansowe	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Przychody z tytułu odsetek od pożyczek udzielonych	4 824,92	9 090,96
Dodatnie różnice kursowe	0,00	90 014,17
Aktualizacja wartości inwestycji	291 957,25	0,00
Odsetki od lokat bankowych i depozytów	11 554,43	25 530,01
Zysk ze zbycia inwestycji	0,00	607 625,84
Pozostałe	226 901,17	137 264,87
Razem	535 237,76	869 525,85

Struktura kosztów finansowych w okresach 12 miesięcy zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku oraz w okresie porównywalnym kształtowała się następująco:

Koszty finansowe	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Odsetki od kredytów i pożyczek	(575 774,54)	(569 394,10)
Odsetki zapłacone za zwłokę	(2 562,87)	(55 634,37)
Aktualizacja wartości inwestycji	(512 294,76)	-
Odsetki z tytułu leasingu	(319 616,14)	(178 381,86)
Ujemne różnice kursowe	(1 036 190,60)	(1 587 534,91)
Pozostałe	(46 847,28)	(828 069,44)
Razem	(2 493 286,19)	(3 219 014,68)

W pozycji *Pozostałe* zaprezentowana została m.in. wycena instrumentu pochodnego IRS w wysokości 238 tys. zł oraz per saldo zysku ze sprzedaży akcji w wysokości 1 754 tys. zł i kosztu wyceny w wysokości 1 775 tys. zł.

W prezentowanych danych finansowych za rok 2018 i porównywalnych za rok 2017 Grupa Kapitałowa odniosła wszystkie koszty finansowania zewnętrznego na wynik finansowy okresu, w którym zostały poniesione.

8. PODATEK BIEŻĄCY I ODROZCZONY

Główne składniki obciążenia podatkowego przedstawiają się następująco:

Podatek dochodowy	01.01.2018- 31.12.2018	01.01.2017- 31.12.2017
Podatek dochodowy bieżący	(1 764 645,22)	(2 300 117,65)
Zmiana stanu odroczonego podatku dochodowego	(5 704 324,55)	(6 198 385,35)
Podatek dochodowy razem:	(7 468 969,77)	(8 498 503,00)

Uzgodnienie wysokości podatku dochodowego w rachunku zysków i strat z wynikiem finansowym:

	31.12.2018	31.12.2017
Zysk przed opodatkowaniem	41 841 538,64	38 368 791,36
Podatek przy zastosowaniu stawki ustawowej wynoszącej 19%	7 989 745,33	7 290 071,00
Aktywowane straty podatkowe	1 090 093,15	(118 947,04)
Rozpoznanie podatku odroczonego po raz pierwszy	(27 644,07)	-
Nieujęte straty podatkowe	89 617,86	382 185,00
Wycena instrumentów finansowych	337 291,82	319 863,88
Efekt podatkowy przychodów i kosztów trwale niestanowiących przychodów i kosztów podatkowych	(323 486,92)	724 334,05
Wpływ zróżnicowania stawek podatkowych jednostek zależnych działających w innych systemach prawnych	(1 686 647,41)	(99 003,89)
Obciążenie podatkowe według efektywnej stawki podatkowej	7 468 969,77	8 498 503,00

Zgodnie z polskimi przepisami w roku 2018 oraz 2017 Spółki naliczały zobowiązanie z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych w wysokości 19% dochodu do opodatkowania.

W pozycji Rozpoznanie podatku odroczonego po raz pierwszy prezentowany jest podatek odroczonego spółki portugalskiej.

W pozostałych spółkach, w roku 2018 oraz roku 2017 stosowano następujące stawki podatkowe w celu naliczenia bieżących zobowiązań z tytułu podatku dochodowego:

- Łotwa – 15%
- Węgry – 9%
- Rumunia – 16%
- Włochy – 31,4%
- Turcja – 20%
- Hiszpania – 25%
- Szwajcaria – 21,17%
- Portugalia – 21%

Na rezerwy oraz aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego składają się następujące tytuły:

Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31.12.2018	31.12.2017
Różnica pomiędzy wartością podatkową i księgową niefinansowych aktywów trwałych	439 174,00	351 873,00
Wycena instrumentów finansowych	262 396,00	319 864,00
Odsetki niezapłacone	41 450,75	168 486,75
Różnice kursowe niezrealizowane	183 328,00	0,00
Wartość netto śr. trwałych w leasingu	884 312,00	572 006,00
Różnica pomiędzy podatkową i księgową wartością przychodów	38 518 395,66	30 911 318,40
Inne	583 521,00	604 482,75
Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego razem:	40 912 577,41	32 928 030,90

Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	31.12.2018	31.12.2017
Przychody przyszłych okresów	61 418,24	1 808 472,23
Odpis aktualizujący	242 133,58	299 293,38
Niezapłacone odsetki	136 001,00	57 378,00
Różnice kursowe niezrealizowane	89 733,00	116 896,46
Zobowiązania leasingowe	987 316,89	640 389,99
Inne rezerwy i RMK bierne	635 713,42	800 662,80
Program motywacyjny	484 690,00	356 250,00
Aktywowana strata podatkowa	4 211 361,72	3 010 240,54
Inne	165 384,19	62 683,60
Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego razem:	7 013 752,05	7 152 267,00

Różnica przejściowa na rzeczowych aktywach trwałych oraz wartościach niematerialnych wynika z przeszacowania do wartości godziwej aktywów oraz przyspieszonej amortyzacji podatkowej.

	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tyt. odroczonego podatku dochodowego	40 912 577,41	32 928 030,90
- przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	39 841 881,66	31 835 197,40
- przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	1 070 695,75	1 092 833,50
Aktywa z tyt. odroczonego podatku dochodowego	7 013 752,05	7 152 267,00
- przypadające do realizacji po upływie 12 miesięcy	5 260 096,85	5 459 102,76
- przypadające do realizacji w ciągu 12 miesięcy	1 753 655,20	1 693 164,24
Zobowiązania (Aktywa) z tyt. podatku dochodowego netto	33 898 825,36	12 635 241,35

Dane prezentowane w powyższych tabelach pokazane są w szyku rozwartym, zaś w Skonsolidowanym Sprawozdaniu z sytuacji finansowej aktywa oraz rezerwy z tytułu podatku odroczonego zaprezentowane są per saldo na poziomie sprawozdań lokalnych.

9. AKTYWA PRZEZNACZONE DO SPRZEDAŻY I DZIAŁALNOŚĆ ZANIECHANA

Zarówno w 2018 jak i 2017 roku Grupa nie posiadała żadnych aktywów do sprzedaży oraz nie zaniechała prowadzenia żadnej działalności.

10. ZYSK PRZYPADAJĄCY NA JEDNĄ AKCJĘ

Zysk podstawowy przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przypadającego Akcjonariuszom Jednostki Dominującej za okres sprawozdawczy przez średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu sprawozdawczego.

Zysk rozwodniony przypadający na jedną akcję oblicza się poprzez podzielenie zysku netto przypadającego Akcjonariuszom Jednostki Dominującej przez skorygowaną (o wpływ potencjalnych elementów rozładniających) średnią ważoną liczbę wyemitowanych akcji zwykłych występujących w ciągu okresu.

W okresie sprawozdawczym występował element rozładniający zysk przypadający na jedną akcję w postaci emisji akcji serii K, liczba akcji zwiększyła się o 28.234 sztuk.

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz ilość akcji, które posłużyły do wyliczenia zysku na jedną akcję:

	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
Średnia ważona liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w tys. sztukach)	4 740,00	4 735,00
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej za okres sprawozdawczy (w tys. zł)	34 686,91	29 334,30
Zysk na jedną akcję (w zł) ze skonsolidowanego zysku netto za okres sprawozdawczy przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	7,32	6,20

Poniżej przedstawione zostały dane dotyczące zysku oraz ilość akcji według stanu akcji po podwyższeniu kapitału zakładowego:

	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
Liczba wyemitowanych akcji zwykłych zastosowana do obliczenia podstawowego zysku na jedną akcję (w tys. sztukach) wg stanu po podwyższeniu kapitału	5 681,78	5 681,78
Zysk netto przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej za okres sprawozdawczy (w tys. zł)	34 686,91	29 334,30
Zysk na jedną akcję (w zł) ze skonsolidowanego zysku netto za okres sprawozdawczy przypadający na akcjonariuszy jednostki dominującej	6,10	5,16

11. DYWIDENDY WYPŁACONE I ZAPROPONOWANE DO WYPŁATY

Dywidenda z zysku za 2017 rok

W okresie sprawozdawczym Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki w dniu 29 czerwca 2018 roku podjęło uchwałę w sprawie podziału zysku netto osiągniętego przez Spółkę, przeznaczając część zysku netto osiągniętego przez Spółkę w 2017 roku w kwocie 4 261 338,00 zł, tj. 0,89 zł na jedną akcję, na wypłatę dywidendy. Pozostała część przeznaczona została w całości na kapitał zapasowy. Dzień dywidendy został ustalony na 20 lipca 2018 roku, a dzień wypłaty dywidendy na 31 lipca 2018 roku. Dywidenda została wypłacona w całości.

Polityka w zakresie wypłaty dywidendy

Obowiązująca w Spółce polityka dywidendowa zakłada możliwość wypłaty dywidendy w wysokości nie wyższej, niż 50% skonsolidowanego zysku netto Grupy wypracowanego w roku poprzednim, uzależniając ostateczną treść rekomendacji od aktualnej sytuacji finansowej i płynnościowej Grupy oraz jej planów inwestycyjnych. Jednak na skutek zaciągnięcia dodatkowych zobowiązań finansowych przeznaczonych na realizację planów inwestycyjnych Zarząd zobowiązał się do niewypłacania dywidendy w wysokości wyższej niż 20% skonsolidowanego zysku netto Grupy.

Zgodnie z art. 395 KSH, organem właściwym do powzięcia uchwały o podziale zysku (lub o pokryciu straty) oraz o wypłacie dywidendy jest zwyczajne walne zgromadzenie.

Ograniczenia dotyczące wypłaty dywidendy

Emitent nie jest stroną umów ani nie posiada zobowiązań, które ograniczałyby w jakikolwiek sposób wypłatę dywidendy w przyszłości za wyjątkiem zobowiązań wynikających z zawartej przez Emitenta umowy kredytowej z PKO BP z dnia 10 września 2018 r. Na mocy postanowień tej umowy, Spółka jest zobowiązana (do momentu spłaty zobowiązania) do nie wypłacania dywidendy w wysokości przewyższającej 20% wypracowanego zysku netto za rok obrotowy.

12. AKTYWA NIEMATERIALNE

Poniżej zaprezentowano aktywa niematerialne według stanu na 31 grudnia 2018 r.:

Za rok 2018	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne aktywa niematerialne	Umowy z klientami	Aktywa niematerialne w budowie	Razem
Wartość brutto					
01.01.2018	921 355,93	5 762 256,44	4 422 936,91	2 654 170,38	13 760 719,66
Zwiększenia	13 147,11	2 272 991,69	-	1 028 482,85	3 314 621,65
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	-
Nabycie spółek zależnych	-	1 036 268,05	-	-	1 036 268,05
Różnice kursowe z przeliczenia	3 929,66	(31 072,94)	-	-	(27 143,28)
31.12.2018	938 432,69	9 040 443,25	4 422 936,91	3 682 653,23	18 084 466,08
Umorzenie					
01.01.2018	(497 496,90)	(4 573 201,79)	(1 454 835,11)	-	(6 525 533,80)
Zwiększenia	(125 393,39)	(385 234,58)	(2 574 343,30)	-	(3 084 971,27)
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	-	-	-	-
Nabycie spółek zależnych	-	(512 807,34)	-	-	(512 807,34)
Różnice kursowe z przeliczenia	(131,45)	(28 334,43)	-	-	(28 465,89)
31.12.2018	(623 021,74)	(5 499 578,15)	(4 029 178,41)	-	(10 151 778,30)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2018	-	-	-	(844 968,18)	(844 968,18)
Zwiększenia	-	-	-	-	-
31.12.2018	-	-	-	(844 968,18)	(844 968,18)
Wartość netto					
01.01.2018	423 859,03	1 189 054,65	2 968 101,80	1 809 202,20	6 390 217,68
31.12.2018	315 410,95	3 540 865,10	393 758,50	2 837 685,05	7 087 719,60

Pozycja umowy z klientami przedstawia szacowane przyszłe wpływy z rocznych kontraktów rozpoznane na przejęciu jednostki zależnej. Na dzień 31 grudnia 2018 roku pozostały okres amortyzacji dla kontraktów spółki Longa Vita wynosi 7 lat, natomiast dla spółki Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych 8 lat.

Poniżej zaprezentowano aktywa niematerialne według stanu na 31 grudnia 2017 r.:

Za rok 2017	Koszty zakończonych prac rozwojowych	Inne aktywa niematerialne	Umowy z klientami	Aktywa niematerialne w budowie	Razem
Wartość brutto					
01.01.2017	475 553,65	5 751 727,42	4 422 936,91	1 891 096,58	12 541 314,56
Zwiększenia	51 497,89	330 086,45	-	1 403 719,67	1 785 304,01
Przemieszczenie wewnętrzne	396 753,15	142 692,65	-	(539 445,80)	-
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	38 802,65	(223 821,66)	-	(101 200,07)	(286 219,08)
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia	(41 251,41)	(238 428,42)	-	-	(279 679,83)
31.12.2017	921 355,93	5 762 256,44	4 422 936,91	2 654 170,38	13 760 719,66
Umorzenie					
01.01.2017	(415 098,94)	(4 353 787,10)	(1 002 707,84)	0,00	(5 771 593,88)
Zwiększenia	(72 151,48)	(452 080,32)	(452 127,27)	-	(976 359,07)
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	-	-	-	-
Likwidacja	-	-	-	-	-
Inne zmniejszenia	-	85 920,79	-	-	85 920,79
Nabycie spółek zależnych	-	-	-	-	-
Różnice kursowe z przeliczenia	(10 246,48)	146 744,84	-	-	136 498,36
31.12.2017	(497 496,90)	(4 573 201,79)	(1 454 835,11)	0,00	(6 525 533,80)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2017	0,00	0,00	0,00	(312 776,97)	(312 776,97)
Zwiększenia	-	-	-	(532 191,21)	(532 191,21)
31.12.2017	0,00	0,00	0,00	(844 968,18)	(844 968,18)
Wartość netto					
01.01.2017	60 454,71	1 397 940,32	3 420 229,07	1 578 319,61	6 456 943,71
31.12.2017	423 859,03	1 189 054,65	2 968 101,80	1 809 202,20	6 390 217,68

Wszystkie aktywa niematerialne, poza wartością firmy, ujmowane przez Grupę mają określony okres użytkowania. Na dzień bilansowy aktywa niematerialne nie stanowią zabezpieczenia zobowiązań Grupy.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku w pozycji *Zaliczki na wartości niematerialne i prawne* zaprezentowane zostały głównie nakłady poniesione przez Spółkę na rozwój systemów ERP.

Szczegółowe zasady dotyczące kapitalizowania kosztów ponoszonych w trakcie prac rozwojowych zostały przedstawione w nocy 2.7 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

13. WARTOŚĆ FIRMY

Test na utratę wartości

Zgodnie z polityką Grupy, Zarząd Jednostki Dominującej dokonuje na dzień 31 grudnia corocznego testu na utratę wartości ośrodków lub grup ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne, do których przypisana jest wartość firmy.

Przeprowadzenie testu z tytułu utraty wartości wymaga oszacowania wartości odzyskiwanej ośrodka lub grupy ośrodków, do których przypisana jest wartość firmy.

W wyliczeniach wartości użytkowej ośrodków/grup ośrodków wypracowujących przepływy pieniężne, którymi są poszczególne spółki zależne, zostały przyjęte następujące założenia:

- w jednostkach zależnych analizowano jednostki biznesowe, które w sumie składają się na budżet i prognozy całej jednostki zależnej;
- szczegółową prognozą objęto okres 5 lat, w czasie, którego zostały założone wzrosty przepływów w kolejnych latach, dla reszty okresu funkcjonowania jednostek obliczono wartość rezydualną przy założonym 2,5% wzroście realnym przepływów, oszacowanym na podstawie historycznych obserwacji;
- zakładane wzrosty przepływów zależą od strategii dla całej Grupy, taktycznych planów poszczególnych jednostek oraz biorą pod uwagę uwarunkowania poszczególnych rynków geograficznych;
- prognozy jednostek zagranicznych zakładają wzrosty przychodów w ich walutach funkcjonalnych;
- stopa dyskonta jest zgodna ze średnioważonym kosztem kapitału dla danego ośrodka. Poszczególne składniki tej stopy zostały oszacowane na podstawie danych rynkowych o stopach wolnych od ryzyka, wartości współczynnika beta, która została zalewarowana w oparciu o rynkową strukturę dług/kapitał oraz wartości oczekiwanej stopy zwrotu z rynku. Dla ośrodków pieniężnych wchodzących w skład rynku strategicznego stopa dyskonta zawiera się w przedziale: dla roku 2018: 6,50% do 20,91%, dla roku 2017: 8,41% do 20,38%, Dla ośrodków pieniężnych wchodzących w skład pozostałych rynków stopa dyskonta zawiera się w przedziale: dla roku 2018: od 6,15% do 9,91%, dla roku 2017: od 6,45% do 13,83%.

Pozostałe informacje

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku wartość firmy z tytułu nabycia udziałów w spółkach zależnych przedstawiała się następująco:

Dane na dzień 31 grudnia 2018 roku	Wartość na początek okresu	Zwiększenie/ (Zmniejszenia)	Utrata wartości w okresie	Różnice kursowe	Wartość na koniec okresu
Krio	322 753,76	-	-	(30 181,00)	292 572,76
Biogenis	-	-	-	-	0,00
Cilmes Sunu Banka	-	-	-	-	0,00
Famicord Hungary	-	-	-	-	0,00
Sevibe Cells	11 609 156,15	-	-	391 258,83	12 000 414,98
Famicord Italia	-	-	-	-	0,00
Longa Vita	1 892 250,88	-	-	-	1 892 250,88
Yaşam Bankasi	881 859,01	-	-	(203 109,27)	678 749,74
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych	2 423 648,31	-	-	(0,00)	2 423 648,31
Sevibe Testing	5 509,58	-	-	(193,95)	5 315,63
Famicord Suisse	-	5 200 530,35	-	326 408,87	5 526 939,22
Stemlab Portugal	-	80 244 747,78	-	1 053 915,26	81 298 663,04
Razem	17 135 177,69	85 445 278,13	-	1 538 098,74	104 118 554,55

Famicord Suisse

Dnia 17 maja 2018 roku spółka w 100% zależna Emitenta tj. Famicord AG z siedzibą w Zurychu nabyła 100% akcji w szwajcarskiej spółce Biocell Lugano SA. (od 29 listopada 2018 Spółka nosi nazwę Famicord Suisse jako efekt systematycznej budowy wizerunku Grupy Famicord) za cenę 1,6 mln EUR. Wskutek przejścia kontroli nad spółką Grupa zwiększyła swój udział w rynku szwajcarskim. Dnia 31.12.2018 Grupa zakończyła proces rozliczenia nabycia spółki Famicord Suisse. Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki na dzień objęcia kontroli przedstawiała się następująco:

[tys. PLN]	Wartość godziwa na dzień nabycia [CHF]	Wartość godziwa na dzień nabycia [PLN]
Nabyte aktywa		
Aktywa niematerialne	-	-
Rzeczowe aktywa trwałe	542	1 947
Zapasy	-	-
Należności krótkoterminowe	40	145
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	10	36
Pozostałe aktywa	-	-
Razem aktywa	593	2 128
Nabywane zobowiązania		
Rezerwa z tyt. podatku odroczonego	-	-
Rezerwa	-	-
Zobowiązania długoterminowe	-	-
Zobowiązania krótkoterminowe	110	393
Rozliczenia międzyokresowe	1	4
Razem zobowiązania	111	398
Wartość aktywów netto	482	1 731
Wartość udziałów niekontrolujących	-	-
Nabywany procent kapitału zakładowego	100%	100%
Cena nabycia	1 930	6 931
Wartość firmy na dzień nabycia	1 448	5 201

Poniżej przedstawiono wartość przychodów netto ze sprzedaży oraz zysk netto spółki za okres od momentu zakupu udziałów do dnia 31.12.2018 roku:

- przychody netto ze sprzedaży 546 tys. zł
- zysk/strata netto ze sprzedaży -386 tys. zł

Główną przyczyną występowania różnic między wartością godziwą i wartością księgową nabytych aktywów netto jest wartość godziwa rozpoznanych na dzień nabycia urządzeń i maszyn laboratoryjnych w kwocie 1.702 tys. zł.

Dodatkowe aktywa w postaci zwiększenia udziału w rynku szwajcarskim, pozyskanie licencji na preparatykę i przechowywanie materiałów biologicznych ze względu na trudność w oszacowaniu nie zostały rozpoznane.

Stemlab, S.A.

Dnia 12 lipca Emitent zawarł umowę zakupu 5.200.999 akcji w spółce Stemlab, S.A. z siedzibą w Cantanhede, Portugalia stanowiących ok. 99,99% kapitału zakładowego oraz głosów. Przeniesienie własności było uzależnione od wystąpienia szeregu okoliczności o charakterze formalnym oraz prawnym, jak również od ziszczenia się warunków zawieszających w postaci (i) uzyskania przez Spółkę finansowania na wspomniany zakup oraz (ii) uzyskania zezwolenia Portugalskiego Urzędu Ochrony Konkurencji na przejście przez Emitenta kontroli nad Stemlab. W dniu 17 sierpnia 2018 roku Portugalski Urząd Ochrony Konkurencji podjął decyzję o braku sprzeciwu wobec transakcji regulowanej umową wskazaną. W dniu 24 września 2018 r. Emitent dokonał zapłaty ostatecznej

ceny w wysokości 17,5 mln EUR, co na dzień sporządzenia niniejszego raportu stanowi równowartość ok. 75,1 mln PLN za 5.200.999 akcji Stemlab, S.A. z siedzibą w Cantanhede, Portugalia, stanowiących ok. 99,99% kapitału zakładowego Stemlab..

Następnie w dniu 24 września 2018 r. Spółka zbyła na rzecz osoby fizycznej będącej członkiem Rady Dyrektorów oraz pełniącej funkcję dyrektora zarządzającego (CEO) Stemlab 229.456 akcji Stemlab, stanowiących ok. 4,41% kapitału zakładowego/ogólnej liczby głosów za cenę w łącznej wysokości 0,75 mln EUR, co na dzień sporządzenia niniejszego raportu stanowi równowartość ok. 3,2 mln PLN. W wyniku dokonanych transakcji Emitent posiada 95,58% akcji spółki Stemlab, S.A.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku Grupa zakończyła proces rozliczenia nabycia spółki Stemlab, S.A. Wartość godziwa możliwych do zidentyfikowania aktywów i zobowiązań spółki na dzień objęcia kontroli przedstawiała się następująco:

[tys. PLN]	Wartość godziwa na dzień nabycia [EUR]	Wartość godziwa na dzień nabycia [PLN]
Nabyte aktywa		
Aktywa niematerialne	125	536
Rzeczowe aktywa trwałe	723	3 087
Zapasy	-	-
Należności krótkoterminowe	1 062	4 538
Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	1 002	4 280
Pozostałe aktywa	1 914	8 177
Razem aktywa	4 827	20 618
Nabywane zobowiązania		
Rezerwa z tyt. podatku odroczonego	-	-
Rezerwa	183	781
Zobowiązania długoterminowe	759	3 244
Zobowiązania krótkoterminowe	1 154	4 931
Rozliczenia międzyokresowe	4 023	17 183
Razem zobowiązania	6 120	26 139
Wartość aktywów netto	(1 293)	(5 521)
Wartość udziałów niekontrolujących	226	965
Nabywany procent kapitału zakładowego	95,58%	95,58%
Cena nabycia	17 388	73 759
Wartość firmy na dzień nabycia	18 907	80 245

Poniżej przedstawiono wartość przychodów netto ze sprzedaży oraz zysk netto spółki za okres od momentu zakupu akcji do dnia 31.12.2018 roku:

- przychody netto ze sprzedaży 6.470 tys. zł
- zysk/strata netto ze sprzedaży 400 tys. zł.

Główną przyczyną występowania różnic między wartością godziwą i wartością księgową nabytych aktywów netto, jest:

- rozpoznanie w całości na dzień nabycia przychodu z kontraktów przedpłaconych w wysokości 21,3 mln zł;
- rozpoznanie rezerwy na przyszłe koszty przechowywania dla kontraktów przedpłaconych w wysokości 13,5 mln zł;
- rozpoznanie zobowiązania warunkowego w kwocie 693,5 tys. zł;
- wartość godziwa rozpoznanych na dzień nabycia urządzeń i maszyn laboratoryjnych w kwocie 390 tys. zł.

Dodatkowe aktywa w postaci wejścia na rynek Portugalski, pozyskanie licencji na preparatykę i przechowywanie materiałów biologicznych w tym kraju jak również relacje z klientami ze względu na trudność w oszacowaniu nie zostały rozpoznane.

Umowa zakupu/sprzedaży akcji zakładała również płatność warunkową do sprzedających w wysokości do 2mln EUR, która to uzależniona była od ustalonego wzrostu przychodów ze sprzedaży spółki na rynku portugalskim w okresie od czerwca 2018 roku do czerwca 2019 roku. Na podstawie realizacji oraz szacunków wykonania w roku 2019 w ocenie Emitenta płatność warunkowa nie powinna być większa niż 693 tys. zł.

Udziały niekontrolujące w jednostce przejmowanej na dzień przejścia wynosiły 964.819,65 zł i były one przypisane do 4,42% udziałów w kapitale zakładowym spółki Stemlab, S.A. Wartość udziałów wyceniona została proporcjonalnie do wartości aktyw netto spółki Stemlab na dzień nabycia.

W każdym analizowanym przypadku wartość firmy została przypisana do ośrodka wypracowującego środki pieniężne jakim jest dana spółka.

Poniższa tabela przedstawia wartość firmy wg stanu na dzień 31 grudnia 2017 roku:

Dane na dzień 31 grudnia 2017 roku	Wartość na początek okresu	Zwiększenie/ (Zmniejszenia)	Utrata wartości w okresie	Różnice kursowe	Wartość na koniec okresu
Krio	748 031,45	-	-	(425 277,69)	322 753,76
Biogenis	-	-	-	-	0,00
Cilmes Sunu Banka	-	-	-	-	0,00
Famicord Hungary	523 667,26	(501 686,19)	-	(21 981,07)	0,00
Sevibe Cells	12 376 217,42	-	-	(767 061,27)	11 609 156,15
Famicord Italia	-	-	-	-	0,00
Longa Vita	1 892 250,88	-	-	-	1 892 250,88
Yaşam Bankasi	1 133 191,21	-	-	(251 332,20)	881 859,01
Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych	2 423 648,31	-	-	-	2 423 648,31
Sevibe Testing	5 509,58	-	-	-	5 509,58
Razem	19 102 516,11	(501 686,19)	0,00	(1 465 652,23)	17 135 177,69

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku nie stwierdzono utraty wartości firmy.

14. RZECZOWE AKTYWA TRWAŁE

Poniżej zaprezentowano rzeczowe aktywa trwałe według stanu na 31 grudnia 2018 r.:

31.12.2018	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2018	7 899 772,76	20 889 842,04	3 777 241,72	9 172 080,81	41 738 937,33
Zwiększenia	37 261,29	1 605 619,05	-	2 235 747,03	3 878 627,37
Przyjęcie ze środków trwałych w budowie	1 055 978,37	-	-	2 543,08	1 058 521,45
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Środki używane na podstawie umowy leasingu	-	336 236,45	1 401 397,27	1 189 944,88	2 927 578,60
Inne zwiększenia	-	85 466,10	-	2 622,15	88 088,25
Sprzedaż	-	(180 600,34)	(342 808,08)	(242 781,35)	(766 189,77)
Likwidacja	(181 560,00)	(294 027,63)	(65 785,22)	(175 392,37)	(716 765,22)
Inne zmniejszenia	-	(5 629,44)	-	(154 828,58)	(160 458,02)
Nabycie spółek zależnych	3 277 021,96	9 075 185,75	-	1 700 467,12	14 052 674,83
Różnice kursowe z przeliczenia	(2 530,63)	(112 380,69)	5 638,31	(38 312,08)	(147 585,09)
31.12.2018	12 085 943,75	31 399 711,29	4 775 684,00	13 692 090,69	61 953 429,73
Umorzenie					
01.01.2018	(1 917 187,37)	(10 648 540,17)	(1 507 872,99)	(5 196 633,05)	(19 270 233,58)
Zwiększenia	(826 856,18)	(2 811 174,65)	(1 059 270,03)	(1 149 806,23)	(5 847 107,09)
Przemieszczenie wewnętrzne	-	-	-	-	-
Sprzedaż	-	21 954,12	225 977,52	242 781,35	490 712,99
Likwidacja	156 625,86	277 213,76	65 785,22	175 392,37	675 017,21
Inne zmniejszenia	(118,69)	760 214,57	116 927,33	3 381,00	880 404,21
Nabycie spółek zależnych	(2 494 733,62)	(4 928 138,97)	-	(1 619 199,71)	(9 042 072,31)
Różnice kursowe z przeliczenia	1 067,07	23 982,25	(5 748,31)	40 322,24	59 623,24
31.12.2018	(5 081 202,93)	(17 304 489,09)	(2 164 201,26)	(7 503 762,03)	(32 053 655,31)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2018	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość netto					
01.01.2018	5 982 585,39	10 241 301,87	2 269 368,73	3 975 447,76	22 468 703,75
31.12.2018	7 004 740,81	14 095 222,20	2 611 482,74	6 188 328,66	29 899 774,42

Poniżej zaprezentowano rzeczowe aktywa trwałe według stanu na 31 grudnia 2017 r.:

31.12.2017	Budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	Urządzenia techniczne i maszyny	Środki transportu	Inne środki trwałe	Razem
Wartość brutto					
01.01.2017	4 950 266,48	19 897 434,51	3 165 735,67	7 636 640,52	35 650 077,18
Zwiększenia	976 285,07	2 341 532,89	287 469,28	1 755 484,56	5 360 771,80
Przyjęcie ze środków trwałych w budowie	2 571 343,63	229 068,00	-	101 838,12	2 902 249,75
Przemieszczenie wewnętrzne	(52 897,24)	52 897,24	2 224,90	(2 224,90)	-
Środki używane na podstawie umowy leasingu	-	208 448,09	549 664,30	133 048,36	891 160,75
Inne zwiększenia	51 480,18	11 198,96	-	(0,08)	62 679,06
Sprzedaż	-	(4 778,96)	(195 126,38)	(134 009,13)	(333 914,47)
Likwidacja	(418 953,71)	(8 599,30)	(4 449,79)	-	(432 002,80)
Inne zmniejszenia	-	(72 480,73)	-	(52 251,13)	(124 731,86)
Nabycie spółek zależnych	(135 865,33)	(1 007 869,69)	-	(66 890,33)	(1 210 625,35)
Różnice kursowe z przeliczenia	(41 886,32)	(757 008,97)	(28 276,26)	(199 555,18)	(1 026 726,73)
31.12.2017	7 899 772,76	20 889 842,04	3 777 241,72	9 172 080,81	41 738 937,33
Umorzenie					
01.01.2017	(1 631 646,93)	(9 363 945,12)	(893 623,65)	(4 510 204,06)	(16 399 419,76)
Zwiększenia	(597 634,47)	(2 120 907,58)	(838 930,42)	(826 208,04)	(4 383 680,51)
Przemieszczenie wewnętrzne	8 162,64	(10 117,74)	1 955,10	-	0,00
Sprzedaż	-	2 906,10	195 126,38	6 617,37	204 649,85
Likwidacja	262 242,15	8 599,30	-	-	270 841,45
Inne zmniejszenia	-	-	-	(23 191,73)	(23 191,73)
Nabycie spółek zależnych	24 495,51	483 648,06	-	-	508 143,57
Różnice kursowe z przeliczenia	17 193,73	351 276,81	27 599,60	156 353,41	552 423,55
31.12.2017	(1 917 187,37)	(10 648 540,17)	(1 507 872,99)	(5 196 633,05)	(19 270 233,58)
Odpisy aktualizujące					
01.01.2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
31.12.2017	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Wartość netto					
01.01.2017	3 318 619,55	10 533 489,39	2 272 112,02	3 126 436,46	19 250 657,42
31.12.2017	5 982 585,39	10 241 301,87	2 269 368,73	3 975 447,76	22 468 703,75

W omawianym okresie, ani w roku ubiegłym spółki Grupy nie posiadały gruntów w użytkowaniu wieczystym. łączna wartość środków trwałych w leasingu finansowym na dzień 31 grudnia 2018 roku wynosiła 5 692 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2017 roku wynosiła 3 762 tys. zł. Wszystkie środki trwałe w leasingu finansowym ujęte są grupie środków transportu oraz urządzeń technicznych i maszyn.

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz 2017 roku stan środków trwałych w budowie przedstawia tabela poniżej:

Środki trwałe w budowie	31.12.2018	31.12.2017
Środki trwałe w budowie	188 187,98	8 449,05
Razem	188 187,98	8 449,05

Na dzień 31 grudnia 2018 roku wartość środków trwałych w budowie wyniosła 135 tys. zł. Kwota ta dotyczyła nakładów poniesionych przez jednostkę dominującą na rozbudowę i wyposażenie laboratorium Spółki. W 2017 roku jednostka dominująca rozpoczęła ich użytkowanie.

Zarówno w 2018 roku, jak i na koniec 2017 roku Grupa nie posiadała aktywów trwałych klasyfikowanych jako przeznaczone do sprzedaży.

Na dzień bilansowy zakończony 31 grudnia 2018 roku Emitent posiada ustanowione zabezpieczenia na majątku, w szczególności zastaw na wszystkich akcjach Stemlab, S.A. należących do Emitenta, poręczenie każdego z Poręczycieli do kwoty 150% łącznej kwoty finansowania kredytu inwestycyjnego udzielone na okres do końca 2026 roku oraz zastawy rejestrowe i finansowe ustanowione na rachunkach bankowych Spółki. Na dzień 31 grudnia 2017 roku spółki Grupy nie posiadały ustanowionych zabezpieczeń na majątku.

W zakończonym 31 grudnia 2018 roku obrotowym, ani w roku ubiegłym spółki Grupy nie dokonywały odpisów aktualizujących wartość rzeczowych aktywów trwałych.

15. NALEŻNOŚCI DŁUGOTERMINOWE

Należności długoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
od jednostek powiązanych	-	-
od jednostek pozostałych	371 230,93	371 187,54
Stan na koniec okresu	371 230,93	371 187,54

Na dzień 31 grudnia 2018 roku główną pozycją należności długoterminowych stanowią kaucje wpłacone przy umowie najmu pomieszczeń wykorzystywanych do prowadzenia podstawowej działalności przez spółki Grupy.

16. NIERUCHOMOŚCI INWESTYCYJNE

Na dzień 31 grudnia 2018 oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku Grupa nie posiadała nieruchomości inwestycyjnych.

17. AKTYWA FINANSOWE

Aktywa finansowe długoterminowe	2018	2017
Stan na początek okresu	546 090,08	5 570,00
Zwiększenia	2 357 341,57	540 520,08
Stan na koniec okresu	2 903 431,66	546 090,08

Aktywa finansowe długoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
Udziały w jednostkach pozostałych	2 312 112,76	5 570,00
Inne inwestycje długoterminowe	591 318,90	540 520,08
Aktywa finansowe razem:	2 903 431,66	546 090,08

Na dzień bilansowy jednostka dominująca posiadała 10% udziałów w spółce RegenMed Sp. z o.o. oraz PBKM został komandytariuszem spółki RegenMed sp z o.o. s.k. po wniesieniu sumy komandytowej 570 zł, jak również Emitent po zarejestrowaniu zmian w kapitale spółki będzie posiadał około 8% udziałów w kapitale zakładowym

spółki Dystrogen Therapeutics Corp. Wraz z akwizycją portugalskiej Grupy Stemlab, udziały jednostkach pozostałych zwiększyły się o udziały w jednostce stowarzyszonej Bebecord.

Aktywa finansowe krótkoterminowe	2018	2017
Stan na początek okresu	6 059 966,00	-
Zwiększenia	1 830 746,49	6 059 966,00
Stan na koniec okresu	7 890 712,49	6 059 966,00

Aktywa finansowe krótkoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
Udziały w jednostkach pozostałych	7 890 712,49	5 596 230,00
Inne inwestycje krótkoterminowe	-	463 736,00
Aktywa finansowe razem:	7 890 712,49	6 059 966,00

W pozycji udziały w jednostkach pozostałych zaprezentowane są udziały w szwedzkiej NextCell Pharma AB oraz w niemieckim podmiocie z branży. Akcje tych podmiotów wyceniane są w wartości godziwej w oparciu o aktualną wycenę akcji na lokalnych giełdach papierów wartościowych

Zakupy aktyw finansowych księgowane są według daty rozliczenia transakcji.

18. CZYNNY ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Czynne rozliczenia międzyokresowe przedstawia następująca tabela:

Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2018	31.12.2017
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	132 536 355,15	99 674 556,06
Aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych	1 395 540,92	883 044,74
Przedpłacone koszty pozyskania klientów	98 900,00	189 775,95
Inne	22 796,14	12 391,51
Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe razem:	134 053 592,21	100 759 768,27

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2018	31.12.2017
Przychody niezafakturowane z umów konsumenckich	10 008 554,59	11 109 217,94
Aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych	542 152,07	670 991,82
Domeny internetowe	443,18	1 587,63
Ubezpieczenia	167 675,55	90 666,36
Prenumeraty	1 351,77	10 681,72
Najem i dzierżawa	73 891,97	143 650,29
Aktywowanie kosztów zw. z podwyższeniem kapitału	996 367,96	0,00
Licencje rozliczane w czasie	344 697,80	411 812,51
Inne krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	1 954 165,71	432 625,98
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe razem:	14 089 300,61	12 871 234,25

W pozycji przychody niezafakturowane z umów konsumenckich w części długo i krótkoterminowej prezentowane są przyspieszone przychody ze sprzedaży usług preparowania i przechowywania krwi pępowinowej oraz innych materiałów biologicznych.

Pozycja aktywowane koszty podwykonawców za przechowywanie komórek macierzystych przedstawia wartość przedpłaconych usług z tytułu przechowywania krwi pępowinowej oraz innych materiałów biologicznych w okresie od roku do 30 lat.

19. ZAPASY

Poniższa tabela przedstawia stan zapasów netto na dzień 31 grudnia 2018 roku:

Zapasy	31.12.2018	31.12.2017
Materiały	3 937 690,68	3 419 646,36
Produkty gotowe	7 733,13	42 459,30
Towary	716 245,50	252 842,40
Zapasy razem:	4 661 669,31	3 714 948,06

Odpis na zapasy	2018	2017
Stan na początek okresu	(597 299,48)	(760 631,22)
(Zawiązanie) odpisu	-	-
Rozwiązanie odpisu	-	163 331,74
Stan na koniec okresu:	(597 299,48)	(597 299,48)

Zapasy nie stanowią zabezpieczenia zobowiązań spółek Grupy Kapitałowej.

20. NALEŻNOŚCI KRÓTKOTERMINOWE

Należności handlowe przedstawia poniższa tabela:

Należności handlowe	31.12.2018	31.12.2017
Należności handlowe brutto	35 073 298,64	22 502 740,71
w tym należności od jednostek powiązanych	-	-
Odpis aktualizujący wartość należności	(5 970 760,92)	(5 090 914,84)
Należności handlowe netto:	29 102 537,71	17 411 825,87

Wartość godziwa należności nie odbiega znacząco od wartości, w której zostały one zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Wzrost należności wynika ze wzrostu skali biznesu oraz oferowania usług w formie sprzedaży ratalnej, a także z ujęcia należności Grupy Stemlab.

Pozostałe należności krótkoterminowe składają się z następujących pozycji:

Pozostałe należności krótkoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
Rozliczenia z pracownikami	214 053,66	52 597,18
Depozyty, kaucje	1 168 618,95	482 235,51
Należności z tyt. podatku dochodowego	194 140,04	329 586,87
Należności z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	1 704 579,62	285 220,16
Należności dochodzone na drodze sądowej	-	15 844,68
Zaliczki	-	-
Inne należności krótkoterminowe	31 472,51	18 620,92
Pozostałe należności krótkoterminowe razem:	3 312 864,77	1 184 105,33

Poniżej przedstawiona została zmiana stanu odpisów aktualizujących wartość należności:

Odpis aktualizujący wartość należności	2018	2017
Stan na początek okresu	(5 090 914,83)	(3 906 633,18)
(Zawiązanie)	(938 632,43)	(1 499 599,78)
(Nabycie) spółek zależnych	(1 115 439,48)	-
Wykorzystanie	172 635,01	83 526,66
Rozwiązanie	1 001 590,82	231 791,47
Stan odpisu na koniec okresu	(5 970 760,92)	(5 090 914,83)

Poniższa tabela przedstawia podział należności krótkoterminowych według okresu przeterminowania wraz z odpisami aktualizującymi:

[tys. PLN]	31.12.2018	31.12.2017
Należności nieprzeterminowane	20 767	13 796
Należności przeterminowane w tym:	14 307	8 707
- do 1 miesiąca	3 000	920
- od 1 miesiąca do 3 miesięcy	2 447	1 432
- od 3 miesięcy do 6 miesięcy	1 241	948
- od 6 miesięcy do 1 roku	1 727	1 448
- powyżej roku	5 892	3 959
Razem należności krótkoterminowe brutto	35 074	22 503
Odpis aktualizujący należności nieprzeterminowane	(288)	-
Odpis aktualizujący należności przeterminowane, w tym:	(5 683)	(5 091)
- do 1 miesiąca	(126)	-
- od 1 miesiąca do 3 miesięcy	(121)	-
- od 3 miesięcy do 6 miesięcy	(102)	(106)
- od 6 miesięcy do 1 roku	(396)	(389)
- powyżej roku	(4 938)	(4 596)
Razem odpisy aktualizujące należności	(5 971)	(5 091)
Należności krótkoterminowe netto	29 103	17 412

Na wszystkie należności zagrożone utworzono odpis. Zawiązanie i rozwiązanie odpisu aktualizującego wartość należności zostało rozpoznane w rachunku zysków i strat w pozycji pozostałe przychody/koszty operacyjne.

Ryzyko kredytowe dotyczące należności nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego występującego na poszczególnych rynkach, na których działają spółki Grupy. Maksymalne ryzyko kredytowe występujące w odniesieniu do posiadanych przez Grupę należności, to ich wartość prezentowana w sprawozdaniu z sytuacji finansowej. Nie ma znaczącej koncentracji ryzyka z uwagi na duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu.

Zmiany wartości bilansowej należności handlowych brutto w bieżącym okresie sprawozdawczym zostały zaprezentowane w poniższej tabeli:

Należności handlowe [tys. PLN]	31.12.2018
Wartość brutto na 1.1.2018	22 503
Powstałe	174 400
Splacone	(161 830)
Wartość brutto na 31.12.2018	35 073

21. ŚRODKI PIENIĘŻNE I EKWIWALENTY

Środki pieniężne i ich ekwiwalenty	31.12.2018	31.12.2017
Środki pieniężne w banku	15 224 331,99	17 367 755,01
Środki pieniężne w kasie	74 787,20	104 245,38
Lokaty, depozyty	1 317 252,00	1 158 418,33
Inne aktywa pieniężne	557 645,67	302 196,57
Środki pieniężne razem	17 174 016,86	18 932 615,29

Spółki Grupy lokują wolne środki pieniężne w krótkoterminowe lokaty bankowe, których termin zapadalności kształtuje się od 1 dnia 3 miesięcy.

22. KAPITAŁ WŁASNY

22.1. Kapitał zakładowy

Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał podstawowy Spółki wynosił 2.381.527,00 zł i był podzielony na 4.763.054 akcji o wartości nominalnej 0,50 zł każda, w tym:

- 1.752.227 akcji serii A
- 203.600 akcji serii B
- 30.600 akcji serii C
- 484.400 akcji serii D
- 232.200 akcji serii E
- 1.630.000 akcji serii F
- 94.200 akcji serii G
- 32.000 akcji serii H
- 163.000 akcji serii I
- 112.593 akcje serii J
- 28.234 akcji serii K.

W dniu 26 października 2018 roku miało miejsce zapisanie na rachunkach papierów wartościowych 28.234 akcji serii K, w związku z tym nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego Spółki o sumę równą wartości nominalnej akcji objętych na podstawie uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego tj. o kwotę 14.117,00 zł poprzez emisję 28.234 akcji serii K o wartości nominalnej 0,50 zł jedna akcja wyemitowanych na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 15 lutego 2016 roku.

Po dniu bilansowym, w dniu 11 stycznia 2019 roku miało miejsce podwyższenie kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją nowych akcji serii L zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 23 listopada 2018 roku. Kapitał zakładowy Emitenta został podwyższony o 459.364 zł poprzez emisję 918.728 akcji. Zarejestrowany kapitał zakładowy Spółki wynosi 2.840.891 zł i dzieli się na 5.681.782 akcji na okaziciela o wartości nominalnej 0,50 zł każda, z których przysługuje prawo do 5.681.782 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Na dzień publikacji niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego kapitał podstawowy Spółki wynosił 2.840.891,00 zł i był podzielony na 5.681.782 akcji o wartości nominalnej 0,50 zł każda, w tym:

- 1.752.227 akcji serii A
- 203.600 akcji serii B
- 30.600 akcji serii C
- 484.400 akcji serii D
- 232.200 akcji serii E
- 1.630.000 akcji serii F
- 94.200 akcji serii G
- 32.000 akcji serii H
- 163.000 akcji serii I
- 112.593 akcje serii J
- 28.234 akcji serii K
- 918.728 akcji serii L.

22.2. Struktura akcjonariatu

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień publikacji poprzedniego raportu okresowego tj. na dzień 19 listopada 2018 r.

Akcjonariusz	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Fundusze zarządzane przez Altus TFI S.A.	549 398	11,53%
Jakub Baran	395 875	8,31%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	506 149	10,63%
Active Ownership Fund	358 539	7,53%
Invesco Advisers, Inc.	247 000	5,19%
Pozostali	2 706 093	56,81%
Suma	4 763 054	100,00%

W dniu 15 listopada 2018 roku Spółka otrzymała informację o datowanym na dzień 14 listopada 2018 roku zawiadomieniu o przekroczeniu przez Active Ownership Fund SICAV-FIS SCS (bezpośrednio) (AOF) oraz Active Ownership Capital S.à r.l., Active Ownership Advisors GmbH, Active Ownership Investments Ltd., Tamlino Import & Advisory LP, Tamlino Investments Ltd. jak również Floriana Schuhbauer i Klause Röhrig (wskutek pośredniego nabycia akcji) (łącznie jako Zawiadamiający) 5% ogólnej liczby głosów w Spółce w którym poinformowano iż Zawiadamiający posiada 358.539 akcji uprawniających do 7,53% ogólnej liczby głosów.

W dniu 7 grudnia 2018 roku do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Rockbridge TFI S.A. sporządzonego w trybie art. 69 Ustawy o ofercie publicznej, w którym Zawiadamiający poinformował o przekroczeniu przez Fundusze progu 5% w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu spółki Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. z siedzibą w Warszawie. Zwiększenie stanu posiadania ogólnej liczby głosów w Spółce powyżej 5% nastąpiło na skutek przejęcia przez Towarzystwo w dniu 4 grudnia 2018 r. od Altus TFI S.A. zarządzania funduszami inwestycyjnymi, które stanowiły 3,26% kapitału zakładowego Emitenta. Po zawarciu powyższej transakcji Fundusze zarządzane przez Rockbridge TFI S.A. posiadały łącznie 242.055 głosów na Walnych Zgromadzeniach Spółki oraz reprezentują 5,08% ogólnej liczby głosów w Spółce.

W dniu 10 grudnia 2018 roku Spółka otrzymała informację o datowanym na dzień 4 grudnia 2018 roku zawiadomieniu o zmniejszeniu udziału Altus TFI S.A. poniżej 10% w ogólnej liczbie głosów w Polskim Banku Komórek Macierzystych S.A. z siedzibą w Warszawie, jako skutek zawarcia transakcji z Rockbridge TFI S.A. opisanej powyżej. Po zmianie fundusze inwestycyjne zarządzane przez Altus TFI S.A. posiadały 418.187 akcji Spółki stanowiących 8,78% kapitału zakładowego Spółki, uprawniających do wykonywania 418.187 głosów w Spółce.

W dniu 13 grudnia 2018 roku do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Altus TFI S.A. o zmniejszeniu udziału poniżej 5% w ogólnej liczbie głosów w Polskim Banku Komórek Macierzystych S.A. z siedzibą w Warszawie na skutek przejęcia w dniu 11 grudnia 2018 r. przez Rockbridge TFI S.A. od Altus TFI S.A. akcji Emitenta. Po zmianie udziału fundusze inwestycyjne zarządzane przez Altus TFI S.A. posiadały łącznie 102.435 akcji Spółki, stanowiących 2,15% kapitału zakładowego Spółki, uprawniających do wykonywania 102.435 głosów w Spółce, co stanowi 2,15% w ogólnej liczbie głosów w Spółce.

W dniu 14 grudnia do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Rockbridge TFI S.A. o zwiększeniu stanu posiadania ogólnej liczby głosów w Spółce powyżej 10% na skutek przejęcia przez Towarzystwo w dniu 11 grudnia 2018 r. od Altus TFI S.A. akcji Spółki, w liczbie 315.752, które stanowiły 6,63% kapitału zakładowego Spółki oraz uprawniały do 315.752 głosów na Walnych Zgromadzeniach Spółki. Po zawarciu transakcji fundusze zarządzane przez Rockbridge TFI S.A. posiadały łącznie 557.807 akcji, które stanowiły 11,71% kapitału zakładowego Spółki oraz uprawniały do 557.807 głosów na Walnych Zgromadzeniach Spółki.

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień 31 grudnia 2018 roku:

Akcjonariusz	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	590 433	12,40%
Rockbridge TFI S.A.	557 807	11,71%
Jakub Baran	395 875	8,31%
Active Ownership Fund	358 539	7,53%
Invesco Advisers, Inc.	247 000	5,19%
Pozostali	2 613 400	54,86%
Suma	4 763 054	100,00%

W dniu 14 grudnia 2018 r. Spółka uzyskała informację o przyjęciu przez inwestorów złożonych przez Spółkę ofert objęcia 918.728 Akcji Serii L, w związku z niniejszym Spółka poinformowała, że zawarła z inwestorami umowy objęcia 918.728 Akcji Serii L o łącznej wartości, rozumianej jako iloczyn liczby objętych Akcji Serii L i ceny emisyjnej Akcji Serii L wynoszącej 58,00 złotych za jedną Akcję Serii L, w wysokości 53.286.224 złote.

W dniu 2 stycznia 2019 roku do Spółki wpłynęło zawiadomienie od Nationale-Nederlanden Otwarty Fundusz Emerytalny o zwiększeniu stanu posiadania akcji Spółki, o co najmniej 2% głosów na Walnym Zgromadzeniu Akcjonariuszy Spółki. Po rozliczeniu transakcji Nationale-Nederlanden posiadał 13,16% kapitału zakładowego Spółki oraz 626.794 akcji Spółki uprawniających do 626.794 głosów na Walnych Zgromadzeniach Spółki.

W dniu 16 stycznia 2019 r. roku do Spółki wpłynęło od Invesco Ltd. z siedzibą w Atlancie, Stany Zjednoczone, zawiadomienie o zmianie udziału w ogólnej liczbie głosów na Walnym Zgromadzeniu Spółki. Zgodnie z treścią otrzymanego zawiadomienia, udział Invesco Ltd. w ogólnej liczbie głosów na walnym zgromadzeniu Spółki wynosił 247.000 akcji, co stanowi 4,35% udziału w ogólnej liczbie głosów w Spółce.

W dniu 17 stycznia 2019 r. roku do Spółki wpłynęło od Active Ownership Fund SICAV-FIS SCS, Active Ownership Capital S.à r.l., Active Ownership Advisors GmbH, Active Ownership Investments Ltd., Tamlino Import & Advisory LP, Tamlino Investments Ltd. jak również Floriana Schuhbauer i Klaus Röhrig (łącznie jako Zawiadamiający) datowane na 16 stycznia 2019 r. zawiadomienie o przekroczeniu przez AOF (a w przypadku pozostałych Zawiadamiających pośrednio, przez AOF) 15% ogólnej liczby głosów w spółce Polski Bank Komórek Macierzystych S.A. z siedzibą w Warszawie. Po zmianie udziału AOF posiadał bezpośrednio 958.539 akcji Spółki uprawniających do 958.539 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki, co stanowi 16.8704% ogólnej liczby akcji i głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

W dniu 7 marca 2019 r. roku do Spółki wpłynęło od Active Ownership Fund SICAV-FIS SCS, Active Ownership Capital S.à r.l., Active Ownership Advisors GmbH, Active Ownership Investments Ltd., Tamlino Import & Advisory LP, Tamlino Investments Ltd. jak również Floriana Schuhbauer i Klaus Röhrig (łącznie jako Zawiadamiający) datowane na ten sam dzień zawiadomienie o zmianie ogólnej liczby głosów w Spółce o co najmniej 2% w wyniku szeregu transakcji dokonanych na rynku regulowanym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie S.A., z których ostatnią była transakcja nabycia przez AOF 63.431 akcji Spółki w dniu 5 marca 2019 r. Po zmianie udziału AOF posiada bezpośrednio (a pozostali Zawiadamiający - pośrednio, przez AOF) 1.121.970 akcji Spółki uprawniających do 1.121.970 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki, co stanowi 19.7468% ogólnej liczby akcji i głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

Poniżej zaprezentowano strukturę akcjonariatu Spółki na dzień publikacji raportu za 2018 rok, tj. na dzień 5 kwietnia 2019 roku:

Akcjonariusz	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Active Ownership Fund	1 121 970	19,75%
Nationale-Nederlanden PTE S.A.	786 794	13,85%
Rockbridge TFI S.A.	598 807	10,54%
Jakub Baran	395 875	6,97%
Pozostali	2 778 336	48,89%
Suma	5 681 782	100,00%

22.3. Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących

Poniżej zaprezentowano informację nt. akcji Spółki posiadanych przez osoby zarządzające i nadzorujące na dzień publikacji poprzedniego raportu kwartalnego oraz na dzień sporządzenia niniejszego raportu rocznego.

Akcjonariusz	Funkcja	Liczba akcji/głosów	Udział w kapitale podstawowym/ogólnej liczbie głosów
Jakub Baran	Prezes Zarządu	395 875	8,31%
Tomasz Baran	Członek Zarządu	60 239	1,26%
Marcin Radziszewski	Członek Zarządu	500	0,01%
Konrad Mitterski	Członek Rady Nadzorczej Spółki	3 290	0,07%

Po publikacji raportu za pierwsze półrocze 2018 roku do Spółki wpłynęły powiadomienia notyfikacyjne sporządzone w trybie art. 19 Rozporządzenia MAR od Prezesa Zarządu Jakuba Barana o zwiększeniu stanu posiadania akcji Spółki. W raportach bieżących o numerach 22, 26 i 34 Prezesa Zarządu poinformował o zakupie 4.331 akcji Spółki. W tym samym okresie Członek Zarządu Tomasz Baran dokonał transakcji zakupu 900 sztuk akcji Spółki, o czym Spółka poinformowała w raportach bieżących o numerach 23 i 27. Pan Marcin Radziszewski poinformował również o nabyciu łącznie 500 akcji Spółki – informacje w tym zakresie zostały przekazane w raporcie bieżącym 25.

Ponadto w III kwartale 2018 Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w ilości 13 317 sztuk, zaś Członek Zarządu Tomasz Baran objął 10 654 sztuk.

Członek Rady Nadzorczej Konrad Mitterski również zwiększył swoje zaangażowanie w kapitale Spółki, dokupując 540 sztuk akcji Spółki, o czym Spółka poinformowała w raporcie bieżącym nr 26 i 30.

Pozostałe osoby nadzorujące nie posiadają akcji Emitenta.

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie

objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz trzy osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym. Rada Nadzorcza wstępnie alokowała na ich rzecz warranty subskrypcyjne w następujący sposób:

- Pan Jakub Baran – Prezes Zarządu Spółki, po spełnieniu warunków programu motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 17.756 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 17.754 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,
- Pan Tomasz Baran – Członek Zarządu, po spełnieniu warunków Nowego Programu Motywacyjnego, będzie uprawniony do objęcia do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2016, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2017, do 14.205 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2018, do 14.204 sztuk warrantów subskrypcyjnych za rok obrotowy 2019,

Pozostałe trzy osoby będą miały prawo do objęcia odpowiednio do 4.735 warrantów, do 1.184 sztuk Warrantów za każdy rok obrotowy oraz do 947 za każdy rok obrotowy.

Z dniem 20 kwietnia 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o przyłączeniu do programu dwóch kolejnych osób, Marcina Radziszewskiego oraz jednej osoby uznanej za kluczową dla działalności Grupy Kapitałowej. Osobom tym alokowano odpowiednio 4.735 oraz 2.368 warrantów z puli rezerwowej.

Dnia 26 listopada 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o dołączeniu do programu dziesięciu kolejnych osób uznanych za kluczową kadrę zarządzającą Grupy Kapitałowej oraz przyznała dodatkowe warranty za 2017 rok dotychczasowym uczestnikom. Pan Jakub Baran objął 6.736 warrantów z puli rezerwowej za rok 2017, zaś Pan Tomasz Baran 5.400 warrantów z tej samej puli.

W lipcu 2017 roku wyemitowana została pierwsza transza warrantów subskrypcyjnych – Rada Nadzorcza Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. przyznała 29.122 warrantów, co stanowi 75% możliwych do przyznania warrantów w I transzy. Wstępnie alokowane warranty, które nie zostały wyemitowane i przyznane ww. osobom trafiły do puli rezerwowej.

Warunki do przyznania warrantów za dany rok:

- 1) W odniesieniu do 50% warrantów oferowanych w danej transzy – Grupa Kapitałowa osiągnie cele finansowe wyznaczone uchwałą RN na dany rok obrotowy, w szczególności określony poziom wskaźnika EBITDA
- 2) W odniesieniu do 50% warrantów oferowanych w danej transzy nastąpi wzrost wskaźnika EPS na poziomie co najmniej 20%, przy czym wzrost wskaźnika rozumie się dla roku obrotowego jako iloraz EPS osiągniętego przez Grupę Kapitałową w danym roku, do EPS osiągniętego przez Grupę Kapitałową w roku poprzednim.

Cena akcji, po której warrant subskrypcyjny może zostać zrealizowany tj. zamieniony na akcje to Cena Emisyjna w rozumieniu Regulaminu Programu Motywacyjnego.

W ramach ww. transzy:

- Pan Jakub Baran objął 13.317 warrantów subskrypcyjnych;
- Pan Tomasz Baran objął 10.654 warrantów subskrypcyjnych.

Poza wskazanymi powyżej warrantami osoby zarządzające nie posiadają innych uprawnień do akcji Emitenta.

Osoby nadzorujące nie posiadają uprawnień do akcji Emitenta.

Dnia 19 lipca 2018 roku Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w związku z wykonaniem praw z warrantów subskrypcyjnych w ramach realizacji Programu Motywacyjnego. Akcje serii K nie mają formy dokumentu i intencją Emitenta jest ich dematerializacja, dopuszczenie oraz wprowadzenie tych akcji do obrotu na rynku

regulowanym, a w konsekwencji powyższego wydanie akcji serii K nastąpi w związku z zapisaniem ich na rachunkach papierów wartościowych.

W związku z wykonaniem praw z warrantów subskrypcyjnych w ramach realizacji Programu Motywacyjnego w III kwartale 2018 Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w ilości 13 317 sztuk, zaś Członek Zarządu Tomasz Baran objął 10 654 sztuk. Pozostałe 4 263 sztuk akcji serii K zostały objęte przez kluczowych pracowników Grupy. W dniu 26 października 2018 roku miało miejsce zapisanie na rachunkach papierów wartościowych 28.234 akcji serii K, w związku z tym nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego Spółki o sumę równą wartości nominalnej akcji objętych na podstawie uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego tj. o kwotę 14.117,00 zł poprzez emisję 28.234 akcji serii K o wartości nominalnej 0,50 zł jedna akcja wyemitowanych na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 15 lutego 2016 roku.

Po zapisaniu akcji Emitenta na rachunkach papierów wartościowych inwestorów kapitał zakładowy Emitenta wynosi 2.381.527,00 zł i dzieli się na 4.763.054 akcji, z których przysługuje prawo do 4.763.054 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

22.4. Różnice kursowe z przeliczenia jednostek zagranicznych

W pozycji tej znajdują się różnice kursowe z przeliczenia sprawozdań finansowych zagranicznych jednostek zależnych.

22.5. Pozostałe kapitały

Kapitał rezerwowy o charakterze ogólnym tworzony jest z wypracowanych zysków. Nie została określona polityka spółki, co do wykorzystania tej rezerwy. Kapitał ten jest tworzony w wyniku przenoszenia odpowiednich kwot z jednej pozycji kapitałów na drugie (za wyjątkiem pozostałych całkowitych dochodów). Pozycje zaprezentowane w kapitale rezerwowym o charakterze ogólnym nie zostaną przeniesione na wynik. Wartość kapitału rezerwowego na dzień 31 grudnia 2018 roku wyniosła 2 715 100,00 zł, zaś w okresie porównywalnym tj. na dzień 31 grudnia 2017 roku 2 039 100,00 zł.

Kapitał zapasowy tworzony jest przez jednostkę dominującą z kwot uzyskanych z obniżenia kapitału zakładowego Spółki, który będzie mógł być wykorzystany jedynie na pokrycie strat oraz tworzony jest z wypracowanych zysków. Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał zapasowy wyniósł 83 329 597,94, a na 31 grudnia 2017 roku 62 037 650,03 zł.

Kapitał z aktualizacji wyceny tworzony jest w wyniku kalkulacji różnicy krótkoterminowych aktywów finansowych objętych ewidencją w cenach rynkowych wyższych od cen ich nabycia przez Spółkę. Na dzień 31 grudnia 2018 roku kapitał z aktualizacji wyceny wyniósł 1 789 929,97 zł.

22.6. Zyski zatrzymane

Na zyski zatrzymane składają się wyniki z lat ubiegłych oraz wynik finansowy netto z roku bieżącego.

22.7. Udziały niekontrolujące

W pozycji tej wykazuje się część aktywów netto jednostek zależnych, objętych skonsolidowanym sprawozdaniem finansowym, które należą do udziałowców innych niż jednostki Grupy Kapitałowej.

23. ŚWIADCZENIA PRACOWNICZE

W 2017 roku spółka dominująca utworzyła rezerwę na odprawy emerytalne w kwocie 181,9 tys. zł. W 2018 roku Spółka rozwiązała część niewykorzystanej rezerwy w kwocie 140,5 tys. zł.

W omawianym okresie, jak i w roku ubiegłym Grupa nie dokonywała kalkulacji rezerw na nagrody jubileuszowe. W ocenie Zarządu jednostki dominującej, ze względu na krótki staż pracy pracowników, rezerwa ta byłaby nieistotna z punktu widzenia spółek Grupy.

24. REZERWY

W okresach objętych sprawozdaniem finansowym nastąpiły następujące zmiany w stanie rezerw:

	Rezerwa na świadczenia pracownicze	Rezerwa na odprawy emerytalne	Rezerwa na niewykorzystane urlopy	Rezerwa na pobrania i edukację	Inne rezerwy	Razem
01.01.2018	660 855,00	196 807,13	920 623,73	1 554 730,83	162 704,00	3 495 720,69
Zawiązanie	32 302,00	7 949,46	447 883,95	1 022 325,92	(12 369,00)	1 498 092,33
Wykorzystanie	-	-	-	(166 944,53)	-	(166 944,53)
(Rozwiązanie)	(233 499,50)	(150 313,17)	(344 794,78)	(713 306,69)	(28 985,00)	(1 470 899,14)
Włączenie do konsolidacji	-	-	1 087 900,00	-	835 146,15	1 923 046,15
31.12.2018	459 657,50	54 443,42	2 111 612,90	1 696 805,53	956 496,15	5 279 015,50
w tym:						
- długoterminowe	-	31 549,56	-	-	942 476,16	974 025,72
- krótkoterminowe	459 657,50	22 893,86	2 111 612,90	1 696 805,53	14 019,99	4 304 989,78

Na dzień 31 grudnia 2018 roku oraz na dzień 31 grudnia 2017 roku spółki grupy nie tworzyła rezerw na sprawy sądowe oraz rezerwy na koszty restrukturyzacji. Prezentowane rezerwy na dzień 31 grudnia 2018 roku rozpoznane zostały na przejęciu kontroli w spółkach zależnych.

W 2017 roku Grupa zawiązała rezerwę na odprawy emerytalne w wysokości 181,9 tys. zł co zostało zaprezentowane w kategorii *Rezerwa na świadczenia pracownicze*, w 2018 roku w wyniku przeprowadzonej aktualizacji danych część rezerw z tego tytułu została rozwiązana.

25. ZOBOWIĄZANIA DŁUGOTERMINOWE

Zobowiązania długoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania długoterminowe z tyt. leasingu	4 540 787,60	2 814 994,85
Inne zobowiązania długoterminowe	-	-
Zobowiązania długoterminowe razem:	4 540 787,60	2 814 994,85

Poniżej podział zobowiązań kredytów i pożyczek wg przewidywanego okresu spłaty:

Zobowiązania długoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
Powyżej 1 roku, poniżej 3 lat	4 529 459,08	2 814 994,85
Od 3 lat do 5 lat	11 328,52	-
Powyżej 5 lat	-	-
Zobowiązania długoterminowe razem:	4 540 787,60	2 814 994,85

W pozycji zobowiązania długoterminowe powyżej roku, poniżej 3 lat na dzień 31 grudnia 2018 roku prezentowane są zobowiązania z tytułu leasingu samochodów oraz leasingu urządzeń technicznych i maszyn. Szczegółowy podział zobowiązań z tyt. leasingu przedstawiony został w nocie 32.

25.1. KREDYTY I POŻYCZKI

Kredyty i pożyczki	31.12.2018	31.12.2017
Kredyty i pożyczki długoterminowe, w tym:	58 238 888,33	6 826 501,23
- Kredyty i pożyczki od jednostek pozostałych	58 238 888,33	6 826 501,23
- Kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych	-	-
Kredyty i pożyczki krótkoterminowe, w tym:	16 531 696,15	5 808 740,12
- Kredyty i pożyczki od jednostek pozostałych	16 531 696,15	5 808 740,12
- Kredyty i pożyczki od jednostek powiązanych	-	-
Kredyty i pożyczki razem:	74 770 584,48	12 635 241,35

Poniższa tabela przedstawia podział kredytów i pożyczek wg przewidywanego okresu spłaty:

Kredyty i pożyczki	31.12.2018	31.12.2017
Płatne na żądanie lub w terminie do 1 roku	17 377 469,43	6 629 120,57
Powyżej 1 roku - do 3 lat	20 568 670,86	5 006 401,43
W okresie od 3 do 5 lat	36 372 184,11	999 719,35
Powyżej 5 lat	452 260,07	-
Kredyty i pożyczki razem:	74 770 584,48	12 635 241,35

W pozycji kredyty i pożyczki prezentowane są kredyty zaciągnięte przez jednostkę dominującą oraz spółkę Sevibe Cells. Umowy kredytów i pożyczek zostały oprocentowane zgodnie z notowaniami EURIBOR + marża oraz WIBOR + marża.

W dniu 10 września 2018 roku pomiędzy Emitentem a PKO Bank Polski S.A. oraz wskazanymi spółkami zależnymi od Emitenta w charakterze poręczycieli zawarta została umowa kredytu terminowego oraz kredytu odnawialnego obrotowego do łącznej kwoty stanowiącej równowartość do 75 mln zł. Kredyt terminowy denominowany w EUR o równowartości 65 mln zł został udzielony na nabycie akcji Stemlab natomiast kredyt obrotowy w wysokości do 10 mln zł na finansowanie bieżącej działalności Spółki (w tym spłatę dotychczasowych kredytów udzielonych Emitentowi przez mBank S.A.). Umowa kredytu terminowego została zawarta na okres 5 lat, a oprocentowanie kredytu terminowego oparto o stawkę EURIBOR 1M (przy czym jeśli stawka jest niższa od zera, będzie uznana za równą zero) powiększoną o marżę Banku, a jego spłata będzie następowała w miesięcznych ratach z uwzględnieniem spłaty balonowej w terminie spłaty ostatniej raty kredytu terminowego w wysokości ok. 13 mln zł. Z kolei kredyt odnawialny obrotowy został udzielony na okres 1 roku, jest oprocentowany w oparciu o stawkę WIBOR powiększoną o marżę Banku, ma charakter odnawialny i będzie mógł zostać udzielony m.in. w formie kredytu w rachunku bieżącym, gwarancji bankowej czy też akredytyw. Kredyt terminowy zostanie spłacony w całości w dacie wymagalności.

Zabezpieczenia spłaty ww. kredytów obejmują w szczególności, zastaw na wszystkich akcjach Stemlab należących do Emitenta, poręczenie każdego z Poręczycieli do kwoty 150% łącznej kwoty finansowania udzielone na okres do końca 2026 roku oraz zastawy rejestrowe i finansowe ustanowione na rachunkach bankowych Spółki.

Umowa przewiduje konieczność wypełniania przez Grupę Kapitałową Emitenta określonych kowenantów finansowych odnoszących się do wskazanych rodzajowo wskaźników finansowych w szczególności nie przekroczenia wskaźnika zadłużenia do raportowanej EBITDA w wysokości 3,5x, czy też zobowiązanie do ograniczenia wypłaty dywidendy do 20% zysku netto, jak również utrzymania wskaźnika DSCR na poziomie nie niższym niż 1,2.

Wraz z zawarciem umowy kredytowej Emitent zawarł z bankiem transakcję IRS zabezpieczające stopę procentową. Szczegółowe informacje o tej transakcji zostały przedstawione w nocie 27 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

W roku 2018 wszystkie kredyty zawarte z mBankiem S.A. zostały w całości spłacone.

26. INSTRUMENTY POCHODNE

Emitent posiada otwarte transakcje, które zawarł jako zabezpieczenie zmiennych stóp procentowych długoterminowego kredytu inwestycyjnego. Pozwoliło to zamienić zmienne stopy procentowe na stałe stopy procentowe. Ponadto dzięki tej transakcji możliwym jest skorzystanie z efektu ujemnej wartości stopy EURIBOR 1 M, która służy do wylizania kosztów finansowych tego kredytu.

Transakcja Nierzeczywistej Zamiany Stóp Procentowych została wprowadzona do ksiąg rachunkowych na dzień 31.12.2018 roku w wartości godziwej według wyceny przygotowanej przez bank PKO BP. Kwota wyjściowa

stanowiąca podstawę obliczenia przyszłych płatności to 15,1 mln EUR, która obniża się w miarę dokonywania spłaty rat kredytu inwestycyjnego zaciągniętych w celach akwizycyjnych.

Na dzień bilansowy 31 grudnia 2018 roku PBKM SA posiadała następujące instrumenty pochodne:

Lp	Data zawarcia transakcji	Zapadalność	Instrument	Nominał w EUR	Wycena w EUR	Wycena w PLN
1	27-09-2018	01-04-2021	IRS	-3.772.139,55	-18.501,04	-79.554,47
2	27-09-2018	01-04-2020	IRS	-11.316.418,68	-36.934,15	-158.816,84
Łączna wartość wyceny na transakcjach pochodnych				-15.088.558,23	-55.435,19	-238.371,31

27. ZOBOWIĄZANIA KRÓTKOTERMINOWE

Zobowiązania handlowe przedstawia poniższa tabela:

Zobowiązania handlowe	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania handlowe do jednostek pozostałych	12 378 060,69	7 016 962,63
- do 12 miesięcy	12 378 060,69	6 995 424,08
- powyżej 12 miesięcy	-	21 538,55
Zobowiązania handlowe razem:	12 378 060,69	7 016 962,63

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe składają się z następujących pozycji:

Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe	31.12.2018	31.12.2017
Zobowiązania z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń społecznych i innych świadczeń	3 299 404,92	2 179 759,01
Rozrachunki z pracownikami	432 706,04	398 341,78
Zobowiązania z tytułu dywidend	9 288,00	9 009,14
Zobowiązania z tytułu leasingu	1 530 867,70	1 222 894,64
Wycena IRS	238 371,31	0,00
Zobowiązania z tyt. zakupu udziałów	6 499 538,83	0,00
Inne zobowiązania	123 297,32	34 159,27
Pozostałe zobowiązania krótkoterminowe razem:	12 133 474,12	3 844 163,84

Poniższa tabela przedstawia zobowiązania z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych:

Zobowiązania z tyt. podatku dochodowego	31.12.2018	31.12.2017
Podatek dochodowy	462 078,85	1 145 906,09
Zobowiązania z tyt. podatku dochodowego razem:	462 078,85	1 145 906,09

28. PRZYCHODY PRZYSZŁYCH OKRESÓW

Na dzień 31 grudnia 2018 roku struktura przychodów przyszłych okresów przedstawiała się następująco:

Długoterminowe przychody przyszłych okresów	31.12.2018	31.12.2017
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	66 183 147,31	58 823 008,56
Przychody przyszłych okresów B2B	840 574,53	56 995,43
Dotacje	1 814 725,65	2 755 753,91
Długoterminowe przychody przyszłych okresów razem:	68 838 447,49	61 635 757,90

Krótkoterminowe przychody przyszłych okresów	31.12.2018	31.12.2017
Przychody z przedpłaconych umów konsumenckich	5 239 589,31	6 008 496,41
Przychody przyszłych okresów B2B	205 979,92	1 223 209,99
Dotacje	2 209 810,35	592 687,76
Krótkoterminowe przychody przyszłych okresów razem:	7 655 379,59	7 824 394,16

Przychody przyszłych okresów stanowią otrzymane od klientów przedpłaty na poczet usługi przechowywania za okres 1, 5, 10, 18, 20, 25 lub 30 lat, które rozpoznawane są, jako przychód proporcjonalnie w okresie, którego dotyczą.

Przychody przyszłych okresów B2B dotyczą przychodów z tytułu przechowywania bądź badań genetycznych świadczonych dla podmiotów biznesowych.

W pozycji dotacje, prezentowane są dotacje udzielone przez fundusze europejskie na prace badawczo-rozwojowe prowadzone przez spółki Grupy.

29. ROZLICZENIA MIĘDZYOKRESOWE

Poniższa tabela przedstawia główne tytuły krótkoterminowych rozliczeń międzyokresowych:

Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	31.12.2018	31.12.2017
Koszty niezafakturowane	1 346 717,99	618 332,17
Rezerwa na koszty przechowywania	8 452 856,15	-
Zobowiązania wobec pracowników	423 458,28	-
Koszty testów medycznych	125 651,15	16 751,77
Koszty badania sprawozdania finansowego	96 872,14	49 996,02
Inne	79 426,43	54 615,06
Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe bierne	10 524 982,14	739 695,02

30. NOTY OBJAŚNIAJĄCE DO RACHUNKU PRZEPŁYWÓW PIENIĘŻNYCH

Poniższa tabela przedstawia objaśnienia do rachunku przepływów pieniężnych za rok zakończony 31.12.2018 roku:

Bilansowa zmiana stanu należności	(13 926 210,60)	(2 198 252,34)
Kompensata	490 126,00	-
Wprowadzenie MSSF 15	(879 037,22)	-
Dołączenie do konsolidacji	4 543 661,05	-
Zmiana stanu w cash flow	(9 771 460,77)	(2 198 252,34)

Bilansowa zmiana stanu zobowiązań krótkoterminowych, z wyjątkiem pożyczek i kredytów	15 376 201,10	(3 771 869,40)
Zmiana stanu rozrachunków z tyt. leasingu	(1 770 811,98)	200 744,56
Zmiana stanu rozrachunków z tyt. dywidendy	-	-
Nabycie udziałów w jednostkach zależnych	(5 857 407,77)	-
Dołączenie do konsolidacji	(2 814 544,25)	-
Zmiana stanu w cash flow	4 933 437,09	(3 571 124,84)

Bilansowa zmiana stanu rozliczeń międzyokresowych	(17 301 525,47)	(16 564 363,25)
Wprowadzenie MSSF 15	12 612 560,61	-
Dołączenie do konsolidacji	(9 632 931,53)	-
Aktywowane koszty związane z podwyższeniem kapitału	927 137,96	-
Dotacje otrzymane	(2 015 873,73)	(1 560 000,00)
Zmiana stanu w cash flow	(15 410 632,16)	(18 124 363,25)

31. ZOBOWIĄZANIA POZABILANSOWE Z TYTUŁU LEASINGU

Grupa posiada szereg zawartych umów najmu, leasingu i innych o podobnym charakterze. Najistotniejsze, z których wynikały następujące zobowiązania pozabilansowe do dokonania przyszłych płatności przedstawiono w poniższej tabeli:

[tys. zł]	31.12.2018	31.12.2017
Płatności z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu powierzchni	14 544	13 572
W okresie do 1 roku	2 458	2 066
W okresie od 1 roku do 5 lat	7 724	8 300
Powyżej 5 lat	4 362	3 206
Płatności z tytułu nierozwiązywalnych umów najmu samochodów	2 205	467
W okresie do 1 roku	820	224
W okresie od 1 roku do 5 lat	1 058	243
Powyżej 5 lat	327	-

Wzrost płatności z tyt. nierozwiązywalnych umów najmu związany jest przede wszystkim z rozbudową laboratorium w Warszawie przy ul. Działkowej. Spółka podpisała aneks do umowy na wynajem dodatkowych pomieszczeń biurowych i magazynowych.

32. INSTRUMENTY FINANSOWE

Od 1 stycznia 2018 r. Grupa klasyfikuje aktywa finansowe do następujących kategorii:

- Wyceniane według zamortyzowanego kosztu;
- Wyceniane w wartości godziwej przez wynik finansowy;
- Wyceniane w wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody.

Instrumenty dłużne utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów, które obejmują wyłącznie spłaty kapitału i odsetek („SPPI” ang. Solely payment of principal and interest), są wyceniane według zamortyzowanego kosztu.

Instrumenty dłużne z których przepływy stanowią wyłącznie płatności kapitału i odsetek, a które są utrzymywane w celu ściągnięcia umownych przepływów pieniężnych i w celu sprzedaży, wycenione są w wartości godziwej przez pozostałe dochody całkowite. Instrumenty, które nie spełniają wyceny według zamortyzowanego kosztu ani wartości godziwej przez pozostałe całkowite dochody, wycenia się w wartości godziwej przez wynik finansowy. Poniżej została zaprezentowana struktura Instrumentów Finansowych w podziale na wyżej wspomniane kategorie instrumentów:

Aktywa finansowe	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa rozliczana przez:		
		Wynik	Pozostałe dochody całkowite	Razem
Należności handlowe	29 102 537,71	-	-	29 102 537,71
Wartość brutto	35 073 298,64	-	-	35 073 298,64
Odpisy aktualizujące	(5 970 760,92)	-	-	(5 970 760,92)
Należność krótkoterminowe inne	3 089 973,81	-	-	3 089 973,81
Pożyczki udzielone	543 154,43	-	-	543 154,43
Wartość brutto	543 154,43	-	-	543 154,43
Odpisy aktualizujące	-	-	-	-
Środki pieniężne	17 174 016,86	-	-	17 174 016,86
Udziały w innych jednostkach	0,00	7 890 712,49	2 360 277,23	10 250 989,73

Zobowiązania finansowe	Zamortyzowany koszt	Wartość godziwa rozliczana przez:		
		Wynik	Pozostałe dochody całkowite	Razem
Kredyty bankowe	74 770 584,48	-	-	74 770 584,48
Zobowiązania handlowe	12 378 060,69	-	-	12 378 060,69
Zobowiązania z tyt. Leasingu finansowego	6 071 655,30	-	-	6 071 655,30

	Wycena w zamortyzowanym koszcie			
	Stopień 1	Stopień 2	Stopień 3	Razem
Wartość brutto	543 154,43	32 617 003,00	5 546 269,44	38 706 426,87
Należności handlowe		29 527 029,19	5 546 269,44	35 073 298,64
Należność krótkoterminowe inne	-	3 089 973,81	-	3 089 973,81
Pożyczki udzielone	543 154,43	-	-	543 154,43
Udziały w innych jednostkach	-	-	-	-
Odpisy aktualizujące (MSSF 9)	-	(385 555,96)	(5 585 204,96)	(5 970 760,92)
Należności handlowe		(385 555,96)	(5 585 204,96)	(5 970 760,92)
Należność krótkoterminowe inne				
Pożyczki udzielone				
Udziały w innych jednostkach	-	-	-	-
Wartość bilansowa (MSSF 9)	543 154,43	32 231 447,04	-	38 935,51

Klasyfikacja aktywów finansowych nie zmieniała się ze względu na wejście w życie MSSF 9.

33. ZOBOWIĄZANIA WARUNKOWE, W TYM RÓWNIEŻ UDZIELONE PRZEZ GRUPĘ GWARANCJE I PORĘCZENIA, TAKŻE WEKSLOWE

Według stanu na dzień 31 grudnia 2018 r. Grupa wystawiła weksle o łącznej wartości 28,2 mln zł. Są one powiązane z umowami leasingowymi, umowami przyznającymi dotacje/dofinansowanie do projektów współfinansowanych środkami z Unii Europejskiej, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju. W IV kwartale 2018 roku Grupa wystawiła weksle z tytułu zawartej umowy leasingowej z PKO Leasing.

10 września 2018 roku pomiędzy Emitentem a PKO Bank Polski S.A. oraz wskazanymi spółkami zależnymi od Emitenta w charakterze poręczycieli zawarta została umowa kredytu terminowego oraz kredytu odnawialnego obrotowego do łącznej kwoty stanowiącej równowartość do 75 mln zł. Zabezpieczenia spłaty ww. kredytów obejmują w szczególności, zastaw na wszystkich akcjach Stemlab należących do Emitenta, poręczenie każdego z Poręczycieli do kwoty 150% łącznej kwoty finansowania udzielone na okres do końca 2026 roku oraz zastawy rejestrowe i finansowe ustanowione na rachunkach bankowych Spółki.

Umowa przewiduje konieczność wypełniania przez Grupę Kapitałową Emitenta określonych kowenantów finansowych odnoszących się do wskazanych rodzajowo wskaźników finansowych w szczególności nie przekroczenia wskaźnika zadłużenia do raportowanej EBITDA w wysokości 3,5x, czy też zobowiązanie do ograniczenia wypłaty dywidendy do 20% zysku netto, jak również utrzymania wskaźnika DSCR na poziomie nie niższym niż 1,2.

W trakcie 2018 roku jednostka dominująca udzieliła gwarancji na najem biura spółce Kite Duo Sp. z o.o. z terminem ważności do 16 stycznia 2019 roku, a także gwarancji na rzecz Dyrektora Izby Administracji Skarbowej związanej z przeprowadzoną przez spółkę loterią, gwarancja obowiązuje do dnia 4 października 2019 roku.

34. CELE I ZASADY ZARZĄDZANIE RYZYKIEM FINANSOWYM

34.1. Polityka zarządzania ryzykiem

Grupa Kapitałowa narażona jest na szereg ryzyk mających źródła zarówno w sytuacji makroekonomicznej w krajach, w których spółki Grupy działają, jak i mikroekonomicznej w poszczególnych przedsiębiorstwach. Głównymi czynnikami zewnętrznymi mogącymi wywierać negatywny wpływ na wynik Grupy są wahania kursów

walut obcych względem złotego oraz zmiany rynkowych stóp procentowych. Pośrednio na wynik finansowy wpływają także: wzrost PKB, liczba urodzeń oraz poziom inflacji.

W celu ograniczenia możliwości wystąpienia ryzyk Grupa prowadzi jednolitą politykę zarządzania ryzykiem finansowym oraz stały monitoring obszarów ryzyka, wykorzystując dostępne strategie i mechanizmy w celu zminimalizowania ujemnych efektów zmienności rynku i zabezpieczenia przepływów pieniężnych. Polityka i strategia zarządzania ryzykiem monitorowana jest przez Zarząd jednostki dominującej oraz odpowiednie komórki merytoryczne poszczególnych spółek.

34.2. Ryzyko stopy procentowej

Zmiany rynkowych stóp procentowych mogą niekorzystnie oddziaływać na wynik finansowy Grupy. Grupa jest narażona na ryzyko zmiany stopy procentowej z powodu możliwej zmiany wartości odsetek naliczonych od kredytów udzielonych przez zewnętrzne instytucje finansowe spółkom Grupy opartych na zmiennej stopie procentowej.

Grupa po raz pierwszy zastosowała rachunkowości zabezpieczeń w 2018 roku. Emitent posiada otwarte transakcje, które zawarł jako zabezpieczenie zmiennych stóp procentowych długoterminowego kredytu inwestycyjnego. Pozwoliło to zamienić zmienne stopy procentowe na stałe stopy procentowe. Ponadto dzięki tej transakcji możliwym jest skorzystanie z efektu ujemnej wartości stopy EURIBOR 1 M, która służy do wyliczania kosztów finansowych tego kredytu, szczegóły opisane są w nocie 27 niniejszego skonsolidowanego sprawozdania finansowego.

Spółki Grupy mierzą ekspozycję na ten czynnik ryzyka zestawiając sumę kwot wynikających ze wszystkich instrumentów finansowych narażonych na ryzyko zmiany stopy procentowej. Dodatkowo jednostki Grupy prowadzą ewidencję dotyczącą planowanego zadłużenia w ciągu przyszłych 12 miesięcy natomiast dla instrumentów długoterminowych na okres ich obowiązywania.

Celem ograniczenia ryzyka jest niwelacja poniesienia większych kosztów z tytułu zawartych zobowiązań finansowych opartych na zmiennej stopie procentowej.

Grupa analizowała wrażliwość stóp procentowych. Dla celów analizy brane były pod uwagę rzeczywiste stopy procentowe stosowane dla zaciągniętych kredytów i pożyczek, uwzględniając ich zmiany od dnia ich wprowadzenia. Grupa badała wpływ zmian stóp procentowych na rachunek zysków i strat. Bazując na wynikach przeprowadzonych symulacji, 10 pkt bazowych zmiany stóp procentowych w górę / dół mogłyby obniżyć / zwiększyć wynik netto Grupy na dzień 31 grudnia 2018 roku maksymalnie o 23 tys. zł, na dzień 31 grudnia 2017 roku maksymalnie o 14 tys. zł.

Stopień wrażliwości Grupy na wzrost/spadek oprocentowania w poszczególnych okresach przedstawia poniższa tabela:

[tys. PLN]	stan na 31.12.2018	Wpływ zmiany wysokości oprocentowania na zysk netto
Zobowiązania z tyt. kredytów	74 771	+/- 10
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	6 072	+/- 3

[tys. PLN]	stan na 31.12.2017	Wpływ zmiany wysokości oprocentowania na zysk netto
Zobowiązania z tyt. kredytów	12 635	+/- 10
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	4 038	+/- 3

34.3. Ryzyko walutowe

Walutami operacyjnymi jednostek zależnych mających siedzibę poza granicami Polski są waluty obowiązujące w krajach, w których podmioty te prowadzą działalność. W związku z tym wartość aktywów danej spółki jak również jej wynik jest przeliczany na polskie złote, a zatem na ich wartość prezentowaną w sprawozdaniu mają wpływ kursy walut obcych względem polskiego złotego, co może mieć wpływ na zmianę ich wartości.

Grupa nie stosuje rachunkowości zabezpieczeń, ani nie korzysta z kontraktów walutowych typu forward.

Ze względu na fakt, że jednostki Grupy nie posiadają znaczących nierozliczonych pozycji pieniężnych denominowanych w walutach obcych, zdaniem Zarządu Jednostki Dominującej ryzyko walutowe jest znikome.

34.4. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe, na które narażona jest Grupa Kapitałowa może wynikać z:

- ryzyka kredytowego wynikającego z wiarygodności kredytowej instytucji finansowych (banków/ brokerów),
- wiarygodności kredytowej klientów korporacyjnych, co jednak z uwagi na brak znacznej koncentracji ryzyka kredytowego i duży udział stosunkowo niewielkich transakcji w całości obrotu nie wymaga stosowania specjalnych zabezpieczeń transakcji, poza monitoringiem kontrahentów pod kątem ich zdolności kredytowych.

W ocenie Grupy ryzyko dotyczące klientów nie odbiega od przeciętnego ryzyka kredytowego na rynku, na którym działa Grupa.

W rozliczaniu z kontrahentami preferuje się płatności przelewem, kartą kredytową oraz przedpłaty. Decyzje dotyczące udzielenia kredytu podejmuje się biorąc pod uwagę wynik badania wypłacalności, wartość kontraktu, termin płatności oraz prognozowane saldo należności.

Ryzyko kredytowe dotyczące środków płynnych i instrumentów pochodnych jest ograniczone, ponieważ kontrahentami Grupy są różne banki o wysokim ratingu kredytowym przyznawanym przez międzynarodowe agencje ratingowe. Grupa współpracuje między innymi z mBank, Pekao S.A., BZ WBK, Santander Bank, K&H Bank Zrt, Banca Transilvania.

34.5. Ryzyko związane z płynnością

Grupa monitoruje ryzyko braku funduszy przy pomocy narzędzia okresowego planowania płynności. Narzędzie to uwzględnia terminy zapadalności zarówno inwestycji jak i aktywów finansowych (np. konta należności, pozostałych aktywów finansowych) oraz prognozowane przepływy pieniężne z działalności operacyjnej.

Grupa zabezpiecza płynność poprzez wykorzystanie limitów kredytowych oraz dat zapadalności depozytów, monitorując na bieżąco płynność na podstawie aktualizowanych co miesiąc prognoz wykonania przepływów finansowych. Na dzień 31 grudnia 2018 roku wielkość niewykorzystanych linii kredytowych wynosiła 4,5 mln zł.

Grupa monitoruje płynność finansową bazując na kalkulacji stopy zadłużenia oraz wskaźnika bieżącej płynności.

Stopa zadłużenia jest obliczana, jako iloraz zobowiązań ogółem oraz sumy pasywów.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2017
Zobowiązania ogółem	235 073	131 572
Suma pasywów	359 054	212 498
Stopa zadłużenia	65%	62%

Stopa zadłużenia w roku 2018 utrzymuje się na podobnym poziomie jak w analogicznym okresie roku ubiegłego.

Wskaźnik bieżącej płynności kalkulowany jest, jako iloraz aktywów obrotowych oraz zobowiązań krótkoterminowych.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2017
Aktywa obrotowe	76 231	60 175
Zobowiązania krótkoterminowe	63 991	29 586
Wskaźnik bieżącej płynności	1,19	2,03

Wskaźnik ten w roku 2018 spadł w stosunku do analogicznego okresu roku ubiegłego, co świadczy o spadku płynności Grupy. Wskaźnik znajduje się w granicach poziomu optymalnego.

Dodatkowo Grupa prognozuje przyszłe przepływy z tytułu zobowiązań handlowych. Prognoza uwzględnia zobowiązania istniejące na dzień sporządzenia niniejszego sprawozdania.

Kwoty zaprezentowane w tabeli powyżej są przedstawione w wartościach brutto (niezdyskontowanych). Wartość godziwa zobowiązań nie odbiega znacząco od wartości, w której zostały one zaprezentowane w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym. Zobowiązania z tyt. leasingu oraz kredytów uwzględniają również ewentualne przyszłe zobowiązania odsetkowe.

34.6. Zarządzanie kapitałem

Głównym celem zarządzania kapitałem Grupy jest zapewnienie zdolności do kontynuowania działalności z uwzględnieniem realizacji planowanych inwestycji, przy jednoczesnym zwiększaniu wartości Grupy dla akcjonariuszy.

Przyjmuje się, że Spółki mogą wpływać na wzrost wysokości kapitału poprzez bieżące starania dla uzyskania dobrego wyniku finansowego, w spółkach akcyjnych poprzez regulowanie wysokości wypłacanej akcjonariuszom dywidendy oraz poprzez emisję nowych akcji lub podwyższenie wartości nominalnej dotychczasowych, a w spółkach z ograniczoną odpowiedzialnością poprzez wysokość wypłacanej dywidendy oraz przez podwyższenie kapitału zakładowego w drodze ustanowienia nowych udziałów lub podwyższenie wartości nominalnej istniejących.

Grupa monitoruje stan kapitałów stosując wskaźnik dźwigni, który jest liczony jako stosunek zadłużenia netto do sumy kapitałów powiększonych o zadłużenie netto. Do zadłużenia netto Grupa wlicza oprocentowane kredyty i pożyczki, zobowiązania z tytułu dostaw i usług i inne zobowiązania, pomniejszone o środki pieniężne i ekwiwalenty środków pieniężnych.

[tys. PLN]	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2017
Oprocentowane kredyty i pożyczki	74 771	12 635
Zobowiązania z tyt. leasingu finansowego	6 072	4 038
Zobowiązania handlowe oraz pozostałe zobowiązania	19 681	7 458
Minus środki pieniężne i ich ekwiwalenty (-)	(17 174)	(18 933)
Zadłużenie netto	83 349	5 199
Kapitał własny (przypisany akcjonariuszom jednostki dominującej)	123 871	79 950
Kapitał i zadłużenie netto	207 220	85 149
Wskaźnik dźwigni	40,2%	6,11%

Spadek wskaźnika dźwigni w 2018 roku o 33,5 punktów procentowych w stosunku do roku ubiegłego wynika głównie z wzrostu zobowiązań odsetkowych oraz wzrostu wartości kapitałów własnych.

35. PŁATNOŚCI REALIZOWANE W FORMIE AKCJI

W dniu 15 lutego 2016 r. NWZ Spółki podjęło uchwałę w m.in. w sprawie przeprowadzenia programu motywacyjnego w Spółce, warunkowego podwyższenia kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją akcji zwykłych na okaziciela serii K oraz emisji warrantów subskrypcyjnych, zgodnie z którą kapitał zakładowy Spółki został warunkowo podwyższony o kwotę 118.370,50 PLN w drodze emisji nie więcej niż 236.741 akcji. W ramach ww. programu wyemitowanych zostanie 236.741 warrantów subskrypcyjnych z wyłączeniem w całości prawa poboru dotychczasowych akcjonariuszy, uprawniających do objęcia akcji serii K, stanowiących 5% obecnego kapitału zakładowego Spółki. Warranty będą emitowane nieodpłatnie. Objęcie i wydanie Warrantów odbywać się będzie w 4 transzach, po jednej transzy za każdy zakończony rok obrotowy tj. za lata obrotowe 2016-2019. W skład każdej transzy będzie wchodziło 38.826 sztuk warrantów. Warranty nie przyznane lub nie objęte za dany rok obrotowy w danej transzy (bez względu na przyczynę) będą przechodzić do puli rezerwowej. Pula rezerwowa wynosi 81.437 sztuk warrantów. W skład puli rezerwowej będą wchodzić także warranty nie przyznane lub nie objęte w danej transzy (bez względu na przyczynę). Prawo wstępnego alokowania i przyznawania Warrantów znajdujących się w puli rezerwowej przysługuje wyłącznie Radzie Nadzorczej.

Rada Nadzorcza Spółki, działając na podstawie wskazanej powyżej uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia z 15 lutego 2016 r. w dniu 11 marca 2016 r. wskazała Panów Jakuba Barana, Tomasza Barana oraz trzy osoby uznane za kluczowe dla działalności Grupy Kapitałowej, jako osoby uprawnione do udziału w nowym programie motywacyjnym.

Z dniem 20 kwietnia 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o przyłączeniu do programu dwóch kolejnych osób, Marcina Radziszewskiego oraz jednej osoby uznanej za kluczową dla działalności Grupy Kapitałowej. Osobom tym alokowano wstępnie warranty subskrypcyjne z puli rezerwowej.

Dnia 26 listopada 2018 roku Rada Nadzorcza podjęła decyzję o dołączeniu do programu dziesięciu kolejnych osób uznanych za kluczową kadrę zarządzającą Grupy Kapitałowej oraz przyznała dodatkowe warranty za 2017 rok dotychczasowym uczestnikom. Pan Jakub Baran objął 6.736 warrantów z puli rezerwowej za rok 2017, zaś Pan Tomasz Baran 5.400 warrantów z tej samej puli.

Szczegółowe informacje nt. alokacji poszczególnych warrantów na rzecz osób uprawnionych zostały zamieszczone w punkcie 22.3 *Wykaz akcji i uprawnień w posiadaniu osób zarządzających i nadzorujących* powyżej.

Program motywacyjny został wprowadzony na okres 4 lat obrotowych Spółki, począwszy od 2016 roku, tj. 2016, 2017, 2018, 2019. Zgodnie z Uchwałą o Programie Warranty mają zostać uruchomione w czterech transzach.

Osobom uprawnionym zostanie zaoferowane łącznie maksymalnie 236.741 warrantów. Zgodnie z uchwałą o Programie warranty mają zostać uruchomione w czterech transzach w następujących datach:

- Za rok obrotowy 2016 – 38.826
- Za rok obrotowy 2017 – 38.826
- Za rok obrotowy 2018 – 38.826
- Za rok obrotowy 2019 – 38.826

Dodatkowo istnieje pula rezerwowa, przyznawana przez Radę Nadzorczą, która wynosi 76.936 sztuk warrantów.

Prawo do nabycia warrantów powstaje z chwilą spełnienia następujących warunków:

- osiągnięcie założonego wskaźnika EPS,
- osiągnięcie założonego poziomu EBIDTA,
- pozostawanie w stosunku zatrudnienia w trakcie trwania Programu.

Utrata prawa do nabycia warrantów za dany rok obrotowy następuje w przypadku:

- śmierci Osoby Uprawnionej, lub

- rozwiązania lub wypowiedzenia umowy o pracę lub innej umowy, na podstawie której Osoba Uprawniona wykonuje obowiązki lub świadczy usługi na rzecz Grupy Kapitałowej, w szczególności z powodu jej niewykonywania lub niewłaściwego wykonywania lub podejmowania przez Osobę Uprawnioną działań sprzecznych z interesem Grupy Kapitałowej, lub
- złożenia przez Osobę Uprawnioną rezygnacji z pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub
- odwołania Osoby Uprawnionej z pełnienia funkcji członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub
- wygaśnięcia mandatu Osoby Uprawnionej, jako członka Zarządu Spółki albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej i niepowołania jej ponownie do Zarządu albo organu zarządzającego w podmiocie z Grupy Kapitałowej, lub

dana Osoba Uprawniona z dniem śmierci lub odpowiednio z dniem rozwiązania, wypowiedzenia umowy, wygaśnięcia mandatu, złożenia rezygnacji lub odwołania, traci prawo uczestnictwa w Programie i zostaje skreślona z listy Osób Uprawnionych; skreślenia danej Osoby Uprawnionej z listy Osób Uprawnionych dokona niezwłocznie Rada Nadzorcza. Z dniem utraty prawa uczestnictwa w Programie, wygasa prawo danej osoby do objęcia Warrantów, a Warranty wstępnie alokowane i nienabyte przez tę osobę przechodzą do Puli Rezerwowej. Warranty nabyte przez daną Osobę Uprawnioną przed dniem utraty prawa do uczestnictwa w Programie pozostają w mocy.

Do wyceny użyto modelu opartego na metodzie Monte-Carlo. Za moment rozpoczęcia Programu przyjęto datę 29 kwietnia 2016 roku – dzień debiutu giełdowego Spółki. Za okresy nabywania uprawnień kolejnych transz przyjęto odpowiednio 31 sierpnia 2017 roku, 31 sierpnia 2018 roku, 31 sierpnia 2019 roku, 31 sierpnia 2020 roku.

Za cenę wejściową akcji do modelu wyceny przyjęto kurs akcji spółki w ofercie publicznej - 47 zł/akcja. Cenę wykonania przyjęto w takiej samej wartości jak cenę wejściową - 47 zł/akcja. Jako średni okres trwania życia opcji przyjęto 5,14 roku. Przyjęto założenie, że wypłata dywidendy nie nastąpi w okresie trwania Programu. Ze względu na brak danych historycznych o notowaniach Spółki oczekiwana zmienność akcji PBKM S.A. została określona na podstawie historycznej zmienności akcji spółki Biomed Lublin S.A. w okresie od 27 stycznia 2012 roku do 27 kwietnia 2016 roku - na poziomie 55%.

Oszacowana pierwotnie na podstawie powyższych danych wartość godziwa Programu na datę przyznania wynosi 3.154 tys. zł.

Przy zachowaniu wszystkich istotnych parametrów programu jednostka dominująca ujęła w ciężar kosztów IV kwartałów 2018 kwotę 676 tys. zł.

W lipcu 2017 roku wyemitowana została pierwsza transza warrantów subskrypcyjnych – Rada Nadzorcza PBKM S.A. przyznała 29.122 warrantów, co stanowi 75% możliwych do przyznania warrantów w I transzy.

W związku z wykonaniem praw z warrantów subskrypcyjnych w ramach realizacji I transzy Programu Motywacyjnego w III kwartale 2018 Prezes Zarządu Jakub Baran objął akcje serii K w ilości 13 317 sztuk, zaś Członek Zarządu Tomasz Baran objął 10 654 sztuk. Pozostałe 4 263 sztuk akcji serii K zostały objęte przez kluczowych pracowników Grupy. W dniu 26 października 2018 roku miało miejsce zapisanie na rachunkach papierów wartościowych 28.234 akcji serii K, w związku z tym nastąpiło podwyższenie kapitału zakładowego Spółki o sumę równą wartości nominalnej akcji objętych na podstawie uchwały o warunkowym podwyższeniu kapitału zakładowego tj. o kwotę 14.117,00 zł poprzez emisję 28.234 akcji serii K o wartości nominalnej 0,50 zł jedna akcja wyemitowanych na podstawie uchwały Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 15 lutego 2016 roku.

Po zapisaniu akcji Emitenta na rachunkach papierów wartościowych inwestorów kapitał zakładowy Emitenta wynosi 2.381.527,00 zł i dzieli się na 4.763.054 akcji, z których przysługuje prawo do 4.763.054 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

28 stycznia 2019 roku Prezes Zarządu Jakub Baran oraz Członek Zarządu Tomasz Baran objęli warranty subskrypcyjne z puli rezerwowej za rok 2017 uprawniające do obejmowania akcji zwykłych na okaziciela serii K Spółki.

36. KURSY PRZYJĘTE DO WYCENY POZYCJI WALUTOWYCH

Waluta		
Do bilansu:	31.12.2018	31.12.2017
1 EUR	4,3000	4,1709
100 HUF	1,3394	1,3449
1 RON	0,9229	0,8953
1 TRY	0,7108	0,9235
1CHF	3,8166	3,5672
Do RZiS:	01.01.2018-31.12.2018	01.01.2017-31.12.2017
1 EUR	4,2669	4,2447
100 HUF	1,3339	1,3723
1 RON	0,9165	0,9282
1 TRY	0,7676	1,0295
1 CHF	3,7081	3,8087

37. INFORMACJA O WYNAGRODZENIACH, WYPŁACONYCH LUB NALEŻNYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH JEDNOSTKI DOMINUJĄCEJ

[tys. PLN]	stan na 31.12.2018	stan na 31.12.2017
Zarząd jednostki dominującej*	1 837,7	2 470,8
Rada Nadzorcza	146,5	399,4
Razem:	1 984,2	2 870,2

* Dane za lata 2018-2017 uwzględniają dywidendę wypłaconą w 2018 roku z zysku roku 2017, a w 2017 roku z zysku roku 2016.

38. INFORMACJA O POŻYCZKACH I ŚWIADCZENIACH O PODOBNYM CHARAKTERZE UDZIELONYCH OSOBOM WCHODZĄCYM W SKŁAD ORGANÓW ZARZĄDZAJĄCYCH I NADZORUJĄCYCH

Zarówno w roku obrotowym zakończonym dnia 31 grudnia 2018 roku, jak i w roku ubiegłym spółki Grupy nie udzieliły osobom wchodzącym w skład organów zarządzających i nadzorujących żadnych pożyczek i świadczeń o podobnym charakterze.

39. INFORMACJA O WYNAGRODZENIU BRUTTO BIEGŁEGO REWIDENTA

Łączna kwota netto wynagrodzenia należnego lub wypłaconego z tytułu badania jednostkowego i skonsolidowanego sprawozdania finansowego Polskiego Banku Komórek Macierzystych S.A. za rok 2018 wyniosła 280 tys. zł, zaś 185 tys. zł za rok 2017. Natomiast kwota wynagrodzenia biegłego rewidenta za usługi doradztwa księgowego w zakresie oceny modelu ujmowania przychodów wyniosła w roku ubiegłym 152 tys. zł.

40. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH DOTYCZĄCYCH LAT UBIEGŁYCH UJĘTYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO

W omawianym okresie nie wystąpiły żadne znaczące zdarzenia dotyczące lat ubiegłych, które zostały ujęte w skonsolidowanym sprawozdaniu finansowym roku obrotowego.

41. INFORMACJE O TRANSAKcjACH Z JEDNOSTKAMI POWIĄZANYMI

Transakcje między Spółką a jej jednostkami zależnymi będącymi stronami powiązanymi Spółki zostały wyeliminowane w trakcie konsolidacji i nie wykazano ich w niniejszej notce. Szczegółowe informacje o transakcjach między Grupą a pozostałymi stronami powiązanymi przedstawiono poniżej.

W roku obrotowym jednostki należące do Grupy zawarły następujące transakcje handlowe ze stronami powiązanymi niebędącymi członkami Grupy:

Sprzedaż usług [tys. PLN]	za rok 2018	za rok 2017
RegenMed Sp. z o.o. Sp. k. ¹⁾	0,8	-
Razem:	0,8	0

- 1) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Diagnostyka Bank Komórek Macierzystych (DBKM); w omawianym okresie spółka DBKM świadczyła dla tej spółki usługi badań laboratoryjnych;

Zakup usług [tys. PLN]	za rok 2018	za rok 2017
Nardus Consulting ¹⁾	400	316
Cells Life Hungary ²⁾	-	529
Fahri Gurur Polat ³⁾	28	30
Bora Yilmazkurt ⁴⁾	92	64
Protest Diagnostic SRL ⁵⁾	178	185
Zaira Alternatives SRL ⁶⁾	56	61
Hardin Alternatives SRL ⁷⁾	37	38
Cryotech Jarosław Sobolewski ⁸⁾	-	687
PFA Pirciog Dorin ⁹⁾	-	244
Razem:	791	2 154

- 1) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Krio Intezet Zrt.; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi najmu pomieszczeń biurowych i laboratoryjnych;
- 2) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Krio Intezet Zrt.; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży;
- 3) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Yaşam Bankasi; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wynajmu nieruchomości oraz usługi doradcze;
- 4) Udziałowcem spółki jest osoba będąca członkiem kadry zarządzającej spółki zależnej Yaşam Bankasi; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wynajmu nieruchomości oraz usługi doradcze;
- 5) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Stemlab i Biogenis; w omawianym okresie spółka Protest Diagnostic SRL świadczył dla Stemlab usługi badań diagnostycznych;
- 6) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Stemlab; w omawianym okresie spółka świadczyła dla spółki Zaira usługi administracyjne;
- 7) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Stemlab; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży;
- 8) Udziałowcem spółki jest były członek Rady Nadzorczej PBKM, który pełni swoje powołanie do 24 października 2017 roku, w omawianym okresie spółka sprzedała do PBKM środki trwałe wykorzystywane w prowadzeniu bieżącej działalności Grupy.

- 9) Udziałowcami spółki są osoby będące członkami kadry zarządzającej spółki Biogenis; w omawianym okresie spółka świadczyła usługi wsparcia sprzedaży.

Poniższe tabele przedstawiają salda należności i zobowiązań wobec jednostek powiązanych:

Należności handlowe [tys. PLN]	31.12.2018	31.12.2017
Kriovum Sejt és szövetbank	-	27
Kriovum egészségügyi szolgáltató	-	41
Razem:	-	68

Zobowiązania handlowe [tys. PLN]	31.12.2018	31.12.2017
Fahri Guruu Polat	2	2
Bora Yilmazkurt	-	5
Razem:	2	7

42. INFORMACJA O ZNACZĄCYCH ZDARZENIACH, JAKIE NASTĄPIŁY PO DNIU BILANSOWYM NIEUWZGLĘDNIONYCH W SPRAWOZDANIU FINANSOWYM ROKU OBROTOWEGO

W dniu 11 stycznia 2019 roku miało miejsce podwyższenie kapitału zakładowego Spółki w związku z emisją nowych akcji serii L zgodnie z uchwałą Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Spółki z dnia 23 listopada 2018 roku. Kapitał zakładowy Emitenta został podwyższony o 459.364 zł poprzez emisję 918.728 akcji. Zarejestrowany kapitał zakładowy Spółki wynosi 2.840.891 zł i dzieli się na 5.681.782 akcji na okaziciela o wartości nominalnej 0,50 zł każda, z których przysługuje prawo do 5.681.782 głosów na walnym zgromadzeniu Spółki.

W dniu 25 stycznia 2019 roku spółka zależna Sevibe Cells SL zawarła umowę z dotychczasowymi Akcjonariuszami spółki IVI Cordon S.A. na podstawie, której sprzedano na rzecz Sevibe Cells 57.190 akcji w spółce IVI Cordon S.A. z siedzibą w Madrycie, stanowiących 95% kapitału zakładowego oraz głosów. Łączna wartość transakcji wyniosła 1,705 mln EUR, na którą złożyły się cena zapłaty za Akcje i przejęcie pożyczki udzielonej IVI Cordon. Płatność ceny jak również przeniesienie własności Akcji nastąpiły w dniu zawarcia Umowy. Łączna wartość ceny sprzedaży oraz Pożyczki stanowi równowartość ok. 7,3 mln zł. Transakcja została sfinansowana ze środków własnych Grupy Kapitałowej Emitenta obejmujących niezabezpieczoną pożyczkę celową udzieloną przez Emitenta Sevibe Cells na warunkach rynkowych. Wraz z Umową zawarta została pomiędzy IVI Cordon a Equipo IVI wieloletnia umowa dotycząca w szczególności uzgodnienia wyłączności w zakresie świadczenia usług bankowania komórek macierzystych z wykorzystaniem sieci klinik należącej do Equipo IVI na rynku hiszpańskim. Umowa ta została zawarta na standardowych dla tego rodzaju umów warunkach.

W dniu 21 lutego 2019 roku pomiędzy Emitentem a Esperite N.V. z siedzibą w Holandii zawarty został list intencyjny, zgodnie z którym Spółka otrzymała na okres od dnia zawarcia listu intencyjnego do dnia 30 czerwca 2019 roku wyłączność na prowadzenie negocjacji w przedmiocie zakupu przez Spółkę aktywów/zobowiązań związanych z działalnością dotyczącą przetwarzania i/lub przechowywania preparatów komórek macierzystych i/lub zakupu akcji w wybranych spółkach zależnych Esperite, w szczególności Cryo-Save AG z siedzibą w Szwajcarii. Strony ustaliły, że cena zostanie skalkulowana jako kwota 10.000.000 EUR, pomniejszona o zobowiązania, w szczególności zadłużenie wybranych spółek zależnych Esperite (jeżeli Potencjalna Transakcja będzie zawierać sprzedaż akcji) oraz inne zobowiązania związane z aktywami lub akcjami. Ostateczna wysokość ceny uzależniona jest m.in. od wyników procesu due diligence przeprowadzonego przez Emitenta oraz ostatecznego brzmienia dokumentacji transakcyjnej, jak również szeregu innych czynników określonych w liście intencyjnym. Na dzień dzisiejszy Spółka nie posiada pełnej wiedzy nt. wysokości zobowiązań podmiotów, które mają być przedmiotem Potencjalnej Transakcji, ani ich sytuacji finansowej. Informacje w tym zakresie przynieść mają procesy due diligence, niemniej jednak informacje znajdujące się w domenie publicznej wskazują na skomplikowaną sytuację finansową Cryo-Save.

Jednocześnie Emitent zawarł z Cryo-Save umowę (Back-Up Agreement) dotyczącą przekazania Emitentowi przechowywania preparatów komórek macierzystych. Zobowiązanie Emitenta wchodzi w życie m.in. pod warunkiem uzyskania przez Emitenta zgód wymaganych przepisami prawa. Umowa została zawarta na okres 5 lat z możliwością jej przedłużenia za obopólną zgodą stron.

Ponadto pomiędzy Emitentem jako pożyczkodawcą a Cryo-Save jako pożyczkobiorcą została zawarta umowa pożyczki kwoty 800.000 EUR na warunkach rynkowych. Wypłata pełnej kwoty pożyczki uzależniona jest od spełnienia warunków wiążących się z wykonaniem postanowień Back-Up Agreement oraz ustanowieniem uzgodnionych przez strony umowy pożyczki zabezpieczeń. Pożyczka została udzielona na okres 6 miesięcy jednak nie dłużej niż do dnia 21 sierpnia 2019 roku.